

Delavska enotnost

Glasilno Svobodnih sindikatov Slovenije

Glavni urednik Franček Kavčič
Odgovorni urednik Marjan Horvat

Ljubljana, 18. januarja 1991
številka 3, letnik 50, cena 12 dinarjev

Mnogoboje slovenske oblasti

Iz vsebine:

Kovinarji napovedali protestni shod pred skupščino

Zadnji opomin pred splošno stavko stran 2

Sindikati ne vedo, kako pomagati bodočim nezaposlenim slovenskim železničarjem

Najtrši oreh – nova zaposlitev stran 3

Gregor Miklič, član predsedstva SSS

Vlada bo uničila demokracijo stran 4

O izplačilih OD za januar

Zakon kot kazen za tiste, ki nimajo kolektivnih pogodb stran 4

Kdaj bodo podpisane panožne kolektivne pogodbe

Nekateri na pol poti, drugi pred ciljem stran 5

Kakšen bo sindikat brezposelnih

Bo prav sindikat prvi sprožil odpoklic poslancev stran 7

Ustanovna volilna skupščina sindikatov Podravja

Nimamo izbire – ustanovili bomo delavsko stranko stran 7

Tesnoba lebdi nad mestom ob Savinji

Beg z enega konca tovarn na drugega stran 8

Republiški IS o osebnih dohodkih v državnih organih

V mnogih občinskih upravah pretiravajo stran 10

Tedaj ko srbski policisti vdrejo v starotrški rudnik in poberejo rudarjem solidarnostna sredstva, ko srbska država zavestno vdre v denarni sistem Jugoslavije, da bi si poplačala socialni mir na račun drugih in ko na vse to osemglavi državni poglavar zato, da bi razbremenil pritisk na Srbijo, odloči – z nejasnimi ter ustavno in zakonsko dvomljivimi ukrepi – da je potrebno razorožiti paravojaške sestave, ki jih je spodbujala srbska politika na ozemlju Hrvaške, potlej je za takšno državo, v kateri nihče ne ve, kdo pije in kdo plača, vsega konec.

Od državnega predsedstva, ki mu spretno vsiljuje strate-

gijo in taktiko delovanja in odločanja Miloševićev Jović, s pristankom starih (nelegitimnih!) kadrov iz Makedonije in BiH ter ustavno dvomljivih glasov iz Vojvodine in Kosova, se ni nadejati, da bi bilo kos zahtevnim odgovornostim in nalogam pri snovanju novega jugoslovanskega dogovora in čim manj bolečemu reševanju jugoslovanske drame. To se je pokazalo tudi v neverjetno ciničnem nastopu Borisa Jovića proti poskusom edinega treznega Jugoslavana in šefa vlade Anteja Markovića na seji razširjenega predsedstva, opozoriti na vse razsežnosti vdora srbske države v monetarni si-

stem, saj je Jović imel edini odgovor: »To ni na dnevnem redu!« Gre za znano taktiko predstavnikov srbske države v jugoslovanski federaciji, ki se je s tem vdorom očitno odločila, da si bo od Jugoslavije vzela tisto, kar je mogoče, ne pa, kar je pošteno in kar Srbiji kot enakopravni republiki v tej skupnosti pripada.

Srbija je s svojim dejanjem v Jugoslaviji in v svetu spet izgubila pomembne politične točke, kajti tako enotne obsebe tega dejanja še ni bilo slišati iz Makedonije, BiH, Hrvaške in Slovenije. Toda tudi če se bo zgodilo, da bodo Makedonci iz predsedstva

SFRJ odpoklicali doslej Srbom naklonjenega Tuporkovskega in nova bosanskohercegovaška oblast Bogičevića, bo razmerje sil v predsedstvu še zmeraj problematično. Po majski zamenjavi Jovića s Hrvatom Mesićem na čelu predsedstva pa lahko pričakujemo le bolj pošteno(?) jugoslovansko razhajanje. Počakati je potrebno tudi na rezultate Markovićeve misije po jugoslovanskih republikah in dogovora o minimalnih funkcijah, ki naj bi se v prihodnje opravljale na ravni jugoslovanske države. Toda že zdaj je jasno kot na dlani, da je nezaupanje tako veliko, avtarkične odločitve v posameznih

republikah pri obvladovanju blagovnih in denarnih tokov pa tako izrazite, da ne moremo pričakovati primerne rešitve.

Slovenska oblast se bržkone zaveda vseh razsežnosti dogajanja na jugoslovanski gospodarski in politični sceni, saj se pripravlja na odločilno zasedanje slovenskega parlamenta prihodnji teden. Potez Peterletove vlade pri zavarovanju slovenskih ekonomskih in političnih interesov zdaj ni mogoče povsem predvideti, saj so v vladni koaliciji prav v najbolj neprimernem času pojavljajo pomembne vsebinske razpoke pri udejanjanju politike, ki si jo je Demos postavil za zaprtimi vrati, jastrebsko »nagačenim« veljakom pa ne gre več verjeti. Slovenski vladi od volitev sem ni uspelo izboljšati gospodarskih tokov, ne oblikovati konsistentnega programa družbenih in gospodarskih sprememb niti vlitu zaupanja državljanom v demokracijo in sposobnejšo oblast od prejšnje. Uspelo pa ji je, če še tako velikodušno upoštevamo vse objektivne razloge, spraviti na cesto skoraj sto tisoč delavcev, prestrašiti upokojeince s pomanjkanjem sredstev za pokojnine in nenazadnje tudi doseči, da so slovenske tovarne lani proizvedle najmanj po vojni. Krči v katerih se zvija slovensko gospodarstvo so strašni in zdaj mu ne preostaja drugega, kot da pošilja delavce čakati na delo domov ali pa na borze dela. In v takšnem času si občinski veljaki poračunavajo plače, slovenska oblast razmišlja o novih državnih uslužbencih, ki jih bo treba zaposliti, da bi država bila država, pred parlamentom pa so zakonski akti, ki bodo še bolj prizadeli delavce... Ne dvomimo, da ne bodo sprejeti, kajti tedaj, ko se je potrebno v Demosovi koaliciji dogovoriti o nujnosti sprejema kakšnega akta v parlamentu, disciplina njihovih poslancev pogosto prekaša modrost, ki jo pričakujejo volilci. Drobno-posesniška miselnost, ki obvladuje slovenski parlament, nima posluha za stiske stotisočev delavcev v Sloveniji ne za stiske sposobnih direktorjev niti za opozorila delavskih predstavnikov. Relativni mir med delavstvom, strah za existenco družin in soočanje z grožnjami trdorokcev na jugoslovanski politični sceni ima sicer svoje meje, vznemirjanje raste zaradi vse nižjih osebnih dohodkov med delavstvom in tudi zaradi novih davčnih obremenitev drugih. Bo oblast ravnala tako kot Obrenović, ki je poslal davčnega ministra med narod, naj izmeri narodov utrip. Prvič mu je odgovoril, da narod benti, drugič, da narod benti in tretjič je minister prišel k Obrenoviću z odgovorom: »Narod je tiho!« »Razrahljajte vajeti«, mu je odgovoril Obrenović.

Toda vse kaže, da slovenska vlada niti nima gospodarskih in socialnih vajeti za vladanje.

Marjan Horvat

Ljubljanska tržnica. Po srbski kraji cveti črna borza.

Slika: Saso Bernardi

Če vprašate mene

»Javnost ni vse,« je na novinarjevo vprašanje odgovoril gospod Pučnik pred vstopom v postrelucijsko preočišče v Poljčah. Pa ga je odposlanec te javnosti pobaral le, zakaj je Demosovo posvetovanje za njegovo javnost zaprto.

Po tehtnem premisleku je prerok še dodal nekaj o primerljivi pravici do intimnosti v družini ali do poslovne skrivnosti v podjetju. In mi smo podjetje, je bilo slišati, in javnost prav nič ne briga, kaj se bo v naši spalnici in v naši sejni sobi dogajalo, je bilo razumeti.

Ko razmišljam, govorim ali pišem o Pučniku, sem vedno sam sebi na preži, da se ne bi prepustil občutku nepriljubljenosti. Bojim se biti krivičen samo zato, ker mu vselej vidim v očeh eno samo sovraštvo.

Trezno, besedo za besedo sem zato pretehtal, kaj je s premislekom besedo za besedo izrekel. In sem se zgrozil. Zgrozil sem se nad sabo, ker sem zasvojen s strahom, da nam prehod od totalitarizma v demokracijo ni uspel. Zgrožen sem, ker v preži na vsako besedo ne znam več ločiti zrnja od političnega čvekanja. Obupujem, ker podlegam svojim estetskim in etičnim merilom. Boleham od nezaupanja v demokratično izvoljene voditelje.

Vse življenje sem dvomil in tudi ko o mojih dvomih drugi dvomijo, se jim ne znam odreči. Dvomim celo o vsem razumljivih stvareh. Peterletova doktrina o politiki – podjetju, ki jo je naznanil z znano izjavo in uveljavil s prvimi zaprtimi sejami vlade, je pač našla zveste zagovornike in posnemovalce. Vse bolj in bolj se jim politika in država zdita podjetje – in to njihovo zasebno podjetje. Jaz pa nočem in nočem razumeti, da pri podjetju ljudje niso pomembni, pomembna je le podjetnikova uspešnost.

Ne morem se namreč znebiti neke starejšo po-

djetniške resnice, da sta stranka in kupec kralja in neke tudi že postarane politične teorije, da je javnost vse.

Zgrožen sem torej nad svojo neprilagodljivostjo in sramujem se svoje jeze, ko slišim, da je samo še koalicija strank kralj in da javnost ni vse.

Če vprašate mene, zakaj ljudje ne smejo vedeti, kaj demostovci sklepajo o njih usodi, potem preberite Pučnikov odgovor. Ne gre za nas, ki nam na stranskem kolovozu natikajo plaščice, za Demos gre, za njihovo usodo in njihovo podjetje. Dobička pač ne želijo deliti z nami. Da le ne bi tudi izgub. In javnost dela tudi ni več temeljna zahteva demokracije.

S podpisom bianko menice smo jim podpisali tudi zaprte seje in zaprte informacije, zato se nimamo pravice razburjati. Ve se, kdo je bedak. Če vprašate mene, tisti, ki ni podpisal tudi recepta za odvajalo.

Zgrožen sem nad ugotovitvijo, da pravzaprav ni razlogov, da bi bil zgrožen nad sabo.

Doro Hvalica

Kovinarji napovedali protestni shod pred skupščino

Zadnji opomin pred splošno stavko

Na razširjeni seji izvršnega odbora republiškega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki je bil 17. januarja v Ljubljani, so sklenili pripraviti v sredo, 23. januarja, protestni shod pred skupščino Republike Slovenije. S shodom, ki naj bi se ga udeležili vsi člani izvršnih odborov sindikatov podjetij, naj bi opozorili vlado na obljube pred volitvami in po njih, da bo začela obravnavati tudi položaj v gospodarstvu. To naj bi bil tudi zadnji opomin pred splošno stavko, ki jo sindikat že dolgo napoveduje. Stavko, predvideno za 22. januar, so preklicali in prestavili na kasnejši čas.

Navzoči so soglasno podprli to pobudo, saj bodo tako zavarovali delavce pred morebitnimi posledicami s strani vodstev podjetij, hkrati pa bodo vladi in vsem tistim, katerim je ta protest namenjen, pokazali, da s svojimi grožnjami resno mislijo. O tem, da vlada kljub prizadevanjem nekaterih ministrov še ni naredila tistega, kar je obljubila, je namreč govoril predsednik sindikata Albert Vodovnik, ko je ocenjeval dosežanja prizadevanja sindikata. »Dosegli smo,« je dejal Albert Vodovnik, »da se je kljub vsem na-

sprotovanjem začelo govoriti v skupščini tudi o gospodarstvu in da smo opozorili nase. Seveda pa s tem še nismo dosegli ničesar, zato so čedalje pogostejše pobude iz posameznih podjetij, naj se začne postopek za odstop vlade.« Albert Vodovnik je končal tako, da je pozval poslance v skupščini, naj na prihodnjem zasedanju izpolnijo dolg ter dokončajo razpravo o gospodarstvu. Dokaj živahna razprava je potekala tudi, ko so obravnavali zakonske spremembe, ki neposredno zadevajo delavce in njihove pravice. Tako so soglasno sprejeli pripombe k predlaganim zakonom o delovnih razmerjih, o zaposlitvi in drugim zakonom, ki jih je v imenu predsedstva RS ZSSS predlagal Gregor Miklič. Sindikat predlaga, da bi morala biti odločitve o presežkih posledica sododločanja, h čemur bi moral svoj pristanek dati tudi sindikat. Nadalje naj bi se odločili o rokovi oziroma čas, ko delavcu preneha delovno razmerje, podaljšal na 12 oziroma 9 mesecev. O vsem tem naj bi poslanci odločali šele takrat, ko bi hkrati s tem zakonom sprejeli tudi razvojno-socialni program, ki bi predvidel reševanje nastalih pre-

sežkov in nezaposlene. Gregor Miklič je nato poudaril, da sindikat že vseskozi zagovarja stališče, da je socialna varnost mogoča edinole z delom in ne drugače. Kot dodatek k njegovi razpravi je Miloš Pavlica opozoril predlagatelje teh zakonov, da je Slovenija skupno podjetje, v katerem morajo breme za ozdravitev nositi vsi enako. Na možnost spontanosti stavk, čeprav je čas kmečkih uporov že mimo, pa je opozoril Branko Medik iz Maribora. Zato sindikat nikakor ne more pristati na sprejem takih zakonov, ki bodo še bolj omejili pravice delavcev in jim še dodatno znižali eksistenčni minimum, je pristavil Edo Ozimič. – Delavci lahko kaj dosežemo edinole, če ustanovimo svojo delavsko stranko, je predlagal Viktor Blažič iz Slovenske Bistrice. Še nekaj navzočih se je pridružil tej zahtevi, vendar kasneje o tem niso več razpravljali.

Med drugimi točkami dnevnega reda so na hitro preleteli še informacijo o podpisu panožne kolektivne pogodbe, kar naj bi opravili še ta mesec, podprli pa so tudi dopolnitve statuta panožnega sindikata, ki naj bi ga februarja dokončno sprejeli.

Robert Pekelj

O zrelosti poslancev slovenskega parlamenta

Ali nas bo konj po glavi

Izredna seja skupščine R Slovenije bo prišla v lokalno zgodovino, kljub temu da Franček Rudolf meni, da si Slovenci zgodovine ne zaslužijo in da sta poslanca Franc Potočnik in Zvone Žagar dejala, da si tudi razprava na seji, ki je bila 11. januarja, tega ne zasluži. Po uvodnem govoru našega ministrskega predsednika Lojzeta Peterleta, ki je predložil tudi memorandum svoje vlade – ta naj bi bil odgovor Slovenije na srbsko krajo v višini 1,4 milijarde ameriških dolarjev, se je razvila razprava, ki je dokazala bolj nezrelost kot zrelost poslancev in v bistvu pritrdila Janezu Žampi, konjerecu in poslancu z Dravskega polja. Ta je s prispodobno poskušal utemeljiti, da je lahko tepen tisti, ki ne stoji ob konju (vladi), ki se je zaradi Srbije postavil na zadnje noge.

Tokrat se je v skupščini prvič zgodilo, da je vlada doživela več kritik kot pohval. Kritizirali so jo tudi številni poslanci Demosa. Zvone Žagar pa se je javno sramoval celodnevne razprave, v kateri smo po mnenju Spomenke Hribar znova utemeljevali tisto, kar delamo že od »deklaracije o neodvisnosti Slovenije«. Parlament je, tik preden je France Bučar končal zasedanje s 87 glasovi, ki so zadoščali za veljavnost sklepa, podprl tudi sporen predlog poslanca liberalcev oziroma desno usmerjenih obrtnikov Vitomira Grosa, da se začne kazenski postopek zoper Slobodana Miloševića in njegove sodelavce, ki so krivi za vdor v finančni sistem razpadajoče Jugoslavije.

Ob omenjeni Žagarjevi izjavi se je razvila kratka besedna vojna med Jožetom Zupančičem, ki ni sprejel njegove ocene, in Vitomir Grosom, ki je Zupančiča podučil, da je Žagar povedal le svoje zasebno mnenje. Iz tega lahko sklepamo, da so poslanci v našem parlamentu zasebniki in da torej

niso odgovorni ne svojim strankam in ne volilcem. Prav lahko se zgodi, da bodo po zgledu Jožeta Pučnika začeli misliti, da javnost ni nič in da so potemtakem odgovorni le sami sebi in ne tistim, ki jih plačujejo za njihovo javno delo.

Domislic poslancev je bilo toliko, da tudi dobronamerni poročevalci s seje niso mogli pravično odmeriti pomena vseh izrečenih besed. Večina med njimi je prezrla, da je tik pred koncem seje poslanec demokratske stranke in vojni minister Peterletove vlade Janez Janša po številnih izzivanjih le povedal, da je Slovenija vse od leta 1968, ko je SFRJ ustanovila teritorialno obrambo, kupovala orožje in imela zanj tudi pro-

računska sredstva. Glede na to, da sem več kot dvajset let v sestavi teritorialne obrambe, lahko povem le to, da do zdaj nisem nikoli videl nobenega uvoženega orožja, z izjemo v drugi svetovni vojni odsluženih tomsonov.

Po vsem, kar je povedal Lojze Peterle, je večini poslancev in opazovalcev ostal grenak priokus. Napovedal je močan padec standarda, izgubo trgov v Jugoslaviji in težave z mednarodnimi finančnimi ustanovami. Miran Potrč se je zato upravičeno vprašal, ali nam je le to ostalo od poplebiscitnega razpoloženja in evforije iz Cankarjevega doma. Borut Pahor je zahteval, da vlada in drugi predlagatelji za vsak predpis povedo, ali je in koliko je skladen

Sindikati ne vedo, kako pomagati bodočim nezaposlenim slovenskim železarjem

Najtrši oreh – nova zaposlitev

V nekaj tednih naj bi se odločila prihodnost slovenskega železarstva: vlada je že oktobra lani ugotovila, da so mnogi programi slovenskih železarn sposobni preživetja in da bi bila velika škoda železarstvo pustiti v stečaj. Stroški stečaja bi bili za slovensko državo neprimerno večji kot sanacija. Toda teoretično je mogoča tudi ta, najslabša možnost. Zato se ta čas napetost med zaposlenimi v železarstvu približuje vrhuncu: ali bo odpuščena, po McKinseyevem sanacijskem načrtu predvidena samo polovica v metalurgiji zaposlenih delavcev, ali pa, v primeru stečaja, vseh pet tisoč. Zanimala nas je predvsem socialna stran problema železarstva. Kako kaže ta trenutek, smo sredi minulega tedna poskušali ugotoviti s kratkimi pogovori s predstavniki sindikatov v železarnah, vodstva slovenskih železarn in vlade. Odgovorov nismo komentirali, sami povedo, upamo, dovolj.

Dušan Burnik, član kolegijskega poslovodnega odbora Slovenskih železarn: »Slovenski vladi smo predlagali, naj železarne podprži, podobno kot zahodnoevropske vlade pred petnajstimi leti, ko so

reševale veliko krizo, ki je zajela evropsko železarsko industrijo. Lastniki železarn naj bi postali država Slovenija, banke, Sklad za razvoj in tudi delavci. Vlada je oktobra lani sklenila, da jih je treba sanirati, saj je mogoče veliko železarskih programov napraviti evropsko produktivnih. Toda za zdaj ni bilo dosti storjenega, razen v železarnah, ki so se naglo reorganizirale po tako imenovanih profitnih centrih pod kapo holdingov. Nedonosne obrate zapiramo po sanacijskem programu. Med največjimi težavami pa so seveda odvečni delavci. Predlagamo, naj zanje poskrbi država, ob pomoči občin. Pri tem se opiramo na zahodnoevropske izkušnje; tam so mnogim delavcem pomagali do zasebnih dejavnosti. Mislim, da je to dober recept tudi za Slovenijo, čeprav seveda nismo tako bogata država, kot je, denimo, angleška, kjer so odpustili dve tretjini zaposlenih v železarstvu brez hudih socialnih pretresov.

Na vprašanje, kakšen obraz naredi minister za industrijo, gospod Izidor Rejc, ko mu železarji povedo, kolikšno vsoto bi denimo potrebovali za nemoteno poslovanje (najmanj 50 milijonov DEM, še boljše

Vlada samo obljublja

Na razširjeni seji izvršnega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, ki so se je udeležili tudi predstavniki sekretariata za delo pri izvršnem svetu Republike Slovenije, so obravnavali vprašanja socialnega in gmotnega položaja delavcev ob sprejemanju nove delovnopravne in davčne zakonodaje v skupščini Slovenije in informacija o dosežanih dejavnostih v zvezi z izboljševanjem položaja delavcev v kovinski in elektroindustriji Slovenije.

Ugotovili smo, da je bilo le delno ugodeno zahtevam sindikata in to le v toliko, da je skupščina obravnavala problematiko, ni pa sprejela konkretnih stališč in sklepov za rešitev problematike.

Obenem pa izvršni svet in skupščina Republike Slovenije predlagata spremembo zakonodaje, ki še otežuje položaj delavcev ne samo v kovinski in elektroindustriji Slovenije, ampak preprečuje uresničevanje že veljavne splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Takšen prijem onemogoča uveljavljanje panožne kolektivne pogodbe, ki jo bomo sprejeli do konca meseca. Sindikat ugotavlja, da se je problematiko mogoče lotiti samo s konkretnim razvojno-socialnim programom. Ker nam vlada samo obljublja, ne vidimo druge poti, kot da s protestnim shodom, ki bo 23. januarja 1991, ob 9. uri na ploščadi pred Cankarjevim domom, opozorimo poslance skupščine in vlado, da na sejo skupščine ponovno uvrstijo omenjeno problematiko in potegnejo gospodarstvo iz krize.

Širšo javnost pa želimo opozoriti, da je to naš ponovni poskus, da bi brez stavke kot skrajnega sredstva sindikalnega boja zahtevali od odgovornih teles, predvsem pa od vlade in skupščine, da se začnejo ukvarjati z zadevami, ki so usodne za gospodarstvo in delavce.

Takšen način je tudi resno opozorilo, naj pristojni organi sprejmejo od sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije ponujeno parlamentarno pot, ne pa, da nas silijo, da rešujemo zadeve s skrajnimi sredstvi in po podjetjih tudi vsakodnevnimi stavkami.

Predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije
Albert Vodovnik

Največje dileme pa je ministrski predsednik izževal, ko je poskušal vlado razbremeniti odgovornosti za stanje po plebiscitu in možne variante nadaljnjega slabšanja. Iz njegovih in nekaterih drugih besed lahko sklepamo, da smo vsi odgovorni za vse oziroma da nam oblast lahko pomaga le, če bomo popolnoma ubogljivi. Od tu izvira teza Franca Žampe, poslanca kmečke stranke, ki smo jo omenili na začetku. V nasprotju z njim pa sta Milan Balažič in Franc Gradišar povedala, da je vlada najbolj odgovorna in da nam ne more postavljati pogojev za svojo odgovornost. Več poslancev, med njimi so bili tudi iz Demosa, je povedalo, da so srbski ukrepi le nadaljevanje jasno začrtane politike in pokvarjenosti Srbov in srbskega vodstva. Menda nas še danes obravnavajo kot vojni plen, ki so ga dobili za zmago v prvi svetovni vojni. Janez Kopač je povedal, da vlada ni kriva za napake, ker pač nimamo programa, po katerem bi jo lahko ocenjevali. Več poslancev je v razpravi zahtevalo socialne programe. Andrej Magajna je slovensko oblast obtožil, da nima stikov s funkcionarji iz Slovenije, ki so na odgovornih položajih v Jugoslaviji, saj bi sicer pravočasno izvedela za srbsko krajo. Emil Milan Pintar pa je vladi očital, da misli, da so zanj še največji problem previsoke plače in previsoka zaposlenost.

Kljub temu, da so poslanci, kot na primer Peter Glavič iz Liberalno-demokratske stranke, razlagali, da sistem v Jugoslaviji temelji na pravici močnejšega, da prevara šibkejšega oziroma, da močnejši živi na račun slabotnejših, je Janez Kocjančič ugotovil, da se je v Jugoslaviji razvila balkanska anarhija, h kateri je pripomogla tudi Slovenija. Po njegovem mnenju smo tudi Slovenci razgrajevali avtoriteto zvezne

oblasti. Ob tem zbledijo besede tistih poslancev, ki so govorili o potrebnosti in nepotrebnosti pogovaranja z Jugoslavijo in v njej in tudi o mednarodni konferenci o Jugoslaviji, ki jo je predlagal Franjo Tuđman.

Ob koncu je treba omeniti še pravičnost. Zanj se je zavzel poslanec Karel Franko iz Kmečke zveze in predlagal, naj z anketo ugotovimo, kako in koliko smo Slovenci pripravljeni pomagati tistim, ki brez svoje krivde izgubljajo delo v sedanjih poblebiscitarnih in novih tržnih razmerah. Zdi se, da je to vprašanje najbolj »osebna« posledica dogajanja v letu 1990 in zadnji čas je, da to mučno vprašanje, ki je večini zaposlenih nagnalo strah v kosti, vsilimo v skupščinsko proceduro. Razmere za to razpravo so dozorele in zadnji čas je, da tudi skupščina zahteva od vlade razvojni in socialni program. Če se zanj ne bodo odločili delegati na zasedanju, ki bo prihodnji teden, bi to lahko sklenili vsaj svobodni in še kakšni drugi sindikati, če res zaslužijo sindikalno ime.

Franček Kavčič

Popravek

Opravičujemo se za tiskarsko napako v 8. členu Pravidnika o financiranju in finančno-materialnem poslovanju ZSSS, ki je bil objavljen v Sindikalnem poročevalcu št. 1, 11. januarja 1991.

Drugi stavek 1. odstavka 8. člena se v celoti pravilno glasi: »Višino članarine na podlagi dogovora med članstvom določijo sindikati dejavnosti in druge oblike sindikalne organiziranja v svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.«

Uredništvo

bi pa bilo, če bi dobili injekcijo z 80 milijoni »enot«, je Dušan Burnik odgovoril takole: Vlada bi rada vedela, v katerem mesecu bi železarne poslovale brez izgube. To pa je tesno povezano s številom zaposlenih. Osebnih dohodki so sicer zgodovinsko nizki, saj železarji še nikdar nismo bili za 20 % pod republiškim povprečjem. Toda tu so še stroški za prevoz na delo, za malico, za zaščitna sredstva itd. Seveda tudi odpuščanje ni zastoj, tu so odpravnine, dokupi let za upokojevanje in tako naprej.

Gospod Izidor Rejc, minister za industrijo in gradbeništvo, nam je na vprašanje, kako poteka sprejemanje pogodbe, ki naj bi jo vlada sklenila z železarnami, vidno vznemirjen odgovoril: »Te dni bomo začeli obravnavati predlog za sanacijo Slovenskih železarn, ki so nam ga le-te predložile skupaj z Ljubljansko banko. Toda tu vprašanje je zelo velikega strateškega pomena, poleg tega pa v predlogu ni zajeta železarna Ravne (ker je samostojna, op.p.), zato ta trenutke ne morem povedati več, kot sem. Lahko le potrdim, da se bomo v kratkem dobili z železarji.«

Albert Vodovnik, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije Slovenije: »Z odvečnimi delavci je precej težav. Na Jesenicah so dejali, da bo odveč 1500 delavcev. Zdej jih približno osemsto čaka na delo doma in ti bodo zanesljivo odveč. Usoda drugih pa je še v predalih. Na Ravnah sindikat niti po naključju ne more do spiska delavcev, ki bodo morali na cesto. Že pred časom je namreč zahteval celovito novo organiziranost podjetja tako na makro kot na mikro ravni in

spisek potreb po delavcih. V vseh okoljih naj bi sestavili komisije iz predstavnikov vodstva, strokovnih služb in sidnikata. Te bi strokovno pripravile spiske delavcev, ki ne bodo več delali v železarnah. Sindikat naj bi bil zraven le za nadzor, da bi bili spiski v skladu z merili iz splošne kolektivne pogodbe. Bojim pa se, da vodstva v železarnah pričakujejo novi zakon o delovnih razmerjih, ker menijo, da bodo problem odvečnih delavcev reševala laže in hitreje kot sedaj. Bojim pa se tudi, da se bodo v sindikatih morali pošteno potruditi, da jih bodo pritegnili v reševanje te problematike. Zdej kot da je sindikat odveč, čeprav so nas takrat, ko so se potegovali za denar, potrebovali in so nas vedno vabili zraven. Zdej pa skorajda ne pridemo več do podatkov.«

Franjo Kocen, predsednik svobodnih sindikatov v Železarni Ravne: »S presežki delavcev ne delajo prav! Narobe je na primer to, da delavci, ki so na dopustu, ali matere na porodniški, dobijo na dom pisno odločitev, da so na prisilnem dopustu. To je povsem nezakonito in to smo na zadnji seji delavskega sveta železarne tudi povedali. DS se je s sindikatom strinjalo. O presežkih delavcev pa ni še nič otipljivih podatkov. Da se spiski pripravljajo, vemo samo iz govorice. Od vodstva smo zahtevali, naj pri sestavljanju seznamov odvečnih delavcev upoštevajo merila iz splošne kolektivne pogodbe. Vodstvo se je s tem sicer strinjalo, vendar sem skeptičen do take obljube. Informacij je nasploh zelo malo, uradnih pa sploh nič! Nič ne vemo o presežkih, čeprav lahko zatrdim, da so ti zlasti v administraciji. Okoli 930

delavcev čaka na delo in se iz dneva v dan spreminja.«

Tomo Majer, član iniciativnega odbora sindikata Neodvisnost v Železarni Štore: »Spiska odvečnih delavcev še nismo dobili. Morda ga imajo v svobodnih sindikatih, kjer delajo štirje profesionalci, mi pa smo v ustanavljanju. Tudi ne vem, koliko delavcev je na prisilnem dopustu. Neuradno pa vem, da je odveč 1450 delavcev in da se jih bo od tega števila vsaj 1000 znašlo na borzi dela. Drugi naj bi se znašli v zasebnih vodah. Meril za to, kdo bo odveč in kdo ne, še ne poznamo.

Edo Kavčič, predsednik Svobodnih sidnikatov v Železarni Jesenice: »Vse je še odprto, negotovo. Postopek ugotavljanja presežnih delavcev še ni končan. Izbrali bodo delavce, ki morajo biti zavarovani, kot so nosečnice, zakonci, zaposleni v železarni (ni mogoče vreči na cesto obeh!), matere z otroki do dveh let starosti invalidi, delavski zaupniki... Teh so dosedaj našteteli 712, verjetno pa bo število dokončno večje, morda okoli 750 delavcev. Sicer pa se komisija drži meril in kolektivne pogodbe. Mi, sindikati, to stalno nadziramo. Vsi podatki bodo zbrani do konca januarja. Pri delavcih v proizvodnji, ki delajo na normo, ne bo težko ugotoviti, kdo je boljši in kdo slabši. Teže bo za delavce v administraciji. Toda tu si pomagami s posebnimi obrzci.

Na Jesenicah bodo spiske, ko bodo narejeni (pri tem si pomagajo tudi s računalnikom za objektivizacijo podatkov), poslali vsem obratom sindikatom in na koncu na delavski svet.

»Ali si lahko predstavljate, kako napeto je ozračje,« nam je po telefonu pripovedoval Edo Kavčič »saj bo zadelo tako rekoč vsakega drugega zaposlenega v železarni. Glede na novo organiziranost, ustanovili smo 14 podjetij pod holdingovo kapo, bo odveč med 1500 do 1600 delavcev.«

Kako rešiti ta problem? Ko smo se pred letom in pol pogovarjali s takratnim direktorjem Železarne Jesenice Borisom Bregantom, nam je povedal, da bodo delavcem, ki bodo želeli odpreti samostojno dejavnost, pomagali v železarni s posebnim skladom in tudi na občini. Železarna je bila takrat pripravljena odstopiti strojno opremo, ki je ne bi več potrebovala, tem zasebnikom, ki bi postali bodisi dobavitelji železarne ali pa delali za druge kupce.

Edo Kavčič nam je odgovoril takole: »Vse to gre prepočasi. Odpravnin še ni. Zainteresiranih delavcev je blizu 300. Republika da zanje polovico potrebnih sredstev, toda druge polovice železarna nima. Zato smo občini predlagali, naj bi najela posojilo in ta denar namenila delavcem kot dodatno pomoč pri odpiranju zasebnih dejavnosti. Takšen način reševanja brezposelnosti je po našem prepričanju najcenejši. Občina je sicer pripravljena, ne ve pa še, kako bi se tega oreha lotila.«

Nekaj podobnega pripravljajo tudi v Štorah, kjer se je po besedah Dušana Burnika pripravljeno lotiti zasebne dejavnosti okoli 350 delavcev. Toda tudi tu je vprašanje, od kod zagonski kapital.

Boris Rugelj

Kaj so v zvezni skupščini menili o tiskanju denarja brez kritja

O diverziji kdaj drugič

Po vdoru SR Srbije v jugoslovanski monetarni sistem je v državi resnično završalo in prvi hip je kazalo, da je napočil pričakovani trenutek dokončnega razpada države. Odzivi na protiustavno in nezakonito potezo srbske skupščine in srbske narodne banke so bile seveda najbolj srditi v Hrvatski in Sloveniji pa tudi v zvezni vladi. Na tiskovni konferenci so tudi najvišji predstavniki Narodne banke Jugoslavije »priznali«, da si Srbija ne bi smela privoščiti 18 milijard dinarjev posojila, slovenska delegacija v zboru republik in pokrajin pa je zahtevala takojšen sklic odbora za kreditno-monetarno politiko in obravnavo nastalega položaja. Do seje omenjenega telesa zvezne skupščine je pred nekaj dnevi res prišlo, toda člani odbora so se kar nekaj ur prepirali o tem, ali naj o srbskem vdoru v monetarni sistem razpravljajo ali ne in kako naj to naredijo.

Končno so se le zedinili o tem in guverner NBJ Dušan Vlatković je navzočim pojasnil, da gre res za tiskanje denarja brez kritja. Zatrdil pa je, da vsega denarja niso še porabili in da so del sredstev že vrnili. Koliko denarja je vrnjenega, na kakšen način in kdaj bodo v celoti nevtralizirani inflacijski učinki neupravičene emisije denarja guverner NBJ (še) ni znal povedati, vendar naj bi člani odbora s temi podatki natančno in izčrpno seznanili kasneje, ko bo imel v rokah izide opravljenega pregleda inšpektorjev NBJ v vseh republikah. O odgovornosti za nezasišano diverzijo in rušenje koncepta gospodarske reforme zvezne vlade s strani Srbije in morebiti še koga naj bi tako delegati zvezne skupščine razpravljali kdaj drugič, ko bo NBJ identificirala vse krivce za rušenje monetarnega sistema in kreditno-monetarne politike za letošnje leto.

Po jutru se dan pozna

Kljub temu, da še ne poznamo poročila NBJ, pa je v nekatere okoliščine pri srbskem kreiranju denarja že mogoče pojasniti. Zdej že vemo, da je Narodna banka Srbije odobrila SR Srbiji 10,243 milijarde dinarjev (5 milijard din za izplačilo pokojnin in 5,243 milijarde din za financiranje proizvodnje,

odkupa, zalog in rezerv osnovnih kmetijsko-živilskih proizvodov), poslovnim bankam pa okoli 8 milijard dinarjev in sicer za izpolnjevanje deviznih obveznosti do tujih posojil in plačila uvoženega blaga, odobravanje posojil podjetjem in za reševanje problemov nelikvidnosti. V posebnem zakonu o zadolževanju SR Srbije pri NB Srbije je zapisano, naj bi posojilo za pokojnine vrnilo v šestih mesecih, vključno z obrestmi v višini 50% od eskontne stopnje NBJ, medtem ko naj bi kredit za srbske banke vrnilo v treh, kredit za kmetijstvo pa v šestih mesecih, obresti pa naj bi bile takšne kot bo znašala eskontna stopnja NBJ. Ker gre za polovico celotne načrtovane emisije primarnega denarja NBJ za leto 1991, je več kot očitno, da SR Srbija tega denarja ne bo mogla vrniti v celoti, da bo sveži denar močno pritiskal na splošno rast cen in da je gospodarska reforma zvezne vlade in predsednika Anteja Markovića praktično blokirana.

Srbske težave

Precej ugibanj je o tem, zakaj se je srbska politika odločila za omenjeno potezo, ki je že tako skromen ugled Jugoslavije v mednarodnem finančnem svetu še poslabšala. Glede na podatke in delne informacije je logično pritrđiti tezi, da je srbsko gospodarstvo resnično v težkem položaju, da nelikvidnost grozi celotnemu srbskemu bančnemu sistemu in da volilna zmaga Slobodana Miloševića ne bo mogla zamegliti vse očitnejše gospodarske krize v najštevilnejši republiki, ki vse bolj škodi vsem. V NBJ na primer imajo podatke, da je »znana« Beobanka »porabila« 85 odstotkov obvezne rezerve, Jugobanka 69 odstotkov, PKB banka 60, Sarajevska 62, Montenegro banka 72, Split-ska 52, Mariborska 68, Ljubljanska 56 odstotkov in tako dalje. V oči bode dejstvo, da je Beograjska banka uporabila 35-krat (!) večje kredite kot bi jih lahko na osnovi blagajniških zapisov. Tudi podatki ZIS o nakupih in prodaji deviz občanom so dovolj zgovorni: oktobra so banke na medbančnem sestanku deviznega trga kupile 688,3 milijona dolarjev, novembra 817,2 milijona, decembra pa kar 1,6

milijarde dolarjev. V lanskem zadnjem trimesečju je NBJ prodala pooblaščenim hrvatskim bankam 730,8 milijona dolarjev, slovenskim 952,3 milijona dolarjev in srbskim (skupaj z vojvodinskimi) 1,23 milijarde dolarjev. Ti podatki pričajo, da so neupravičene srbske obtožbe, češ, da so druge banke v državi napadale devizne rezerve in da se je Srbija z vdorom v monetarni sistem »samo branila«. Tudi podatki o prodanih devizah občanom potrjujejo, da Srbija niti po naključju ni bila nekakšno žrtveno jagnje »slovensko-hrvaške zarote«.

V lanskih enajstih mesecih so namreč občani kupili okoli 5 milijard dolarjev, od tega so jih slovenske banke prodale nekaj več kot 1,8 milijarde dolarjev, hrvaške kakih 1,4 milijarde, srbske pa okoli 1,6 milijarde dolarjev. SR Srbija torej za tiskanje denarja brez kritja nima nobenega pravega opravičila in več kot jasno je, da bi moral guverner NB Srbije kazensko odgovarjati za to, kar je storil. Če je res to, kar trdijo v Narodni banki Slovenije, češ da so narodno banko Jugoslavije strokovno opozarjali na »nenavadna gibanja« na deviznem trgu ob koncu lanskega leta, pa bi morali za prepozno ustavitve prodaje deviz občanom, pa tudi nelikvidnim bankam, kazensko odgovarjati tudi guverner NBJ s sodelavci. Seveda je razmerje političnih sil v državi tako, da se to ne bo zgodilo, morda bo kdo odstopil sam iz osebnih moralnih razlogov.

Kako daleč je prišlo vse skupaj se je nenazadnje pokazalo tudi na razširjeni seji predsedstva SFRJ, na kateri je predsednik ZIS Ante Marković v razpravi o rešitvi iz ustavne in gospodarske krize hotel govoriti tudi o srbskem tiskanju »lažnega« denarja. Predsednik državnega predsedstva Borislav Jović ga je nekajkrat prekinil, češ da ta tematika ni na dnevnem redu... Tako se je vse skupaj končalo v stilu »dobro je, da smo se zedinili, da se je koristno pogovarjati«. Pomembnejša naloga, da bi se kaj tudi zmenili in to tudi naredili, pa očitno ostaja na ramenih mladega rodu. Saj res, le kje je in kaj počne generacija »bodočnosti«, ki je znala biti pred leti bolj glasna in politično relevantna?

Emil Lah

Vse vojne plačajo delavci

Na protestnem mirovnem zboru, ki je bil v ponedeljek, 14. januarja, v Ljubljani in na katerem so obsodili vojaško posredovanje sovjetske vojske v Litvi, je govoril tudi sekretar predsedstva Republiškega sveta ZSS Slovenije Rajko Lesjak.

Če kdo, potem Slovenci poznamo grozote vojne, žrtve, nasilje vseh barv, nesvobodo, izkoriščanje in grožnje vseh vrst.

Slutnjo svoje trajne svobode smo začutili šele pred kratkim, v času, ko je kazalo, da sta med velikimi prevladala razum in človečnost, in da je strpen pogovor izrinil orožje in nasilje.

Kako globoko je v odnosih med različnimi idejami, interesi, narodi in posamezniki zakoreninjeno zlo, pa nam žal znova dokazujejo dogodki v Litvi, na območju Zaliva, na Kosovu, v Kninu in še kje.

To kaže, kako trdovratno in žilavo je v politiki prepričanje, da je mogoče s silo krotiti duha, ideje, svobodo in temeljne pravice narodov in posameznikov.

Slovenci toliko bolj čutimo zlo, ker je le-to vselej močnejše zadevalo male narode. In kar velja za narode, velja tudi za posameznike. Nasilje ogroža najprej in najbolj tiste, ki se preživljajo le s svojo pridnostjo, s svojim delom.

Oboroževanje, vojne, izredna stanja in vsakršno rožljanje z orožjem pa vedno in povsod plačajo delavci.

Doslej je bilo tako in žal je malo upanja, da bi bilo odslej drugače.

Živimo v času, ko je vse manj tistih, ki jim je še mar delavec, njegovo dostojno življenje, pošteno plačano delo in delavčeva socialna varnost.

Živimo v času, ko nam obetajo nevaren padec življenjske ravni in ko vsakemu desetemu delavcu grozi, da bo ostal brez dela.

In živimo v času, ko nas želijo disciplinirati, ko mnogim v Jugoslaviji jemljejo temeljne človekove pravice, ko svetu grozi vojna, ko generali dvigajo glave...

Zato protestiramo. Delavke in delavci, organizirani v svobodnih sindikatih protestiramo proti vsem vrstam socialnega, ideološkega in vojaškega nasilja pri nas in kjerkoli na svetu.

Nasprotujemo temu, da bi sredstva, ki jih ustvarjamo s svojim delom in znanjem, uporabili za grožnje, preganjanja in ubijanja.

Želimo živeti v miru. Želimo dobro delati in spodobno živeti. Želimo sovplivati na vse odločitve, ki zadevajo naše življenje in delo.

Zato smo danes tukaj. Odločanje o vojni in miru, o blaginji in lakoti, o svobodi in suženjstvu ne sme biti v rokah peščice posameznikov niti ne le v rokah velikih ali namišljenih velikih narodov.

Zato smo danes na tem mirovnem shodu in bomo v prihodnje na vseh shodih, ki bodo pripomogli k temu, da bomo nekoč živeli brez strahu zase, za svoje delo in za prihodnost svojih otrok.

Obdobje po plebiscitu naj bo čas zidanja in ne čas podiranja, naj bo čas pridobivanja in ne izgubljanja, naj bo čas ljubezni in ne čas sovraštva, naj bo čas miru in ne čas vojne.

Rajko Lesjak
udeležencem mirovnega shoda
Ljubljana, 15. 1. 1991

Gregor Miklič, član predsedstva SSS

Vlada bo uničila demokracijo

Sredin ustanovitveni sestanek sindikata nezaposlenih je bil kar pravek uvod v pogovor z Gregorjem Mikličem, članom predsedstva SSS. Slišal sem namreč, da so sindikati vsaj v Šiški že tako besni na poslance, ki da sprejemajo neverjetno butaste in škodljive stvari, da resno razmišljajo, kako jih odpoklicati. Gregor Miklič je namreč v sindikatih zadolžen prav za zakonodajo. Šiškarje je menda najbolj razbesnelo, ko so v skupščini potrdili spodbujanje večjih plač z odpuščanjem delavcev. Kako je torej s tem?

»V Svobodnih sindikatih Slovenije smo na to neumnost dali amandma, naj se črta. Predlagal jo je izvršni svet, pa jo na intervencijo gospodarske zbornice celo umaknil. Na medzborovskem usklajevanju je potem priletela nazaj in ostala...«

Priletela? Kar sama?

»Pri takšni stvari je res težko reči, kdo jo je vsilil. Med usklajevanjem se je pač ponovno pojavila in sprejeli so jo. Sindikat je pri teh dogajanjih potisnjen povsem na stranski tir, nobenega vpliva nimamo. Očitno so vsi interesi pomembnejši od interesa zaposlenih. To potrjuje odnos vlade do našega predloga za socialno-ekonomski program, ki ga ne ponujamo prvič. Oblikovali smo ga že ob napovedi splošne stavke. Ne gre za čisto socialen program, ampak za tak, ki vsebuje instrumente za spodbujanje zaposlovanja, odpiranje novih delovnih mest vključno s samozaposlovanjem.

Tega preprosto ni, vlada ga ne pripravi, čeprav ga je izrecno zahteval tudi zbor združenega dela. Kar naprej zagotavljajo, da je v izdelavi, a od takšnih in podobnih zagotovil nihče ne bo sit.«

To skomigovanje nad vlado je že splošen pojav. Logika namreč odpove in ostanejo le še vprašanja, češ, ali so povsem nesposobni ali gre za nepojmljive, nedoumljive skrite interese ali morda za golo trmo, ki ne bo priznala niti tega, da je mleko belo, če bo to le omenil kdo iz opozicije. Za kaj pravzaprav gre?

Novi Kato

Naš parlament ponavlja brez pre-stanka:
Ni važna stvar, pomembnejša je stranka

»Že zato, ker gre res za nerazumljive, vsaki logiki težko pojmljive stvari, bi si težko drznil dajati nepreklicne ocene. Zdi pa se mi vendarle, da vlada enostavno nima svojega koncepta o položaju zaposlenih, socialnih pravicah in teh stvareh. To potrjuje že osnutek ustave in nič manj smernice slovenske vlade. Vprašanje participacije delavcev na primer ostaja popolnoma odprta.

Če poenostavim denar za delovanje države pač mora biti, nekaj naj ga ostane tudi za gospodarske subjekte, da se ne bodo popolnoma in na hitro sesuli, kaj pa bo z državljanji Slovenije, pa naj bodo zaposleni ali nezaposleni, že ni več pomembno.«

Omenili ste participacijo. Na seji SSS o privatizaciji družbene lastnine sem slišal oceno, da je imel marsikateri strokovnjak polna usta te besede, pa jo je pozabil takoj, ko je začel delati v vladi ali za vlado. Drži?

»No, oblastne strukture razmišljajo, naj bi participacija slonelja na lastništvu in ne na zaposlitvi. V razvitih Zahod-

nih državah je lastnina eno, participacija pa je utemeljena na delu. Morda jim gre to pri nas v nos zategadelj, ker gledajo na vse skozi ideološka očala. Češ, če je bilo prej samoupravljanje...«

Tudi če bi to sprejeli, bi morali biti dosledni vsaj pri lastninjenju, mar ne?

»Kolikor vem, večina strank vladajoče koalicije je za to. Res pa naj bi lastninjenje ne bilo samo sebi namen, privabilo naj bi svež kapital, povečalo učinkovitost gospodarjenja...«

Že lep čas spremljamo dogodke v IMP, kjer moža, ki se pri vladi ukvarja z lastninjenjem, ni prav nič skrbel dotok svežega kapitala. Prej kaže, da je šlo za premoč osebnih interesov. Lahko torej govorimo o zaupanju vladi vsaj po strokovni plati?

Pojasnilo za razne stiske

Samo iz bogoslužnega namena oblast Slovence sili na kolena.

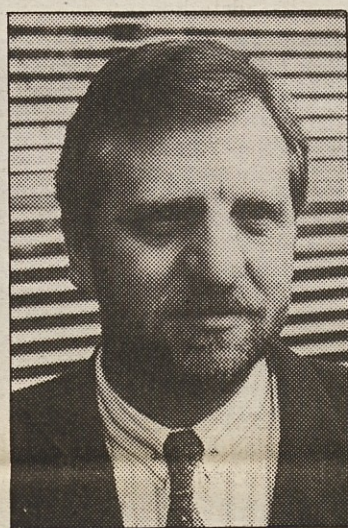
»Če vzameva za primer davčno zakonodajo, ji je po strokovni plati težko kaj očitati. Toda če se zamisliš nad tem, da bodo dohodnino morali plačevati vsi, celo tisti z zajamčenimi osebnimi dohodki! Saj z njimi že tako ne morejo preživeti, vsaj človeka vredno ne!

Peterle si recimo drzne reči, da mora standard pasti še za 30 odstotkov. Včeraj sem slišal za podatke, da so nam plače realno padle že za več kot 30 odstotkov glede na lansko primerjalno obdobje. In še naj bi za približno toliko?! To ni nič drugega kot padec v petdeseta leta.«

In kako naj oziroma kako gleda sindikat na takšne politike?

»Naj še enkrat razmišljam popolnoma osebno. Pogledaš levo, pogledaš desno, se ozreš nazaj in se poskušaš naprej, pa ne vidiš nikogar, ki bi nas lahko potegnil iz godlje. Dogaja se nam namreč zelo tragična stvar – postajamo nazadnjaški! Celo v stvareh, pri katerih se je po nas zgedovala Evropa, se vračamo za 20, 30 let nazaj. To pa je že več kot zaskrbljujoče.«

Če poskusiva tale najin pomenek strniti v ZAKAJ, ali lahko na kratko opredelite še KAJ in KAKO? Mislim na to, da ste razgrnili kar nekaj

vzrokov za težave, zdaj pa me zanima, kaj sindikat najbolj moti in kako se lahko proti temu bori:

»Teško bi rekel, kaj je najbolj sporno. Celo tako daleč smo, da je težko pripraviti kolikor toliko dober amandma na zakon, ki je popolnoma zavozen. V sindikatu nas motijo spremembe zakona o podjetjih, zdaj zakona o delovnih razmerjih... Saj pravim, da jih niti naštevati ni treba.

Za vso zadnjo zakonodajo velja, da je imel sindikat vrsto pripomb, predlogov, ki pa jih nihče ni upošteval.«

– Prispevek k ustavni debati

Da suverenost uveljavi, bojim se, ni dovolj državi, če zbrise zvezdo na zastavi.

Nedolgo od tega so se poslanci vladajoče koalicije radi pridušali, češ, kdo bo poslušal sindikat, ki je bil režimski, ko nimamo sindikalnega pluralizma... Zdaj tak očitek lahko obesijo psu na rep. Na kakšni osnovi so zdaj gluhi za interese delavcev?

»Res, to so tako pomembne stvari, da se morajo pri njih povsem objektivno poenotiti vsi sindikati, če naj bodo kolikor toliko vredni svojega imena. Naši predlogi so v zadnjem času lepo usklajeni in v skupščini smo že nastopili vsi sindikati skupaj.«

Pa vendar zaman?

»Povedal sem že, da smo odrinjeni na stranski tir kot so nemočni tudi delavci in njihove organizacije v podjetjih. Poslovodni organi imajo vse bolj absolutistična pooblastila, in delavci pri upravljanju podjetij ne sodelujejo več. To še posebej velja za družbe, naj bodo v družbeni ali mešani lasti.

V kolektivih se srečaš z nevzdržno, celo z neustavno situacijo, da delavci niti ne sodelujejo v upravljanju, kaj šele, da bi lahko govoril o kakšnem samoupravljanju. Spremembe zakona o delovnih razmerjih omogočajo kolektivno in individualno odpuščanje delavcev in pri tem ni predvideno nikakršno sodelovanje zaposlenih. Saj odpuščanje samo po sebi ni sporno, toda ko postane in je prvi, pogosto pa kar edini korak v sanaciji podjetij!«

In za konec še tisti KAKO?

»V sindikatih bomo po teh dogodkih v skupščini ocenili položaj, se domenili za potrebne aktivnosti in potem sprejeli ukrepe. Sam mislim, da kakšno stavkovno gibanje prav zdaj ne bi ničesar rešilo. Saj so še drugi koraki, recimo za krepitev vloge sindikata v podjetjih.

Tudi gospodarske zbornice se bomo morali lotiti, saj je to asociacija gospodarskih subjektov in ne njihovih direktorjev.

Potem bo nujen pogovor z vlado! Verjetno ga ni, ki bi si želel socialne nemire! Če pa bo vlada šla še naprej po tej poti, bo demokracijo povsem uničila. Za umiritev neizbežnih socialnih nemirov, ki jih bo sicer povzročila sama, bo segla po sili in potem...«

Ciril Brajer
Aforizmi so iz »Deset zapisov o naših dneh in ljudeh« Toneta Pavčka

O izplačilih OD za januar 1991

Zakon kot kazen za tiste, ki nimajo kolektivnih pogodb

V zadnji številki Delavske enotnosti smo opisali osnovne usmeritve in določila zakona o izplačevanju osebnih dohodkov in nekaterih drugih prejemkov za leto 1991. (Uradni list RS št. 48/90)

Zakon velja za izplačila od 1. februarja 1991 in temelji na dosedanjih izplačilih osebnih dohodkov. Skladno z zveznim zakonom o izplačilih osebnih dohodkov (Uradni list SFRJ št. 37/90) so izplačila temeljila na določilih splošnega akta, kolektivnih pogodb in zakona. Upoštevali so določila splošne kolektivne pogodbe in na tem temelječega sistema kolektivnih pogodb za gospodarstvo (v negospodarstvu niso sprejeli splošnih kolektivnih pogodb in se bodo do sprejema držali zakona) ni bilo ovir, da se v podjetjih ne bi najkasneje s 1. 12. 1990 uveljavile kolektivne pogodbe, upoštevali zakonsko določilo, da se del osebnih dohodkov izplača v vrednostnih papirjih. Izplačila v vrednostnih papirjih pa se bodo od 1. 2. 1991, s pripadajočimi prispevki in davki, vtevala v osnovo za izplačilo osebnih dohodkov. To poudarjamo zato, ker v nekaterih podjetjih niso naredili ničesar za uveljavljanje kolektivnih pogodb, čeprav so te iztožljive in se skladno z določili 112. člena zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 14/90) lahko neposredno uveljavljajo. Vsak torej še ni opravil svojega dela. Osnova za uveljavljanje kolektivnih pogodb je organizacijski akt (akt o sistemizaciji), ki je predvsem stvar posloводства, ta še ni pripravljen, čeprav je bilo na voljo dolgo obdobje od sprejema zveznega in republiškega zakona o delovnih razmerjih. Zato se ni treba hudovati ne na zakon ne na vlado in državo in ne na sindikate. Zakon je, poenostavljeno povedano, sankcija za neveljavljanje možnih in potrebnih rešitev. Pri tem pa poudarjamo, da kolektivne pogodbe niso čarobna palica. Če ni rezultatov in pozitivnega poslovanja, je potrebno upoštevati zakonska določila.

V letu 1991 se za izplačilo do 20. januarja 1991 upoštevali prispevki in davki, veljavni na dan 31. 12. 1990. Menimo, da je ta rešitev povsem ustrezna, saj smo v kolektivnih pogodbah zapisali, da se osebni dohodki izplačujejo najkasneje do 18. dne v mesecu za pretekli mesec. Glede na spremembo davčne zakonodaje bo potrebno v kolektivnih pogodbah čimprej preračunati nove zneske bruto osebnih dohodkov. In ko smo pri davkih, naše priporočilo članom ZSSS:

Zaradi ugotavljanja in plačevanja letnega zneska dohodnine shranite vse račune (ti morajo biti na ime in priimek) za stroške, vložene nakup ali zidavo stanovanjske hiše ali stanovanja, za vzdrževanje teh objektov, sredstva za izobraževanje ter pridobivanje novih znanj, za nakup knjig in učnih pripomočkov s področja umetnosti, znanosti, kulture in izobraževanja ter vzgoje, sredstev za nabavo zdravil in zdravstvenih pripomočkov. Brez tega ni mogoče uveljavljati zmanjševanja davčne osnove. Zakon o izplačilu osebnih dohodkov in nekaterih prejemkov za leto 1991 omejuje mesečne akontacije osebnih dohodkov. Zato se bodo pojavili različni primeri. Zakon bo omogočil tudi mesečno uveljavljanje kolektivnih pogodb ali pa mesečne akontacije osebnih dohodkov, kot jih določa zakon. Ob medletnem ali letnem obračunu pa se po kolektivni pogodbi opravi poračun. Pogoj za to je, da so poravnane družbene obveznosti. Za ta poračun ni treba pošiljati poročil SDK in ne vpliva na višino nadaljnjih mesečnih akontacij osebnih dohodkov po zakonu. Zaradi tega načina obračuna osebnih dohodkov se bo pojavil problem višine nadomestil (ta bodo lahko višja od akontacij osebnih dohodkov za redno delo), saj se pri nadomestilih ne upoštevajo v osnovo le izplačila iz naslova dobička, to pa je delitev dobička po zaključnem računu. Za negospodarstvo velja do sprejema kolektivnih pogodb zakon. Ocenjujemo, da bodo na tem področju osebni dohodki glede na zakon nekaj časa ostali na ravni izplačanih v januarju. To ugotovitev lahko utemeljimo s primerjavo rasti osebnih dohodkov v gospodarstvu in negospodarstvu za čas I. – X. 1990 glede na enako obdobje preteklega leta:

	I.-X. 1990 mesečni osebni dohodek	rast I.-X. 1990 I.-X. 1989
- gospodarstvo	5.135	748,5
- negospodarstvo	6.788	791,1
- skupaj	5.415	757,3

Če računamo, da je ta primerjava podobna tisti, ki jo opredeljuje zakon za določanje osebnih dohodkov zunaj gospodarstva (rast osebnih dohodkov v letu 1991 glede na december 80 – maj 1990), lahko ocenimo, da bodo morali ostati osebni dohodki v negospodarstvu izplačani za januar 1991, nespremenjeni.

Izvedeli smo, da se v pripravah na izvajanje zakona uveljavljajo nekatere rešitve, ki so na videz simpatične, dejansko pa nesprejemljive. Tako se ob plačah delavcem izplačujejo boni (ali denar) na račun materialnih stroškov, ker je ta rešitev za podjetje »najcenejša«. Zanje ne plačajo ne davkov ne prispevkov, delavci so za en mesec potolaženi. Dejansko pa jim tak prejemek ne gre v osnovo za plače, za pokojnine, za nadomestila in dodatke. Delavci pa tudi pri naslednjem izplačilu zahtevajo najmanj toliko. Vsaj za sindikat pa take rešitve niso primerne.

Brane Mišič

Sindikat prometa in zvez Slovenije je ta teden pripravil predavanje o vlogi sindikata v kolektivnih pogajanjih. Predaval je Jim Backer iz ameriške konfederacije sindikatov, ki je tudi predstavnik v evropskem svetu sindikatov in član Mednarodne organizacije dela. Z njim sta bila Stacy Heath iz ameriškega sindikata pomorcev ter predstavnik ambasade ZDA in ameriškega kluba v Ljubljani. Slika: Sašo Bernardi

Kdaj bodo podpisane panožne kolektivne pogodbe? Na to aktualno vprašanje odgovarjajo predsedniki ali sekretarji republiških odborov nekaterih dejavnosti

Nekateri na pol poti, drugi pred ciljem

Bolj ali manj vzporedno z oblikovanjem splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo so po posameznih dejavnostih potekale tudi priprave panožnih kolektivnih pogodb. Splošna je že lep čas podpisana, panožne pa še ne. Zato smo predsednike ali sekretarje posameznih republiških odborov dejavnosti povprašali, do kod so se »prebili« v pogajanjih z ustreznimi strokovnimi združenji in – seveda – kdaj bodo po njihovem mnenju (do)končno opravili svoj posel.

FRANC BERGINČ, predsednik sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije: »Pogajanja o kolektivni pogodbi za graditeljstvo je naš sindikat začel takoj po izdelanem osnutku splošne kolektivne pogodbe in pripravil osnutek panožne. To je bilo junija in julija 1990. Julija smo s komisijo Splošnega združenja (gospodarska zbornica) uskladjali normativni del. Pogajanja smo nadaljevali septembra, ko smo pripravili tudi tarifni del.

Na septembrskih pogajanjih pa je prišlo do nasprotnih stališč druge stranke. Pripravila je namreč svoj osnutek panožne kolektivne pogodbe, ki je v glavnem obsegal pravice, ki so bile tako z normativnega kot tudi tarifnega vidika dosežene že v splošni kolektivni pogodbi. Ko smo na skupnem sestanku to ugotovili, je naša stran sklenila, da takšne panožne kolektivne pogodbe ne podpisuje, ker ne rešuje nikakršne specifičnosti v gradbeništvu niti ne daje nobenih dodatnih pravic. Sprejeli smo tudi stališče, da s sindikalnim delovanjem podpiramo uvajanje določil splošne kolektivne pogodbe v podjetjih. Ob tem pa moramo povedati, da so tako člani sindikata kot vodstva podjetij pričakovali, da bo prišlo do podpisa panožne kolektivne pogodbe. Osnutek, ki smo ga poslali v podjetja (sindikalna verzija), je bil ocenjen kot primerna strokovna podlaga za pripravo podjetniških kolektivnih pogodb. Na zadnjem sestanku je bila sprejeta tudi odločitev obeh komisij, da do začetka nove gradbene sezone, se pravi do marca, pripravimo nov osnutek panožne kolektivne pogodbe. Naša komisija se bo sestala 21. t.m. in začela priprave na ponovna pogajanja. Dali pa smo tudi pobudo izvršnemu odboru sekcije za gradbeništvo pri GZS, da se komisiji sestane še ta mesec.«

Pod lupo zlasti 33. člen

BRANKO NOVAK, sekretarka sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije: »Pri nas smo pripravili dve panožni kolektivni pogodbi – ločeno za tekstilno in usnjarsko-predelovalno dejavnost. Dela smo se lotili takoj po podpisu splošne kolektivne pogodbe in sicer tako, da smo obema sekcijama dejavnosti pri GZS ponudili celovita osnutka pogodb, ki ju je pripravila posebej za to imenovana skupina strokov-

njakov, članov sindikata.

Doslej sta bila opravljena dva kroga pogajanj za vsako panogo, vsak pa je navrgel nekaj sprememb ali dopolnitev, ki zdaj čakajo na naslednji krog. Čakanje je nasprotna stran opravičevala oziroma zahtevala zaradi pričakovanja nove zakonodaje; res pa je tudi, da že sama splošna kolektivna pogodba v obe dejavnosti in tudi v sama podjetja načeloma prinaša več pravic, kot so jih bili deležni v dosedanjih praksi.

Pogajalska skupina našega RO zdaj sodi, da bi bilo treba v obeh panožnih kolektivnih pogodbah natančno določiti zlasti kriterije za uveljavitev 33. člena splošne kolektivne pogodbe. V nasprotnem primeru bi se utegnili zgoditi, da bo glede na splošni gospodarski položaj v obeh panogah osnovni osebni dohodek praviloma kar za 20 odstotkov nižji od izhodiščnih osebnih dohodkov iz 30. člena pogodbe. Sicer pa še ta mesec pričakujemo nova pogajanja z obema sekcijama naše dejavnosti.«

Kaj bodo rekli direktorji?

MARJAN FERČEC, sekretar sindikata lesarstva in sindikata gozdarstva Slovenije: »Pripravljanje panožne kolektivne pogodbe za lesarstvo smo začeli julija, po sprejetju osnovnega teksta pa smo 4. oktobra 1990 že začeli pogajanja, ki so tekla v dveh krogih: 4. in 17. oktobra je zasedala komisija strokovnega združenja lesarstva pri GZS, 8. in 26. oktobra pa naša. Trinajstega novembra sta obe komisiji uskladjali predlog za sprejem kolektivne pogodbe za lesarstvo. To je za sindikat pomenilo, da takšno pogodbo tudi podpisuje. Izvršni odbor strokovnega združenja pa je 14. novembra sprejel sklep, da za podpis pogodbe zahteva podporo najmanj dveh tretjin vseh direktorjev lesarskih podjetij v Sloveniji. Če bo ta pogoj izpolnjen, bo pogodba takoj podpisana. V kolikor pa bodo na predlog pogodbe dane še kakšne bistvene pripombe s strani poslovnih krogov, pa moram poudariti, da komisija pri sindikatu nima mandata za nov krog pogajanj.

Sindikat gozdarstva Slovenije je 7. septembra poslal vsem organizacijam t.i. spreminjalni predlog za dva člena kolektivne pogodbe za gozdarstvo. Po številnih razpravah in predlogih smo 11. januarja letos ponovno skli-

cali obe komisiji za pripravo panožne pogodbe. Na tej seji smo dokončno uskladjali predlog kolektivne pogodbe za gozdarstvo. Če bo GZS svojemu strokovnemu združenju prižgala zeleno luč, potem lahko pogodbo podpisemo še pred 25. januarjem.«

Tik pred zdajci

VLADIMIR BIZOVIČAR, sekretar republiškega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije: »Ko smo avgusta dočakali podpis splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ni bilo več zadržkov o vsebini panožne kolektivne pogodbe. V pogajalski skupini, v katero so bili vključeni tudi predstavniki alternativnih sindikatov, so se dogovorili, da bodo v panožni kolektivni pogodbi povzeli tudi določila splošne, saj je pričakovati, da bo ob njenem podpisu splošna kolektivna pogodba »odmrla«.

Tako je izdelan dokument, v katerem so urejena vsa določila kolektivnega dogovarjanja zunaj podjetij. Pogajanja niso bila enostavna, saj so bila izhodišča obeh partnerjev dokaj različna. Predstavniki strokovnih združenj GZS so vztrajali, da pravic ni mogoče širiti, saj bo precej podjetij že sedaj težko uveljavilo možnost za izplačevanje zamčenih plač. Predlagali so tudi, da bi kazalo najprej uveljaviti določila splošne kolektivne pogodbe, panožna kolektivna pogodba pa naj bi začela veljati šele marca letos. Mi smo utemeljevali upravičenost naših zahtev, opredeljenih v najnižjem OD, ki pa je višji kot v splošni kolektivni pogodbi; terjali smo najmanj 20 dni letnega dopusta, 40-urni delavnik ipd.

Na zadnjem sestanku pogajalske skupine 20. decembra lani smo zaokrožili, da se že dá izdelati čistopis panožne kolektivne pogodbe in ga posredovati v obravnavo vsem podpisnikom. Tako lahko pričakujemo, da bo panožna kolektivna pogodba podpisana še do konca tega meseca...«

Zaviralni moment – zakon

MIHAJLO ZVER, sekretar sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije: »S panožno kolektivno pogodbo smo se začeli ukvarjati že aprila 1990. Osnovnim organizacijam smo najprej posredovali v obravnavo dva osnutka, novembra pa še zadnjega, na katerega smo dobili še nekaj pripomb. Komisija za

izdelavo panožne kolektivne pogodbe je pripombe sprotro usklajevala s sorodno komisijo pri GZS oziroma njeni sekciji za gostinstvo in turizem. Zato smo tudi pričakovali, da bomo lahko dokument podpisali še pred Novim letom. Žal pa se bo podpis zaradi sprememb nekaterih zakonskih določil – v mislih imam zakon o plačah – zavlekel do konca januarja.

Naj omenim nekatere značilnosti, ki naj bi jih prinesla panožna kolektivna pogodba za delavce naših dejavnosti: izhodiščni osebni dohodek bo za 15 odstotkov višji od tistega po splošni kolektivni pogodbi; daleč ugodnejša od »ponudbe« v splošni kolektivni pogodbi pa bodo tudi nadomestila osebnih dohodkov (služba na dela proste dneve 150 %, občasno nočno delo 50 %, stalno nočno delo 60 %, delo prek polnega delovnega časa 50 %, delo v nedeljo 50 % itd.). V odstotkih so opredeljeni še drugi dodatki, kot so znanje tujih jezikov, dodatki zaradi naporov in delovnih razmer...«

MARIJA LUKMAN, sekretarka sindikata delavcev trgovine Slovenije:

»S panožno kolektivno po-

godbo smo se začeli ukvarjati maja; prvi osnutek smo dali v razpravo mesec kasneje. Potem pa se je ustavilo, ker je sekcija za trgovino pri GZS sklenila, da bo pristala le na splošno in podjetniške pogodbe, čeprav smo ji z argumenti utemeljevali tudi smotnost panožne kolektivne pogodbe. Omehčali so se le za normativni del, za drugega pa ne. Kdaj bomo spet sedli skupaj in razpravljali o tem, uradnega sporočila od njih še nismo dobili. Bojim se, da namerno zavlačujejo...«

Na pol poti

FRANJO KRŠNIK, sekretar sindikata delavcev kemične, gumarske in nekovinske industrije Slovenije: »Po obsežnih aktivnostih, ki smo jih začeli že na začetku marca lanskega leta, smo na razširjeni seji izvršnega odbora RO in komisije 27. septembra sprejeli dokončno besedilo kolektivne pogodbe dejavnosti kot osnovo za pogajanja, o katerem sta nato na začetku oktobra razpravljali tudi ustreznih strokovnih združenj pri GZS.

Žal pa so za naša pogajanja tekla preveč počasi. Glavni vzrok za to je bil predvsem

občutek predstavnikov združenj, da čas še ni primeren za širjenje pravic iz splošne kolektivne pogodbe (40-urni delovni teden, 10-odstotno povečanje izhodiščnega osebnega dohodka, nekoliko ugodnejše opredeljena vloga sindikalnega zaupnika...). Kasneje so se sklicevali še na spremembe davčne zakonodaje in drugih predpisov s področja plač. Tako smo pri pogajanjih ostali nekeje na sredini. Smo pa z združenji dogovorjeni, da jih bomo nadaljevali po 20. januarju, ko bodo znani tudi koeficienti BOD in dohodnine.«

In vendar se premika

MILENA MIRKOVIČ, sekretarka sindikata delavcev finančnih organizacij Slovenije: »Kolektivne pogodbe smo začeli pripravljati v prvi polovici lanskega leta, zdaj je osnutek v končni fazi, tako da jo bomo v kratkem že dali republiškem odboru v razpravo. Njene prvine našemu članstvu niso neznane, saj smo imeli decembra posvet na to temo, zato menimo, da bo razprava v osnovnih organizacijah lahko krajša, njen sprejem februarju pa mogoč.

Ob znanih osnovah in dopolnitvah kolektivne pogodbe finančnih organizacij pa hkrati poteka intenzivno delo pri oblikovanju kolektivnih pogodb posamičnih organizacij: v SDK so že imeli razpravo po osnovnih organizacijah in menežmentu, zato jo bodo lahko v kratkem že sprejeli; zavarovalstvo Triglav je tudi že obravnavalo svojo podjetniško kolektivno pogodbo, nimajo pa še izjav menežmenta; v NBS še pripravljajo panožno kolektivno pogodbo, tako da članstvu doslej še ni bila predložena; Loterija Slovenije bo poleg kolektivne pogodbe finančnih organizacij nekatera področja urejala z internimi akti.«

D. K.

Sindikalna prodaja, trgovine, zadruga, ozimnice

Ko zakon prekrži račune

Že večkrat smo napisali, da ima organiziranje cenejših (sindikalne) prodaje po posameznih občinah poleg nekaterih dobrih strani, tudi slabe.

Dobra je ta, da so kolikor toliko hitro začeli izpolnjevati obljubo, ki jo je dal sindikat ob včlanjevanju. Mlini vrhov meljejo pač počasi. Tisti, ki so začeli, so tako z zgledom spodbujali druge. Tako so nekateri člani le prišli do nekaj cenejših nakupov.

In slabe strani. Teh je več. Vsak občinski sindikalni svet ali bolje rečeno predsednik se je sam, brez kakršnih koli izkušenj, začel ukvarjati s to dejavnostjo. Moral je študirati zakone in iskati najboljšo rešitev. Vsak je šel praktično po svoji poti in za večino se je izkazalo, da ta pot ni bila praviša. K temu pa je svoje prispevala tudi trgovina, predvsem pa nov zakon o trgovini.

Šli so v glavnem v tri smeri. Poskušali so doseči popuste v družbenih trgovinah, drugi pri privatnikih, nekateri pa so načrtovali svoje sindikalne trgovine oziroma konzume.

V glavnem je povsod, po določenem času, vse padlo v vodo.

Končno pa je tudi republiški svet zadnji čas naredil svoje. Uradno je dosegel registracijo sindikata za trgovsko dejavnost. Pa o tem drugič.

Tokrat smo obiskali Sandija Bartola, predsednika občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka. So namreč gotovo med prvimi, saj so že prvega julija podpisali pogodbo s trgovskim podjetjem Loka, po kateri so lahko člani sindikata z izkaznico v trgovinah v Škofji Loki, Železnikih in Žireh kupovali od pet do deset odstotkov ceneje.

»Naši člani so to ugodnost izredno dobro sprejeli. Cenejša prodaja s člansko izkaznico je uspešno stekla in izračunali smo, da je bilo tako kupljeno za približno 40.000 dinarjev mesečno. Po dogovoru so trgovine vodile sezname

kupcev, da bi se izognili morebitnemu okoriščanju. Za naš način cenejših nakupov so se zanimali tudi številni drugi občinski sindikalni sveti.«

Izračunali so tudi, da so člani s popusti kompenzirali približno 70 odstotkov tistega dela članarine, ki gre iz sindikata podjetja. To pa prav gotovo nekaj pomeni.

»Po treh mesecih nam je vse padlo v vodo. Nov zakon o trgovini v 12. členu prepoveduje prodajo blaga pod različnimi pogoji. Loka nam je zato pogodbo odpovedala. Povprašali smo za mnenje republiško tržno inšpekcijo, če bi bila nadaljnja prodaja prekršek, pa jasnega odgovora nismo dobili.

Vseeno smo takoj začeli iskati druge rešitve. Na podlagi registracije sindikata za trgovsko dejavnost smo načrtovali svojo sindikalno diskontno trgovino, vendar... Za trgovino potrebujemo kadre in prostor. Kadre bi lahko dobili, le prostora v Škofji Loki na noben način ne moremo najti. Zato smo se odločili za drugo varianto in se začeli pogajati s privatnimi trgovci. Sedaj smo pred podpisom pogodb s štirimi velikimi trgovinami, v katerih naj bi imeli člani sindikata vsaj pet odstotkov popusta, če bi kupili za več kot petsto dinarjev. Prek njih bi organizirali tudi prodajo ozimnice. Računamo, da bo februarja taka prodaja prav gotovo že stekla.

Sedaj res hitimo s tem, da bi čimprej speljali to akcijo. Precej časa in energije bomo potem lahko spostili v občinskem sindikalnem svetu. Najpomembnejše pa je, da bomo kar precej razbremenili predsednike sindikatov podjetij, ki zdaj sami iščejo različne možnosti za cenejše nakupe. Tako bodo imeli predsedniki veliko več časa za pomembnejše naloge. Čakajo nas namreč podjetniške pogodbe, marsikje reševanje tehnoloških presežkov in še dosti drugega. Obljuba namreč dela dolg.«

Andrej Agnič

Jedra, ateljeji, najemnine

Veliko zgodb o isti stvari

Množica besed, izgovorjenih in zapisanih, je v zadnjih desetih letih poskušala urediti ta razmerja, spodbuditi poslovno politiko do ateljejev kot delovnih prostorov in do src naših znamenitih mest, ki tiho šepetajo našo zgodovino, mi pa jim prisluhnemo ali ne.

Naj bo to Ptuj kot najstarejši, naj bo mikavna Škofja Loka, naj bo mariborski Lent ali Pristan, središče Celja z Okopi, naj bo to Stara Ljubljana, naj bo zasanjani Piran, pa Jakčevo Novo mesto... Zamislite si, koliko zgodb o isti stvari.

Povprečen Slovenec bo hitro dejal, da je sit uniformiranosti mestnih jeder, v katerih se bohotijo bistrojčki, slaščičarne in butiki in tu in tam kakšna drugačna trgovina. Povsod je prebivalstvo ostarelo, bivalni standard pretežno nevreden današnjih dni, lastniki in najemniki lokalov v pretežni meri Neslovenci, in če so bile kdaj v teh okoljih promenade, jih danes ni več. Mesta diha drugače. Ponekod so deloma uspeli vrniti življenje, pomladiti prebivalstvo, obnoviti pročelja in sanovanjski sklad. Tu in tam so projekti celoviti, pretežno pa posegamo v obnovo jeder od primera do primera posebej, ločeno, zgolj na podlagi neke dogovorjene ali predvidene vizije celote. Tam kjer arhitekti zmorejo celovit prijem, se mnogokrat pokaže, da socialnega, družbenega ali kulturnega vidika te celote ni. Projekti so delani po urbanistični in arhitekturni plati, šarma življenja v njih ni. Vse skupaj je najbrž trši oreh, kot si mislimo!

Poglejte, danes ni specializirane skupine gradbenikov, ki bi zmogla in znala po starih tehnologijah obnavljati fasade. Verjemite ali ne, potrebno jih bo ustvariti na novo. Znano delati po današnje, to pa je treba po včerajšnje in predvčerajšnje. Danes ni kulturnih skupin, ki bi zmogle pripraviti kulturniški projekt oživitve starega jedra. To zmorejo posamezni zanesenjaki, ki se organizirajo v društva, kot je tisto za Staro Ljubljano. Etnologi znajo zapisati študijo, ni pa jih, ko je treba življenje utirati v zasanjanost preteklosti. Oblast kot oblast, prejšnja in sedanja, če že najde posluš, se pomeri tudi skozi mošnjček. In potem ostanejo takšne in drugače »ohceti«, s katerimi nihče ni prav zadovoljen. Nastajajo ulični sejmi in množici bifejev in bistrojev se pridružijo še stojnice z znamenito klobasičarico in čevpčičarsko izvirno slovensko ponudbo. Če se letni časi ne bi spreminjali, človek ne bi mogel čisto natančno ločiti, ali gre za ohcet, vinski sejem ali Miklavževo – Božične – novoletne praznike. Slednji se ločijo po lučeh in smrečicah, pa takrat ponavadi tudi Kramberger postane dimnikar, vošči sreče in zdravja in pusti politiko božičnemu miru.

In nato vse po starem!

Sem in tja pa se zadeve znajdejo v skupščinah. Gre za odloke o javnem redu, prireditvah in politiki urejanja zadev v zvezi s poslovnimi prostori.

Tu pa smo spet enkratni, čeprav počasi postajamo prožni. Poglejte: da bi ulice starih je-

der spremenili v prizorišča, kjer bi ob glasbi in zabavi dostojno pričakali pomlad, poletje, jesen, zimo, uradno potrebujemo vrsto dovoljenj, in kot kaže, jih bomo po novem še več. Sprejeto Prešernovega spomenika so se morale umakniti stojnice, Kramberger in posedajoča mladež, ki je v slovenski pomladi Prešerna posvojila in okoli njega pripravljala žure, da je bilo kaj!

Svetosti se spodobi polagati rožice in prizigati svečke, vse drugo moti dostojanstvo. Pa sprašujem: pesniku ali oblasti? Odgovora ne bo, ker gre tako v mojem kot v javnem primeru za osebne poglede. Le možnost za uresničevanje je drugačna. Pravim: ljudje naj živijo z mestom! Naj se ve, kje je promenada, kje park, kje umetniška četrt in kje Hyde Park. In tisti, ki spreminja, moti ali ruši za ta okolja značilno razporeženje, naj se umiri in gre drugam. To naj bosta javni red in mir. Takšna okolja so nedotakljiva kot stanovanje in potrebno jih je negovati, če želimo, da postanejo okras in zna-

čilnost mesta in njegovih ljudi, nikakor pa ne zavijati v predpise in ljudi pošiljati pred »šalterje«, če bi hoteli ustvariti utrip življenja.

In zakaj sem vtaknil v te misli tudi ateljeje. V svetu so značilnost starih delov mest in umetniških četrti. Pri nas jih zakonodaja posebej ne opredeljuje, tako jih občine obravnavajo po svoje. Ene kot delovni prostor »ubogega« umetnika, ki mu z dodelitvijo prostora omogočajo delc in z nizko najemnino podpirajo umetnost. Drugi jih gledajo kot poslovni prostor enak bifeju, butik ali trgovini. Uveljavljajo natečaje in računajo. Stanovanjski skladi so bili vedno brez dna in verjetno nikoli ne bo drugače. Tako se že slišijo glasovi, kako v teh okoljih ni mogoče urejati cen z odloki o najemninah za poslovne prostore in mora delovati trg. Kot da ne bi videli, kaj sta trg in še kaj zraven že vtisnila nemiljivega šepeta mestnih src. Domačini se jih začno ogibati! Če vsem ne moremo zagotoviti stanovanj, ne moremo niti poslovnih prostorov, zato naj se člo-

Kdaj bomo imeli svoj denar

Opozicija pred volitvami, zdaj pozicija oziroma vladajoča slovenska koalicija na čelu z vlado, se je v predvolilni kampanji širokoustila tudi z obljubami o slovenskem denarju. Ni ga bilo takrat, ki bi si drznili oporekati očetu lipe dr. Bogdanu Oblaku ali po domače Hamurabiju. Še celo več, Hamurabi je prav zahvaljujoč svojemu denarnemu podjetju postal eden izmed kandidatov za predsednika predsedstva Republike Slovenije.

Potem pa se je zgodilo, kar se sicer rado dogaja. Slovenska vlada kaj hitro potem, ko je sedla v vladne fotelje, o svojem denarju ni hotela niti slišati. Minister Kranjc se je pišmeuhovsko vedel do nekaterih ostrih kritik, ki so letela z liberalnega dela Demosa, češ da uvedbe lastne valute ne moremo enačiti s podjetji samozvanih finančnih strokovnjakov. Vlada je pač živila v iluzijah Markovičevega konvertibilnega dinarja, premike v njenih pogledih pa je bilo zaznati šele pred nedavno devalvacijo. Skratka, vlada za uvedbo lastnega slovenskega denarja praktično ni storila ničesar.

Prav gotovo torej je, da jo je srbski vdor v monetarni sistem ujel bolj ali manj nepripravljeno. Ker ni imela v rokah ničesar vsebinskega, s čimer bi se lahko učinkovito postavila po robu hajduškemu srbskemu pojmovanju denarja, je, da bi pomirila domačo javnost, začela retorično zapletati stvari. Finančni minister Kranjc pa se je čez noč iz sila opreznega finančnega strokovnjaka prelevil v gorečega razlagalca in uvajalca novega slovenskega denarja. Kajpak ne smemo prezreti, da je bila to pač edina alternativa poštenemu priznanju, da je živel v iluzijah, da ga je srbski rop presenetil in da zdaj nima ničesar v rokah, kar bi bilo lahko protiorožje in da mora potemtakem od-

stopiti.

To je nekaj. Seveda pa je spet nekaj drugega tisto, kar bi lahko poimenovali s Kranjčevimi premišljenostjo, sistematičnostjo in kompleksnostjo, ko gre za premišljevanje o uvedbi lastne valute. Tu velja ministra pohvaliti. Zakaj?

Predvsem se moramo strinjati z njim v mnenju, da je tiskanje denarja ena in najlažja stvar pri vsej operaciji, medtem ko je uvedba denarja, ki bi imel atribute konvertibilnega plačilnega sredstva, se pravi dobrega denarja, zahtevno delo, povezano z zagotavljanjem deviznih rezerv in ustreznim institucionalnim instrumentarijem. In smo tam, pri časovno najdaljšem in nedoločljivem ter zahtevnem delu operacije.

Slovenska vlada zatrjuje, da bi za svoj in trden denar Slovenci morali žrtvovati 30 odstotkov svojega standarda. Seveda gre le za oceno ali celo premišljeno opozorilo, ki naj bi javnost odvrnilo od pretirane gorečnosti v zahtevah po svoji valuti. Na dlani je namreč, da to (tistih 30 odstotkov) niti približno ni vse, da bi imeli Slovenci svoj in dober denar. Gre še za mnoge druge pogoje, ki jih je nujno treba izpolniti, da bi dosegli cilj.

Najprej se moramo vprašati, na kaj kani slovenska vlada opreti oziroma bolje povedano, na kaj bi se morala opirati pri uvajanju lastnega denarja. Na skrahirano, pokapitalizirano ter racionalizirano in preusmeritev potrebno gospodarstvo, ki se za nameček še nemočno zvija v okovih reproduktivnega družbenega lastništva? Gotovo ne. To pa pomeni, da je uvedba lastnega denarja brez zadostnih deviznih rezerv že vnaprej pospešen poizkus. Pa še ta bi utegnil z deviznim pokritjem uspeti le ob železni monetarni disciplini, kar pomeni, da bi

vek znajde sam. Tako nekako se vrti ta pesem. Potem pa vsake toliko časa v oblast prinese človeka umetniške duše. Pa z gradu zazvenijo fanfare, umetniki ustvarjajo na ulici in jim tudi v odloku o poslovnih prostorih zagotovijo poseben status, pa mestno jedro vzamejo za vrednoto in vedo, da jih bodo vse skupaj ljudje merili po tem, kako so skrbeli za srce mesta in njegov utrip. Bog daj oblasti čim več takšnih ljudi, potem bo zares lepo živeti.

Sprehodiš se, pokramljaš z znanecem, pogledaš, kaj je novega, sedeš, prebereš časopis in kadar imaš kanček časa, veš, kam moraš, veš, kam te vleče, in če zamudiš, veš, da si izgubil trenutke, ki delajo življenje človeško.

Čemu to pišem, ko moram vedeti, da ob povprečni plači štiricilnska družina ne zmore več vseh življenjskih stroškov po znameniti košarici; ko vem, da polovico vseh prihodkov ljudi ustvarijo iz sive ekonomije in tretjeto pred zakonom o dohodnini, ne vedoč točno, koliko jim bo vzel, ker prinese le državi; ko mnogi delajo dobesečno za kruh in tretjeto za delo; ko se zdi, da je mir pozabljena dobrota in je prenehal biti vrlina razumnih ter kruh politikov. Res, kaj si morem, ampak vsak dan smo bliže tistemu, ko si bo treba nadeti prazne oblačilo in si zatakni v gumbnico krizantemo, morda pa bo kdo odkorakal tudi v Ljubljano. Pomlad, ali si rodila poletje?

Milan Bratec

morala biti Narodna banka Slovenije, ki b bdela nad emisijami, strogo ločena od potreb i želja katere koli slovenske vlade.

Smo torej pri deviznih rezervah kot nujner pogoju kakršnega koli novega slovenskega denarja. Prav pri njih pa se vozil dodatno zafec lja. Vprašanje je, kje dobiti devize? Manj j nemožne odgovoriti brez upoštevanja politič nega položaja v Jugoslaviji. To pa spet lahko pomeni, da je uvajanje lastnega slovenskega denarja le vzporedna stvar, ki bi lahko potekala skladno z dogovori o prihodnji podob Jugoslavije in njenih sedanjih sestavnih delov Drugače povedano: lastnega slovenskega denarja si praktično ni moč zamisliti brez dogovora o konfederativni Jugoslaviji, o dodelitvi njenega sedanjega premoženja in dolgov vključno z deviznimi rezervami in dolgovi n eni in brez mednarodnega priznanja slovenski države na drugi strani. Šele tedaj bo moč dobit tuja posojila in šele tedaj bo Slovence mo prepričati, da bodo devize iz nogavic prinesl v banke. Znamenita domislica, da ni državi brez svoje vojske in svoje valute Slovincen šele na tej točki nekaj pomeni.

Kaj pa do takrat? Do takrat nam pač n preostane drugega kot da živimo z negotovir dinarjem in da se pospešno pripravljamo n uvedbo lastne valute. Naloga slovenske vlad v tem prehodnem obdobju pa je, da z vsem sredstvi, ki jih ima na voljo, varuje slovenski gospodarstvo in premoženje slovenskih državljanov. Kajti ne gre pozabljati: Slovenci sm občutljivi, ko gre za racionalni ponos, še bol pa, ko nam nekdo kaj vzame iz žepa.

Ivo Kulja,

SKEI Litostroj

Odprto pismo slovenski javnosti, skupščini in vladi

Delavci v elektrokovinski industriji kot že tolikokrat doslej seznanjamo slovensko javnost, skupščino in vlado s katastrofalnim položajem v tej gospodarski dejavnosti. Bojimo pa se, da je to opozorilo zadnje. Naslednjega namreč ne bo imel več kdo napisati, saj bo vsa elektrokovinska industrija v stečaju.

Da ne bi takoj kritizirali drugih, bomo najprej pometli pred svojim pragom. Zavedamo se svojih slabosti, ki so nas pripeljale v tako težaven položaj – prezaplenost, strahoviča neučinkovitost, samozadostnost, neustrezna kadrovska struktura, zabetonirane vodstvene strukture in razni monopoli (verjetno je vzrokov še več). Po naši grobi oceni predstavljajo notranji vzroki približno 60% problemov v podjetjih, preostalih 40 odstotkov pa so zunanji vzroki, na katere nimamo nikakršnega vpliva. Med glavne zunanje vzroke štejemo, nedorečena lastninska razmerja, davčno preobremenjenost, gluha ušesa bank in drugih institucij za posojila, s ka-

terimi bi spremljali investicijska dela doma in v tujini, povsem zaprt domači in tuji trg za naročila investicijske opreme, pretirano visoke cene domačega materiala, nemogoča politika obrestnih mer (celo finančni strokovnjaki iz tujine ocenjujejo našo obrestno politiko kot katastrofalno za gospodarstvo), nerealna tečajna politika, uvajanje tržnih zakonitosti samo v gospodarstvu, negospodarstvo pa se vede kot bi bile razmere normalne...

V razvitem svetu (po katerem tako hrepenimo) je elektrokovinska industrija nosilka razvoja, rasti proizvodnje in tudi spremljevalnih dejavnosti. Pri nas pa lahko kar z lučjo sredi beleg dne iščemo uspešno podjetje iz te panoge (pred dvema letoma so bile razmere bolj ugodne za elektrokovinsko industrijo tako na domačem kot tudi na tujem trgu). Samo za primer kaotičnega stanja omenimo, da so osebni dohodki delavcev v Sloveniji kar za 35 odstotkov višji od delavcev v Litostroju povprečni dohodki delavcev v ne-

gospodarstvu pa so višji za več kot 70 odstotkov! (podatek je na žalost točen). Velika večina delavcev z višjo in celo visoko izobrazbo ne dosega niti povprečja osebnih dohodkov v negospodarstvu (v katero pa so všteti tudi nekvalificirani in nižje kvalificirani delavci). S tem primerom smo hoteli samo opozoriti vse pristojne, da prihaja tudi v makroekonomskem planu delitve osebnih dohodkov do pretakanja kapitala in to predvsem v škodo gospodarstva. Zato moramo biti stvarni in priznati, da delavci v družbeni nadgradnji, kot tudi delavci v državno-monopolnih podjetjih (elektrogospodarstvo, železnica...) delajo v istem neučinkovitem sistemu in da ne morejo neskončno dolgo zahtevati neomejenih sredstev od gospodarstva. Priznati je treba, da sta prezaposlenost in neučinkovitost doma tudi v teh dejavnostih, zato je potrebno sprejeti ostre ukrepe, ki pa naj veljajo za vse, ne pa tako kot zdaj, ko se na primer vsak dan sprejemajo različne koncesije kmetijstvu, kot da nas bo samo to pripeljalo

v Evropo (naj nam delavci v kmetijstvu oprostijo, ker smo si izbrali prav njih, ki so za vso stvar še najmanj krivi). Kako naj nas tehnična iteligenca potegne iz blata, če pa jih v gospodarstvu tako nestimulativno nagrajujemo. Podobno je v vsem gospodarstvu in v obrazih rodnarjev, ključavničarjev, tehnikov in tudi inženirjev je zaznati vedno večji obup in brezizhodnost. Beg kadrov v družbeno nadgradnjo – v tako imenovane državne službe se je zaradi splošne krize ustavil, vendar vedno bolj velja staro socialistično pravilo »ni pomembno, kaj si po izobrazbi in kaj znaš, temveč, kje si zaposlen«. Večina srednjega, višjega in visokoizobraženega kadra v družbeni nadgradnji ima občutno višje osebne dohodke, kljub temu, da ne morejo neposredno vplivati na dvig proizvodnje in s tem na dotok svežega kapitala. Prav vsi pa znajo na dolgo in široko govoriti o tržnem gospodarstvu, o tem, kako to doseči pa se ne da naučiti samo iz knjig. Izdelek je potrebno najprej kvalitetno narediti in potem še

plasirati na tuji trg, kar pa je danes v znanih ekonomskih in političnih razmerah hudičevo težko. Namesto da bi okrepili in pognali ta del gospodarstva, ki je tik pred potopitvijo, se zadeve prepočasi premikajo in vprašanje je, če gredo premiki v pravo smer. Kot da se ne zavedamo, da si s tem žagamo vejo (verjetno je zadnja), na kateri se sedimo. Tega bi se morali zavedati predvsem vsi tisti, ki od denarja, ki ga ustvarjajo v gospodarstvu, živijo in to celo boljše kot tisti, ki so novi denar ustvarili (tega denarja pa je vedno manj). Bančna politika nas bo vse skupaj spravila na kolena z zelo visoko obrestno mero in še kopico drugih cvetk. Banke si še vedno z našim denarjem zidajo marmorne palače, ki pa bodo glede na dogodke postale marmorne grobnice za gospodarstvo in nenazadnje tudi za banke same. Tudi velikanski zaslužki delavcev v finančnih službah in najrazličnejši poročni, predčasna izplačila in razne druge ugodnosti so slika našega kaotičnega stanja. Vprašajte delavce v elektrokovinski industriji ali pa v gospodarstvu nasploh, kaj je to poračun ali dobiček in lahko vam zagotovimo, da večina delavcev teh izrednih izplačil ni dobila že dolga, dolga leta. Njihov problem je kako priti do novembrskih dohodkov, kako dobiti povrnjene potne stroške za šest mesecev nazaj, v tem, da je večina delavcev že pozabila na obljubljeni, a nikdar izplačani regres...

Zadnji čas je, da se vsi skupaj »zbudimo«, da vsi skupaj spoz-

namo, da nas iz globoke krize lahko potegne predvsem učinkovitejša in manj obremenjena gospodarstvo in da se moramo temu cilju vsi prilagoditi. Vsa razpoložljiva sredstva, tudi kadrovske potenciali republike, naj se usmerijo v razvoj in proizvodnjo, ki nas lahko reši. Seveda s tem ne mislimo na proizvodnjo za vsako ceno. Potrebno je podpreti prizadevanja za kontinuirana dela na viru savskih elektrarn in dograditvi slovenskega cestnega križa. Prav ta dela pa bi pomenila zagon tistega dela industrije in gradbenštva, ki je v največji krizi. Z velikimi naložbami bi pognali tudi druge dejavnosti. Seveda pa je zato potrebna sveži kapital, ki ga v gospodarstvu ni. Tu je primeren trenutek za našo novonastajajočo diplomacijo, da si pridobi del kapitala na svetovnem trgu. Če se bomo pravilno lotili tehnologij, raziskav trga, managerstva in nenazadnje tudi kadrovske preнове, nam bo to prineslo tudi proizvodni zamah, nove trge in predvsem manj apatičnosti in brezi-zhodnosti na obrazih naših delavcev – državljanov Slovenije. Pa še poziv vsem, ki imajo v rokah škarje in platno; tudi vaš obstoj in prihodnost (uprava, vlada, banke...) sta v rokah delavcev v gospodarstvu (ki bi radi delali), zato ne pustite, da se podre tudi ta vir sredstev, še kako pomemben na financiranje nastajajoče države.

Ljubljana, 14. 1. 1991

Člani izvršilnega odbora sindikata – SKEI Litostroj

Kakšen bo sindikat brezposelnih

Bodo prav sindikati prvi sprožili odpoklic poslancev

V sredo je bila razširjena seja iniciativnega odbora, ki naj bi ustanovil Zvezo sindikata nezaposlenih Slovenije. Sklicali so jo Andrej Magajna za sindikat nezaposlenih in socialno ogroženih, Karel Lazar za sindikat odpuščenih delavcev v Šiški in Andrej Cimerman.

Povabili so še najmanj po enega predstavnika iz sedemnajstih slovenskih sindikatov, pa nas je na seji sedelo vsega skupaj devet – s predstavnikom republiškega zavoda za zaposlovanje, predstavnicem sekretariata za delo in poročevalcem vred. Presenetljivo skromna udeležba, če vemo, da je na slovenskih zavodih za zaposlovanje prijavljenih že 60.000 ljudi, prav toliko pa jih čaka na delo doma. Je vmes »politika« ali pa so ljudje res že tako brezvoljni, za-triti?!

Je vmes politika

Razprava udeležencev je bila zatorej bolj menjava mnenj kot pa kakšna formalna zadevščina. Na začetku se je sukala okoli tega, ali naj bi bilo članstvo v novem sindikatu oziroma zvezi individualno ali kolektivno in se potem strnila v ugotovitev, da članstvo v tem vsekakor ne bi smelo izključevati članstva v kakšnem drugem sindikatu.

Tako so se počasi pretolkli do temeljnega namena. Zveza sindikata nezaposlenih naj bi povezovala vse, ki so v Sloveniji ostali brez dela oziroma ga še niso dobili. Čeprav je v naši republiki po besedah Andreja Cimermana že približno 100 različnih sindikatov (o tej številki je bilo potem nekaj polemike in zdrknila je na približno 30), je vendarle prav ta še posebej pomemben. Opravljal naj bi vlogo partnerja, ki mu na nasprotni strani ne bo stal delodajalec ampak država:

»Sindikat nezaposlenih,« je menil Andrej Cimerman, »se bo tolkel z vlado in njenimi resorji. Naša izkušnja v Šiški, kjer smo nezaposlene prvi organizirali, uči, da se sindikati v firmah za delavce ne zmenijo, ko jih enkrat vržejo na cesto. Če pa se, jih dobijo po glavi od samopašnih direktorjev.

Dolg države

V tej občini jih je res veliko potem našlo delo. Na cesti pa so ostali ljudje, ki jim do pokojnice manjka 10 ali manj let. Podpora se jim izteka ali je že nimajo več in gotovo ima država velik dolg do

teh delavcev, ki so dali družbi 30 in več let garanja, odrekanja.

Prav vsi sindikati, ki imajo še zaposleno članstvo, moramo stopiti skupaj, organizirati nezaposlene in jim tako omogočiti bolj uspešna pogajanja z oblastjo! Ta namreč ni storila še prav ničesar, kar bi dajalo vsaj upanje na boljše.

Nasprotno, vse slabše kaže. Tako imenovani managerji kažejo ob nedefiniranem lastništvu zgolj nesramno samovoljo. Vsak sindikalni boj za delavce pravice prinese šikaniranje, zlorabe. TI »gazde« delajo z ljudmi kot svinja z mehonom in edino, kar se jim še lahko postavi po robu, je prav res pravišnja organiziranost sindikatov.

Odpuščanje je edino, pri čemer so oblastniki uspeli. Nič novih programov, nič pametnih odločitev, nobene perspektive. V Šiški nam je zgolj z resnim sindikalnim delom že uspelo prepričati vodstva treh podjetij, da tako ne gre.

Sloga

Razpravljalci so potrkali na vest zavoda za zaposlovanje, naj sindikatom sproti pomaga vsaj z evidencami nezaposlenih in vprašali, ali bi dejavnosti tega sindikatka ne kazalo odpreti s sredstvi republiškega proračuna. Vse sindikate so pozivali najmanj k medsebojnemu priznavanju, če že ne k sodelovanju. Vladi in še komu so medsebojna nasprotja med sindikati le dobrodošla, zato je Andrej Cimerman od vodij vseh sindikatov terjal, naj se enkrat vendarle do konca pomenijo, kako si složno izboriti skupne interese.

Miha Ravnik je opozoril, da svobodnim sindikatom Slovenije že očitajo celo to, da sami sklicujejo ta ustanovitveni sestanek, čeprav so nanj zgolj povabljeni in pač emi redkih, ki so se vabilu odzvali. Dodal je še, da član teh sindikatov, tudi ko izgubi delo, obdrži vse pravice iz sindikalnega članstva. Večkrat je poudaril vsebinski pomen takšnega sodelovanja, saj bi bilo razpletanje o organizacijskih prijemih zgolj izgubljanje časa in energije. Veliko je namreč dejavnosti, v katere bi se morali vključevati vsi sindikati. Tu bi potrebovali več pragmatičnosti, po čemer naravnost kliče dogajanje v republiški skupščini.

To je bila pač ugotovitev, ki so jo podprli vsi po vrsti. Kar nekaj je namreč že bilo restriktivnih predlogov, ki so jih poslanci dneve in noči cefrali – na koncu

pa, tudi zaradi vladnega izsiljevanja, vendarle sprejeli.

Neodgovorni poslanci

Tu je spet zarobantil Andrej Cimerman, češ kako sindikati v Šiški že resno razmišljajo o odpoklicu nekaterih poslancev. Sindikat jih je podprl in ne misli več dolgo gledati, kako ravnajo v nasprotju z interesi njegovega članstva.

Francija Kastelica iz Neodvisnih sindikatov Slovenije Ptuj je hudo zbadlo tisto o proračunskem financiranju sindikalne dejavnosti. Ogorčen je bil tako nad tem kot nad vsakršnim financiranjem sindikalnega dela s strani političnih strank. Andreju Magajni je naravnost poočital, da so sprejeli 20.000 dinarjev od socialnih demokratov. Izzvani mu je odvrnil, da so vzeli denar celo od treh strank, kar da še samo po sebi priča o neodvisnosti.

Franci Kastelic je še predlagal, naj bo sindikat nezaposlenih najširše socialno in politično gibanje in da bodo takšnega tudi podpirali – kot kolektivni član. Ime naj bi razširili v sindikat nezaposlenih in vseh socialno ogroženih, živel in deloval pa naj bi izključno

od svojega dela in članarine, ki bi jo s tem pridobil. Z državnim ali strankarskim denarjem bi si zgolj mazali roke. Takšno široko, neomejeno socialno gibanje bi bilo po njegovem kar učinkovita oblika pritiska na oblast.

Predstavnica sekretariata za delo je opozorila na razpršenost in že zato neučinkovitost vseh vrst sindikatov. Sekretariat da si namreč želi prepoznavnega partnerja, nikakor pa bi ne bil rad »nasprotna stran«.

Slab sindikat – povampirjeno vodstvo

Slišal sem še, da to ni problem – a žal le tam, kjer je vrag do konca odnesel šalo. Tako v Litostroju, kjer deluje več sindikatov, vsi brž potegnejo skupaj, ko gre res za nohte. Če je še kje sindikalni vodja, ki tega ne razume in

mu je več do svojega stolčka in prestiža, ga bo kaj hitro spodneslo – žal pa bo dotlej sindikalnemu gibanju in interesom delavcev prizadejal precej škode. In prav v kolektivih, kjer so še takšni »sindikalni tiči«, se managerji najbolj povampirijo.

Dejstvo je, da je brezposelnih vse več in da je njihov interes hudo specifičen. Zato bo prej kot slej do nekakšne združbe prišlo. Kdo in kako jih bo povezal, bo kaj hitro pokazal čas. Morda bo to res

neke vrste koordinacija že obstoječih sindikatov, ki se bodo povezali na tem specifičnem interesu in jim bo prav ta vsebina skupno vodilo. Ali pa tudi ne.

Bo šlo v drugo raje

Vsekakor bo držala ugotovitev Miha Ravnika, ki ji ni nihče oporekal: »V ospredju je vsebina dela in na tem temelju bo raslo sodelovanje. To je gotovo bolj smotno kot prerakanje o novih in novih sindikatih, ki bodo sindikalno gibanje le še bolj razbili.«

Res, saj pri bitki za ključne cilje bo enotnost nujna. To lepo potrjuje naravnost cinično ravnanje slovenskih poslancev, ki si drznejo navkljub enotnemu stališču vseh sindikatov sprejemati odločitve, kot je denimo tista o gnotnem spodbujanju odpuščenja delavcev. Če nič drugega je to gotovo tisto, čemur Andrej Cimerman pravi, da je »vrag do konca odnesel šalo!«

Pri takšnih odločitvah noben sindikat ne sme in ne more biti partner – vsi morajo biti na nasprotni strani in to odločno. Vse te in takšne ugotovitve bodo sklicatelji seje poskušali strniti in jih še enkrat ponuditi v premislek vsem sindikatom, ki so jih prvič zaman vabili.

Ciril Brajer

Svobodni Sindikati Slovenije

Ustanovno-volilna skupščina sindikatov Podravja

Nimamo izbire – ustanovili bomo delavsko stranko

Sindikalisti iz Maribora, Ruš, Pesnice, Slovenske Bistrice, Lenarta in Ormoža so 15. januarja po večmesečnih pripravah, ki jih je vodil Vlado Haas, le ustanovili območno organizacijo sindikatov. Tvorijo jo območni odbori sindikatov dejavnosti, v katerih so organizirane sindikalne organizacije iz teh občin; tod bodo odslej delovali le krajevni sindikalni sveti.

Skupščine se je udeležilo 54 delegatov, ki so najprej skoraj s soglasjem sprejeli statut. Za tem so opravili volitve. Za predsednika območne organizacije so kandidirali France Štelcer, dosedanji predsednik sindikatov Maribora, Vlado Haas, ki je vodil sindikate

v Podravju, in Vasja Samec, sindikalist iz Metalne. Na tajnem glasovanju je Franc Štelcer že v prvem krogu že dobil potrebno večino 33 glasov. Treba je omeniti, da sta se Vasja Samec in Franc Štelcer predstavila udeležencem volilne skupščine in povedala nekatero zamisli o delu v prihodnje. Vasja Samec je med drugim povedal, da so delavci izgubili zaupanje v delegate v parlamentu in da zato sindikati in delavci potrebujejo svojo stranko. Franc Štelcer je med drugim omenil, da se mora ta med delavci in v sindikatih ponovno uveljaviti vzajemnost in solidarnost.

Veka Kraševac in Metka Rokсандič sta skupščini poročala

o uspehu prizadevanj pri zakonih, ki jih je obravnavala skupščina R Slovenije. Ugotovili sta, da sindikati niso prodrli s predlogi amandmajev k davčni zakonodaji in zakonu, ki omejuje osebne dohodke. Po njunem mnenju sta tudi zakona o delovnih razmerjih in o zavarovanju za primer nezaposlenosti kljub sindikalnim pripombam ostala v bistvu nespremenjena. Podravski sindikalisti se bodo zaradi obeh zakonov ponovno sestali s poslanci s svojega območja.

V razpravo se je vključil tudi Miha Ravnik, predsednik ZSSS, ki je skupaj z Milanom Utrošo sodeloval na skupščini. Pritrdil je ocenam o neuspešnosti sindikata

Podjetja ne upoštevajo kolektivne pogodbe

Veka Kraševac je skupščino seznanila z nekaterimi izsledki ankete mariborskih sindikatov v gospodarskih podjetjih. Ugotovila je, da skoraj nobeno podjetje uradno ne napoveduje trajnih presežkov delavcev, temveč lečasne. Menila je, da je to v nasprotju z dejanskim stanjem v podjetjih, kjer delavce vsak dan strajajo z odpusti in se zato čutijo vsak dan bolj ogrožene.

Anketa kaže, da v podjetjih praktično ne upoštevajo kolektivne pogodbe. To velja predvsem za razvrščanje delavcev v skupine in tudi za višino plač, ki ne dosegajo ravni v kolektivni pogodbi. Podjetja so v obliki obveznic izplačala tudi do 18 odstotkov osebnih dohodkov (ne v delnicah) in tako so ravnali celo tam, kjer imajo podpopravne plače.

pri sprejemanju zakonov in dodal, da se morajo sindikalisti usposobiti in organizirati za bolj učinkovito delo, saj bodo razmere, ki jih nakazuje Lojze Peterle, za delavce še bistveno neugodnejše. Zaključek razprav o organiziranosti je po njegovem mnenju pogoj za učinkovito organizacijo in tudi za presojo uspešnosti ZSSS v celoti, njenih delov in posameznikov. Sindikati potrebujejo tudi stranko, in ker je zdaj nimajo, bodo ustanovili svojo delavsko stranko. Sindikati, po njegovem mnenju, nikoli ne morejo pristati na zakone, ki omejujejo izplačila OD in na druge zakone, ki slabšajo položaj delavstva. Zanje so najbolj odgovorni tisti, ki so jih sprejeli in po njegovem mnenju največjo kritiko zasluži glasovalni stroj Demosa. Po njegovem mnenju skupščina ne sme sprejeti zakona o delovnih razmerjih, če ne bodo obenem pripravljene razvojno-socialni programi.

Erik Šerbec, delegat zdravstva, se je ob koncu razprave zavzel za enak položaj delavcev, ne glede na dejavnost, v kateri delajo. Sindikati Podravja bi po njegovem mnenju morali vztrajati pri odpravljanju participacije v zdravstvu, saj se je tako odločilo članstvo na referendumu.

France Štelcer se je po izvolitvi zahvalil za zaupanje. Sindikati Podravja bodo uspešni le, če bodo uspešni odbori sindikatov dejavnosti, ki naj bi dobili identiteto, podobno tisti, ki so si jo pridobili tekstilci pod vodstvom Stanka Mlakarja in kot jo z akcijami dobivajo kovinarji.

F. K.

katere precej višjo izobrazbo kot posamezni funkcionarji. Tako so sklenili »tovariši« funkcionarji. Povedati moramo tudi to, da nam ni bila dana možnost pritožbe oziroma uveljavljanja naših pravic. Enostavno smo ostali na cesti kot hlapec Jernej, kot da nikoli v življenju nismo še ničesar počeli ali k čemurkoli karkoli prispevali, nekateri so za ta način prejemale celo pomembna sindikalna in državna priznanja.

Zato smo toliko bolj ogorčeni, da pri organiziranju območne organizacije sindikata v Ljubljani kandidirajo za določene funkcije ljudje, ki so opravljali in še »kao« opravljajo sindikalno funkcijo in nekateri posamezniki kandidirajo celo za dve zelo pomembni funkciji – za sekretarja območnega sveta in za sekretarja območnega odbora dejavnosti. Sprašujemo se ali sta ti dve funkciji združljivi!!! In kje je tukaj morala tega funkcionarja? Kako bo ščitil pravice delavcev, če zaradi svojih interesov ni hotel ščititi delavcev v lastni delovni skupnosti?!

Kako bodo štiti delavce, ko pa nekateri nimajo strokovnega znanja (na primer dosedanja sekretarka občinskega sveta na Viču ima osnovno šolo in bo tudi – oz. upamo, da ne bo – v bodoče opravljala neko funkcijo v območnem sindikatu; dosedanji sekretar v Šiški ima poklicno šolo v območni organizaciji kandidirala kar za sekretarja. Oba pa imata osebni dohodek preko 15.000 dinarjev, koliko pa prejme delavec v proizvodnji ali kjerkoli drugje s tako izobrazbo?). V tem obdobju petih mesecev od avgusta lani do

danes so pokazali, da ščitijo samo sebe, svojo moč in svoj materialni položaj.

Privatno so si ustvarili svoj krog ljudi, ki ima nalogo, da jih pri izvedbi njihovih interesov podpira (in ta krog ljudi je za povračilo na določen način stimuliran).

Polna usta so jih demokracije in stališč o nadstrankarski organizaciji za zaščito delavcev. Kdo jim bo še zaupal? Mi, ki jih poznamo in mnogi delavci, ki jih bodo še spoznali, prav gotovo ne. Za novo organiziranost v Ljubljani zahtevamo nove ljudi, ki naj bodo strokovnjaki in pošteni ljudje. Take smo tudi do sedaj že imeli in jim v celoti zaupamo. Prav ti ljudje so si prizadevali tudi, da bi likvidacija delovne skupnosti bila do konca in celovito izpeljana, vendar žal s svojimi prizadevanji niso prodrli. Ti ljudje imajo tudi človeški odnos tako do svojih najbližjih sodelavcev kot do delavcev – članov sindikata na vseh nivojih.

V poštenost iniciativnega odbora za postavitev območne organiziranosti sindikata v Ljubljani dvomimo, zato že zdaj zahtevamo, da se po konstituiranju območne organizacije za vsa strokovna in tehnično administrativna dela objavi javni razpis. Vse kaže namreč na to, da namerava iniciativni zaposliti brez razpisa ljudi, s katerimi se tudi intimno povezuje.

Kolikor se naše zahteve ne bodo uresničile, si bomo še naprej prizadevali, da funkcionarji, ki jih žal (ali na srečo) dobro poznamo, teh funkcij, za katere si prizadevajo, ne bodo opravljali, ker za to niso sposobni. Vprašati je treba

na primer le delavce iz Litostroja, kjer je en član iniciativnega odbora prej delal, kaj mislijo o njem. Delavci ga ne podpirajo, ker ga predobro poznajo. Za istega člana iniciativnega odbora sumimo, da privatizira s sindikalnimi finančnimi sredstvi, saj si je na primer dal izglasovati na seji predsedstva občinskega sveta (če je bila seja sklepčna je drugo vprašanje), da on sam odloča, kdo bo dobil sindikalno finančno pomoč in kolikšna bo ta pomoč. Ravno tako se ne ve, kako je bil dogovorjen aranžman v Tuheljskih toplicah. Vse navedeno le potrjuje prejšnje trditve, da si na razne načine izbira svoj krog ljudi v resda redkih osnovnih organizacijah (ki jih lahko imenujemo) kot znotraj bivše delovne skupnosti, ki ga pri njegovih potezah podpirajo. Še bi lahko naštevali različne nepoštenosti, ki »vagajo« mogoče več kot navedene, vendar naj bo dovolj.

Naj strnemo – v zvezi s formiranjem območne sindikalne organizacije v Ljubljani imamo brezposelni delavci bivše delovne skupnosti ljubljanskih sindikatov nekaj pripomb, stališč in predlogov:

1. S formiranjem območne organizacije se strinjamo, saj je prav, da se mesto Ljubljana, ki je velik teritorij, pokriva po dejavnostih.

2. Strinjamo se z evidentiranjem predsednika območne organizacije, saj je Andrej Cimerman s svojim razmišljanjem in širokim pogledom sam potrdil to primerenost.

3. Ne podpiramo evidentiranja Mira Podbevška za sekretarja te organizacije, ker menimo, da

v svojem dosedanem delu ni pokazal ustrezne pripravljenosti in sposobnosti.

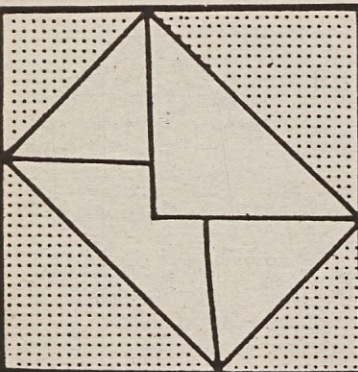
4. Za sekretarja območne skupnosti evidentiramo oziroma predlagamo štiri kandidate, ki uživajo ugled in zaupanje delavcev, ki imajo ustrezno izobrazbo, predvsem pa, pri svojem delu so učinkoviti:

– Lazar Karel – predsednik sindikata odpuščenih delavcev
– Zupanc Rudi – predsednik OS ZSSS Na Viču
– Zupančič Stane – podpredsednik OS ZSSS v Centru
– Satran Andrej – predsednik OS ZSSS za Bežigradom.

5. Menimo, da bi morali tudi v Svobodnih sindikatih Slovenije, če hočemo, da bo to učinkovita organizacija, gledati na izobrazbo tako voljenih in imenovanih funkcionarjev kot tudi drugih zaposlenih delavcev.

Nikakor ne bi smeli pristati samo na dolgoletne sindikalne in kakršnekoli druge politične izkušnje, s tem je treba prekiniti. Mislimo, da ne zahtevamo preveč, če predlagamo, da bi moral vsak funkcionar, če hoče biti uspešen pri delu, imeti vsaj višjo izobrazbo, kar bi bilo tudi v skladu s sprejeto splošno kolektivno pogodbo, ki so jo podpisali sindikati. Ne bi bilo prav, da bi bili isti sindikati prvi, ki to pogodbo kršijo in nagrajujejo delavce z II. in II. stopnjo izobrazbe s plačami za VII. Stopnjo.

Brezposelni delavci bivše DS ljubljanskih sindikatov, ki se zaenkrat še ne želijo podpisati (na podlagi izkušnji)

PREJELI SMO

Tovariši!

V Ljubljani je bila 31. 7. 1990 izvedena likvidacija delovne skupnosti ljubljanskih sindikatov. Posledica tega je bila, da smo vsi delavci in funkcionarji ljubljanskih sindikatov postali breznoč brezposelni. Mesec julij je bil tudi čas dopustov in tako nekaj delavcev sploh ni vedelo, da so ostali brez zaposlitve in da se morajo javiti na Zavod za zaposlovanje.

Ali smo res vsi ostali brez dela? Ne.

Funkcionarji na mestnem svetu in na občinskih svetih so ostali na svojih funkcijah in dobivajo vsak mesec nagrade (poleg nadomestila, ki ga prejema na zavodu) ter nadomestilo za prevoz na delo in stroške za prehrano.

Delavke iz administracije, med katerimi so tudi matere samohranilke in invalidi, pa so morale ostati doma, pa čeprav imajo ne-

Tesnoba lebdi nad mestom ob Savinji

Beg z enega konca tovarn na drugega

Železarna, Emo, Toper, Metka, Klime, Libela, Ingrad, Aero, da ne naštevamo manjših ali onih, ki so se v Celju že sesuli. Vse se trese, vsepovsod poka, pomoči, kaj šele rešitve, pa od nikoder. Celjsko gospodarstvo in delavstvo z njim preživlja najbolj črne dni, stroji stojijo ali jih ustavljajo, delavci pa doma čakajo na delo.

Stavka kot svetel žarek

Novembrska poplava je osiromašila celjsko delavstvo še za ozimnico. Vode so odnesle ali po kletih onesnažile še tiste borne rezerve, ki so si jih delavci lahko s pičlimi jesenskimi plačami ali posojili uspeli nakupiti za črne in dolge zimske dni.

Iste vode so udarile tudi nekatere tovarne, bolj kot Srbija, delavci so sicer noč in dan poskušali rešiti pred vodo, kar se je rešiti dalo, vendar je bilo tega malo v primerjavi z dejansko škodo. To se vidi še danes, saj si nihče ni opomogel: ne delovne organizacije ne občani, kaj šele šole ali bolnišnice.

To pišemo zato, da bi laže povsem dojel tesnobo, ki danes lebdi nad mestom ob Savinji; zgroženost delavcev, ki še imajo delo, in popolno vdanost v usodo tisočev, ki že doma »čakajo« na delo. Točnega števila delavcev, ki so že zdrsnili čez prag čakanja, v Celju ne ve nihče: ne Center za socialno delo ne Zavod za zaposlovanje, ne občina in ne sindikat. Razmere se iz dneva v dan spreminjajo, delavci najpogosteje izvedo za svojo tragično usodo šele po prihodu na delo. V nekaterih delovnih organizacijah pa še do danes niso pognali vseh strojev, ki so jih ob lanskem božiču ustavili. Drugod, kjer naj bi »delali«, obračuni proizvodnje kažejo, da so izkoristki v najboljših primerih komaj 70-odstotni...

Zveni žalostno in skorajda neverjetno, toda edina vest o javni prisotnosti na delu je v torek in sredo prišla iz Prevoznitstva. Vozniki so se odlo-

čili za stavko. Kakor je absurdno slišati, je ta stavka edini organizirani delavski odmev na obstoječe razmere. Drugod, kjer je še huje, si delavci ne upajo niti stavkati. Omenjena stavka voznikov celjskega Prevoznitstva je po-

Upi v cepitvi na prafaktorje

Delavstvo celjske industrije je do konca zmedeno. Leta in leta so mu dopovedovali, da bo močno in uspešno le v združevanju, danes pa povsem razpada. Med šolske primere spada zdaj že pozabi odmerjen primer Razvojnega centra, paradnega konja uma, ki je bil ustanovljen, kot zveni ime, in je v resnici združeval na stotine strokovnjakov. Ta nekdanji uspešni Zavod za na-

Toper, ki si je ohranil životarjenje edino pod Merxovo streho, vedno novi udarci z Juga pa mu niso dovolili vstati, naj bi se prav tako rešil z razcepitvijo na Toper v Celju z obratom v Šmarju, v Elegant v Šentjurju in v Kemično čistilnico, ki je v Celju. Vprašanje pa je, ali so izčrpane delavke še toliko pri močeh, da po toliko letih garanja in samoopovedovanja dočakajo tisti obljubljeni veliki dan. Isto usodo doživljajo delavke

Majda Meštrov, predsednica celjskih sindikatov

Vsi čakajo na vlado

»Že kar grozljivo je to, da so današnje razmere v celjskem gospodarstvu enake, če ne še slabše, od onih v lanskem novembru. V sindikatih, enostavno povedano, nimamo kaj vzeti v roke. Ni podatkov o dejanskem stanju, ni podatkov o številu odpustitve ali odpustitvenih delavcev, ni podatkov o tem, koliko delavcev doma čaka na delo.

Vsenaokoli je sama anarhija. Vodstva podjetij se največ ubadajo s tem, da nomoledujejo, si izposojajo ali priskrbijo denar za plače, namesto da bi se ukvarjali z vodenjem, z ujanjem programov, s saniranjem.

Vse te razmere potrjujejo, da lahko sindikat deluje samo v pravno urejeni državi. V trenutnih razmerah se to ne da, delavci samo čakajo in čakajo, kaj bo prinesel jutrišnji dan.

Ob vsem tem se znova kaže izredno visoka zavest delavcev, ki še vztrajajo in se zadržujejo, da ne stopijo na cesto. Da je socialni mir. Osebo si ne morem predstavljati, kaj bi bilo, če ne bi bilo tako. Gre za resnico, da se vlada ubada samo s politiko, v gospodarstvu pa prepušča vodenje samoiniciativi. Z enako skrbjo spremljam podatke in ugotavljam, da trenutno v tej porajajoči državi ni svežega denarja, ki bi postavil ravnovesje in ohranil vsaj trenutno še dobri del gospodarstva, da še ta ne bo klonil. Torej je zdaj vse odvisno samo od vlade. Zato je razumljivo, da vsi čakajo, kaj bo končno storila vlada.«

sebnost tudi zato, ker vozniki ne stavkajo zaradi neizplačanih osebnih dohodkov. Vemo, da malodušje, naveličanost in brezvoljnost delavcev v preteklosti temelji na vcepljenem strahu, da ni denarja niti za plače. Paradoksa stavke voznikov Prevoznitstva je v tem, da so se vozniki odločili zanjo, ker niso dobili izplačanih potnih stroškov in dnevnic...

predek gospodarstva, ki je odmerjal utrip in drugim ponujal recepte, ne za preživetje, ne za življenje na oni strani letnice 2000, je propadel, tako da preostanek nekdanji najemnitnejših kreatorjev celjskega gospodarstva zdaj veže mesec z mesecem na račun najemnin. Stavbo so za visoke najemnine razdali obrtnikom, podjetnikom in trgovcem...

Rešitve v preoblikovanju celjskega gospodarstva so povsod. Vodstvo železarne v Štorah vidi svojo prihodnost v razdelitvi, 500 delavcev že čaka na delo, usoda 1300, kolikor naj bi jih bilo še odveč, pa za zdaj ni znana. Dejanska rešitev železarjev pa je, tistih na Ravnah ali Jesenicah, v rokah vlade, države Slovenije.

Tovarna emajlirane posode Emo doživlja dvakrat črno usodo: 2550 delavcev je nemo spremljalo ponovno zamenjavo vodstva, Jože Gubenšek, ki je preživel že nekaj zamenjav in bil v dosedanjem vodstvu desna roka Marjanu Drevu, je po prevzemu krmila edini optimist. Kot avtor sanacijskega programa pred mnogih let, »EMO 2000«, upa, da je na pravi poti. Mogoče res, če odmislimo zadolženost, zastarele programe, opoteka-jočo se in drago novo tovarno kotlov in jutri, ko bo delavcem treba dati plače. Težko, če že ne neverjetno, bi bilo namreč verjeti, da bo novemu direktorju uspelo dobiti sveže milijone, s katerimi bi nekoliko poravnal stare izgube in dolgove. Železarna in Emo sta namreč osušila občinsko blagajno, zdaj gostujejo v sprejemnicah ministrov v Ljubljani, od koder pa se vračajo z vse manjšimi upi. Reorganizacija v Emu je v danih okoliščinah uspešna le na papirju.

A. A.

Tudi brez podpisa že velja

V Alpini v Žireh sicer še niso formalno podpisali podjetniške pogodbe, vendar so jo sprejeli na delavskem svetu, in kot je povedala predsednica sindikata Nataša Demšar, je s tem že začela veljati.

»Pri pogajanjih z delavskim svetom ni bilo težav. Že na začetku smo jim namreč povedali, da so tako delegate delavskega sveta kot sindikalne funkcionarje izvolili isti ljudje in zato ne moremo imeti različnih mnenj. Ob tem pa smo se tudi dogovorili, da bomo svoja mnenja na pogajanjih pustili pred vrati.

Za pogodbo je pripravil svoj predlog sindikat in svojega delavski svet. Sprejeli pa smo tistega, ki je za nas boljši tako iz kolektivne pogodbe kot iz naših prejšnjih aktov. Posebnih poviševanj plač si zaradi

zalivu je glasnejše od vsesplošnega jadikovanja celjskega delavstva. Zanimivo, če ne že kar nevarno pa je to, da se iz tako spreobrnjenih podjetij ne rojeva mnogo obetajočega. Če pustimo ob strani starega bolnika Libelo ali presenetljivo trhlo podobo »vzorne« Klime, ne moremo mimo Aera, ki se je prav tako razletel na nekdanje prafaktorje. Medtem ko je enemu delu tega paradnega konja odmerjen stečaj, se je v drugega, pravijo da zdravi del, v Cetis, nagnetlo na desetine onih, ki so Aero pripeljali prav do zdajšnjega žalostnega konca.

Razpadel je tudi veliki Merx. Posamezni direktorji, ki so si pod skupno streho v minulih letih za hrbtno sozda gradili svoj fevd, so se izločili in zdaj varljivo bleščijo iz razvalin velikana, ki je pokrival skoraj tretjino slovenske države. Po svoje pa je zanimiv primer Kovinotehne. Tudi v tej veliki in pomembni trgovski organizaciji so bili priče skominam po razdruževanju. Odepitev enega dela delavcev je njega dni široko odmevala. Zato pa je bilo tembolj tiho vnovično opiranje na staro dobro mater...

V tem kriznem času je celjskemu delavstvu prepuščeno

dvoje: tiha potrpežljivost ali delavska knjižica. Trenutno je na Zavodu za zaposlovanje skoraj 2000 prijavljenih, ki iščejo ali čakajo na zaposlitev. Nihče pa ne zna povedati, kaj se bo zgodilo jutri, ker skoraj vsa vodstva podjetij še vedno vidijo rešitev v odpuščanju delavcev. In če so še včeraj delavci zagnali vik in krik ob izbrskani vesti, da je v njihovem podjetju na skrivaj pripravljen spisek odvečnih delavcev, danes še samo tiho upajo, da na tem spisku ni njihovega imena. To je grozljiva podoba trenutnih razmer v mestu, ki je bilo po gospodarski moči in razvitosti industrije pod samim vrhom v republiki.

Prav zato je nevsakdanji omenjeni upor voznikov tovarnjakov v celjskem Prevoznitstvu, kjer naj bi bili povprečni osebni dohodki nekaj čez tisoč DEM, kot je nevsakdanji molk njihovih tovarišev pri Izletniku, kjer si je samo vodstvo za skoraj 60 odstotkov popravilo plače, čeprav je lani prigospodarilo za približno 2000 starih milijard izgube in kjer so voznikom že zdavnaj odščipnili sovoznike, pripadajoče domače in devizne dnevnicke.

Janez Sever

Prvi v Kranju

Po sprejemu splošne kolektivne pogodbe so Potovalni agenciji Alpetour p.o. Kranj (prej Potniški promet), prvi v kranjski občini, že 7. januarja podpisali podjetniško pogodbo.

Pobudo za pripravo pogodbe je dal sindikat in to že oktobra lani. Osnutek je pripravilo vodstvo podjetja in pogajalski skupini sta se hitro in sorazmerno lahko sporazumeli. Zahteve delavcev niso bile pretirane in so v glavnem vse sprejeli. Še posebej, ker so oboji svoje zahteve oziroma predloge podali pisno in so zato imeli čas za usklajevanje.

»Ker sta pri nas zaposleni več kot dve tretjini šoferjev, smo pri plačah vzeli njihovo za osnovo in se potem dogovarjali za tiste navzgor in navzdol,« je povedal predsed-

nik njihovega sindikata Ado Pajk. »Nekaj več razprave je bilo o oblikovanju podskupin, ki jih v splošni pogodbi ni. Moram še povedati, da so naši šoferji ozaveščeni in poznajo trenutni gospodarski položaj, zato ni bilo pretiranih zahtev. Zadnja povprečna plača pri nas je bila 8.500 dinarjev in šoferji so nekoliko nad tem povprečjem.

Vlogo sindikata smo opredelili nekoliko bolj kot je v splošni kolektivni pogodbi, čeprav moram reči, da se nam vsaj zdaj ni treba posebej izpostavljati. Bile so sicer ideje o profesionalnem sindikalnem delavcu, vendar je prevladalo spoznanje, da nas je za to premalo. Trenutno je zaposlenih 432 delavcev, 84 odstotkov je članov SSS.«

A. A.

Humoreska

Dežela tisočernih možnosti

V gostilni »Pri delavskem samoupravljanju«, torej v trdnjavi zakletih naprednjakov, smo srečali Janeza Kovača, neposrednega proizvajalca raznih med seboj prepletenih strok. Kot po navadi se je tesno oklepaval kozarca piva; po njegovih očeh smo ugotovili, da je to predzadnje pivo, in da je torej še pripravljen na dialog. A pivo je bilo temno in to je bilo nenavadno.

– Zakaj temno pivo? smo vprašali.

»Žalujem.«

– Za kom ali čim?

»Za Jugoslavijo.«

– Potem ste eden redkih Slovencev, ki je bil proti plebiscitu?

»O, to pa ne. Sem bil za samostojno Slovenijo, ampak ko takole razmišljam, mi je vse bolj in bolj žal za Jugoslavijo.«

– Zakaj?

»Oh, to je res dežela neomejenih možnosti. Glejte, če človek potrebuje denar, gre le v Beograd, se tam prijavi za Srba in že dobi od sedanjega ali bodočega plena, ki ga bo Srbija prinesla po vplomu v zvezno blagajno.«

– Toda, če si Srb in imaš hišico na morju, moraš plačati velik davek...

»Pa zakaj bi imel vikend na morju, ko pa mi kot Srbu ponujajo zastojno stanovanje na Kosovu.«

– Dobro, kaj pa če nisi Srb, ampak si Hrvat?

»Oh, to je tudi fino. V tem primeru ne plačaš mnogih carinskih in davčnih dajatev pri uvozu avtomobilov.«

– Dobro, dobro, ampak v Jugoslaviji niso samo Srbi in Hrvati. Kaj pa recimo, če si Albanec, a? Ti za gotovo živijo slabo.

»Figo! Če si Albanec greš v Slovenijo in takoj dobiš prostor za slaščičarno ali za trgovino s sadjem...«

– No, zdaj pa mi povejte, s kakšnimi privilegiji bi se v Jugoslaviji lahko pohvalil Črnogorec?

»Črnogorci so Srbi in zanje velja isto kot za Srbe.«

– Kaj pa Makedonci?

»Oni lahko izbirajo, ali so Grki, Bolgari ali južni Srbi...«

– Dobro, pa Bosanci?

»Toliko Bosancev dela v Nemčiji, da so med prazniki v Bosni in Hercegovini devize blazno poceni. In če si tam doma, jih le nakupiš, potem pa hajde v Slovenijo in jih prodaš za trideset, štirideset odstotkov draže.«

– No, prav, potemtako v Jugoslaviji edine Slovencev ni dobro...

»Saj ni res. Mi imamo še največ privilegijev.«

– Ja in zakaj potem hočemo ven?»

»Saj ravno to je glavni privilegij, da bomo, kot kaže, edini, ki bomo šli iz Jugoslavije.«

Bogdan Sajovic

»Varčevanje« pri porodniški in otroškem dodatku

Materam in otrokom za pol manj denarja

Ob koncu lanskega in na začetku tega leta se je zataknilo pri izplačevanju nadomestil za porodniške in pri družbenih pomočeh za otroke oziroma pri otroških dodatkih. Tisti, ki daje v teh primerih denar, je vlada ali natančneje – njen republiški sekretariat za finance. Marsikje so porodnice ostale brez decembrskih nadomestil, v nekaterih občinah pa se je celo zgodilo, da so ostale brez novembrskih.

Oktober je v Sloveniji prešlo nadomestila skupno od 23 do 24 tisoč porodnic, medtem ko je otroški dodatek dobilo 158.836 otrok. Kot računajo, je ostalo brez nujno potrebnega denarja veliko družin iz revnejših občin, kakršna je denimo ljutomerska. Iz občine Škofja Loka pa so sporočili, da lahko motnje pri izplačevanju nadomestil za porodnice in otroških dodatkov resno ogrozijo socialni položaj delavk na porodniškem dopustu in njihovih družin. To pa ima lahko hude posledice.

Vlada postrgala ves denar

Srečo Erznožnik, pomočnik direktorja izvršnega sveta škofjeloške občinske skupščine pravi takole: »Ob koncu decembra republika zaradi pomanjkanja sredstev ni nakazala zahtevanega denarja.

Na začetku leta je sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo v telefonskem pogovoru potrdil, da sredstev za minulo leto ne bo več nakazal, ker je republiški proračun načrtovani denar za ta namen že porabil.«

Na vse to so se javno odzvali svobodni sindikati Slovenije s protestnim pismom na naslov predsednika vlade Lojzeta Peterleta. V tem pismu javno pozivajo pristojne državne organe, naj storijo vse, da bi zagotovili potrebna sredstva za porodniška nadomestila in za otroške dodatke. Predsednik vlade, ki se je bojda zaradi takšnega ravnanja razjezil, je nemudoma posredoval pri ministru za finance in tako so občinam sprva nakazali polovico potrebnih sredstev 11. januarja, drugo polovico pa 15. januarja in sicer za lansko leto.

Prof. dr. Katja Boh, republiška sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo, je sporočila za javnost, da njen sekretariat ni prenehal izplačevati denarja za nadomestila delavkam, ki so na porodniškem dopustu. Hkrati je priznala, da je »res nastala zamuda pri nakazovanju teh sredstev občinam, kar pa da ne bi smelo pripeljati do tega, da bi delavkam na porodniških dopustih ustavili izplačila nadomestil.«

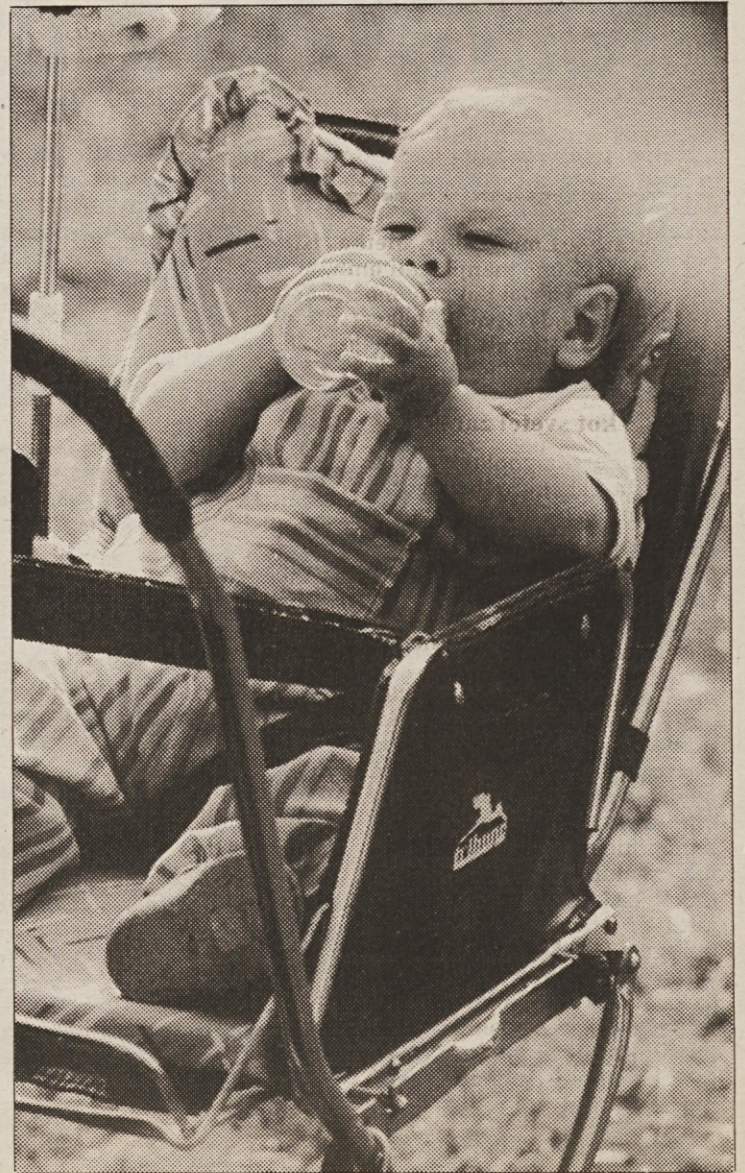
Delovne organizacije, ki imajo svoje delavke na porodniških dopustih, dajejo namreč občinam zahteve za že izplačana nadomestila. Občine pripravijo obračun teh nadomestil na podlagi zahtevkov delovnih organizacij. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo pa bi moral pošiljati občinam akontacije za ta nadomestila in za družbene pomoči otrokom oziroma za otroške dodatke dvakrat mesečno za tekoči mesec, in sicer na podlagi obračunov občin iz prejšnjega meseca.

Curljanje iz republiške pipe

Vse bi bilo lepo in prav, ko se ne bi zataknilo pri financiranju otroškega varstva iz republiškega proračuna. Tako je resor za otroško varstvo pri republiškem komiteju za zdravstvo in socialno varstvo novembra lani dobil iz proračuna 60 milijonov dinarjev pre malo, do 20. decembra pa le polovico od potrebnih 295 milijonov dinarjev. Občinske službe so že decembra opozarjale republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, kako jim iz podjetij sporočajo, da bodo ustavili izplačila porodniških nadomestil in otroških dodatkov, ker za že izplačane pravice in pomoči niso dobili povračil.

Na to vprašanje je nekajkrat opozoril tudi odbor za razvoj družbenega varstva otrok. Vendar pa so ostala vsa dozdajšnja opozorila bob ob steno. Zadeva se je premaknila naprej šele tedaj, ko jo je osebno vzel v roke premier Peterle. Ali to pomeni, da bo moral čez mesec ali dva znova posredovati?

Navsezadnje se je vendarle razpletlo tako, da porodnice ne bodo ostale brez nadomestil, otroci pa ne brez otroških dodatkov. Koliko slovenskih družin je dejansko ostalo novembra in decembra brez nadomestil za porodniško ali celo brez otroških dodatkov, ni na voljo podatkov in bržčas tega ne bomo nikoli natančno izvedeli. Žalostno in nedopustno bi bilo že to, če bi se kaj takega primerilo le eni družini, kaj šele tisočim. Takšno ravnanje, ki pomeni

kratek prav pravic porodnicam in otrokom, postavlja v kaj čudno luč novo vlado. S takimi potezami se namreč od-

daljuje od zakonsko in ustavno zagotovljenih pravic za varstvo družine.

Marija Frančeskin

Proletarci vseh dežel, združite se

Proti umazani vojni v Iraku

Zgodilo se je! Sovražniki miru, nevrščeni in svetovnega proletariata so si drznili storiti tisto, za kar smo do konca verjeli, da se ne more, ne sme zgoditi. Napadli so miroljubni, nevrščeni, nam in vsem poštenim ljudem sveta bratski narod Iraka!

Kremplji svetovnega imperializma so si upali stegniti se po šibkejšem, ker je notranji in zunanji sovražnik tako močno ogrozil Sovjetsko zvezo, da njena moč tega ni mogla več preprečiti. Padel je torej še tisti zadnji branik miru in pravic delavcev vsega sveta.

Kaj nam potemtakem še ostane, kaj reči, kaj storiti proti tej umazani vojni?! Nič drugega kot ponoviti sveto geslo »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Kot že tolikokrat naj bo tudi tokrat Jugoslavija tista svetla, rdeča zvezda vodnica. Vsi njeni sindikati naj se združijo, naj pozovejo jugoslovanski in potem svetovni proletariat. Združimo poštene sile našega planeta in uprimo se imperialistični pošasti!

Nismo nemočni! Ustavimo vse stroje, ki bruhajo uničevalno orožje. Ustavimo vlake, zaprimo pristanišča. Prerežimo vsa čreva, ki hranijo nenasitne požeruhe.

Spet so se združili, kot že nekdaj proti idolu vsakega delavca kjerkoli na zemlji, Sovjetski zvezi – ameriški, britanski, nemški, francoski kapitalisti in vsi njihovi nečedni pajdaši in lizunski priskledniki. Ni jim uspelo tedaj in ne bo jim uspelo zdaj. Herojski narod Iraka jim je že pokazal zobe in z našo solidno pomočjo bodo pregriznili tilnik imperialistični kapitalistični nakazi!

Zato bodimo složni! Mi prvi, kot vselej doslej, prekinimo vsako sodelovanje z agresorji, ki so svoj škorenj spet pritisnili na tuja tla, na katerih nimajo kaj iskati. Ne kupujmo od njih, ne prodajajmo jim, ne delajmo zanje!

In poginila bo nečedna zver!

Ciril Brajer

Upokojenci brez 14-odstotne razlike pokojnine

Hokus pokus s pokojninami

Približno 400.000 slovenskih upokojencev 18. januarja ne bo dobilo izplačanega dela pokojnine, objavljen 14-odstotne razlike za lanski november in december, čeprav bi jo po črki zakona morali dobiti. Prvič se je zgodilo, da skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja omenjene razlike ne more izplačati, sicer bi bilo ogroženo redno izplačevanje pokojnin ob koncu meseca.

Za izplačanje te razlike primanjkuje 278 milijonov dinarjev, za kar pa skupnost ne more dobiti bančnega posojila, kaj šele denarja iz prazne republiške vreče. Vlada se je pripravljena le pogovarjati, ne pa dati tudi denarja.

Upokojenci so ogorčeni, saj to pomeni zavestno kršenje zakonov, če upoštevamo, da je republiški parlament še lani novembra sklenil, da je treba pokojnine še naprej usklajevati. Najbolj črnogledi pa napovedujejo začetek konca usklajevanja pokojnin, česar si pa ta hip vladi nihče ne upa na glas povedati. Takšen hokus pokus s pokojninami postaja že nevzdržen.

Finančne luknje od septembra

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije že od konca meseca septembra lani nenehno opozarja vse pristojne v republiki, da se njen likvidnostni položaj poslabšuje. Zaradi katastro-

falnega položaja gospodarstva se iz meseca v mesec povečuje število podjetij, ki zaradi blokiranih računov ali stečajev ne morejo več poravnati svojih obveznosti do skupnosti. Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje nasedajo že vse od julija dalje in ne zadostujejo več za kritje obveznosti SPIZ. Po drugi strani pa se obveznosti skupnosti zaradi v zadnjih mesecih izjemno visokega priliva upokojencev in usklajevanja pokojnin vedno bolj povečujejo.

Po podatkih SDK dolgujejo slovenska podjetja skupnosti več kot 600 milijonov dinarjev, polovico tega zneska dolgujejo podjetja iz mariborskega območja. Federacija pa ni plačala skupnosti 518 milijonov dinarjev, pri čemer gre za neporavnane obveznosti federacije do borcev NOB. Skupno gre torej kar za 11.000 dinarjev dolga. Če bi imela skupnost na voljo ves ta denar, ne bi imela težav z rednim izplačevanjem pokojnin in uskladitev. Sicer pa je

znano, da je federacija doslej trikrat pomagala reševati likvidnostne težave, zdaj pa je odpovedala. Skupnost se je tako znašla v do zdaj največjih finančnih škripah. Ker gre za zagotovitev dokaj visokih premostitvenih sredstev in socialno varnost izredno visokega števila upokojencev in njihovih družin, bo treba že ta mesec in v prihodnje poiskati trdnejše in pravočasnejše odgovore o premostitvi nelikvidnosti.

Zagotoviti redno izplačevanje pokojnin

Vlada je skupnosti doslej že trikrat pomagala reševati likvidnostne težave, zdaj pa je odpovedala. Skupnost se je tako znašla v do zdaj največjih finančnih škripah. Ker gre za zagotovitev dokaj visokih premostitvenih sredstev in socialno varnost izredno visokega števila upokojencev in njihovih družin, bo treba že ta mesec in v prihodnje poiskati trdnejše in pravočasnejše odgovore o premostitvi nelikvidnosti.

Ne glede na krizni položaj v gospodarstvu bo treba še naprej zagotavljati pravočasno in redno izplačevanje pokojnin. Odlaganje izplačila zakonitih obveznosti bo ta vprašanja še zaostrovalo. To pa bi v praksi pomenilo, da skupnost ne bi mogla več pravočasno izplačevati pokojnin in drugih denarnih dajatev in bi morala izplačila prilagajati trenutnemu likvidnostnemu položaju.

Gospodarstvo je težko obsojati za nastali položaj, ko pa vemo, da več kot polovica delovnih organizacij komaj še zbere denar za zajamčene osebne dohodke. Na potezi je torej vlada, ki naj poišče ustrezne rešitve in upokojencem zagotovi redno izplačevanje pokojnin, kot to zahteva veljavna zakonodaja. Skratka, upokojencem bi morali že enkrat naliti čistega vina, ne pa se igrati z njimi slepe miši: obljubljeni jim razliko, denarja pa ne dati.

Marija Frančeskin

Republiški izvršni svet obravnaval osebne dohodke v državnih organih

V mnogih občinskih upravah pretiravajo z osebnimi dohodki

Na pobudo delegatov v skupščini Republike Slovenije, ki so večkrat zahtevali, naj izvršni svet pripravi pregled osebnih dohodkov v državnih organih, so v republiškem sekretariatu za pravosodje in upravo s posebno anketo zbrali podatke o osebnih dohodkih v državnih organih in družbenih dejavnostih. Podatke so zbrali decembra 1990, in sicer za osebne dohodke za oktober. Novembrskih osebnih dohodkov namreč še ni bilo mogoče zajeti, ker med anketiranjem plače za november še niso bile izplačane. V nekaterih občinah namreč osebne dohodke za tekoči mesec izplačujejo šele v prvi polovici naslednjega meseca.

Podatki so pokazali tisto, kar so nekateri slutili, zlasti pa je to povzročalo nezadovoljstvo med sodniki in drugimi delavci pravosodnih organov, namreč, da so v precejšnjem delu slovenskih občin bistveno porušili dosedanja razmerja med osebnimi dohodki delavcev v državni upravi.

Osebne dohodke delavcev in funkcionarjev v državnih organih urejata zakon o delavcih v državnih organih in zakon o funkcionarjih v državnih organih. Določata namreč, da se osebni dohodek določi tako, da se osnova za obračun osebnega dohodka pomnoži s koeficientom za določanje osebnih dohodkov in poveča za odstotek za vrednotenje delovnih izkušenj ter odstotek za vrednotenje delovne uspešnosti.

Osnovo za obračun osebnih dohodkov po obeh zakonih določi republiški izvršni svet tako, da ugotovljeni povprečni osebni dohodek na delavca, izplačan v gospodarstvu Slovenije za pretekli mesec, zmanjša za ustrezen odstotek, upošteva proračunske možnosti. Izvršni svet tako določi osnovo za obračun osebnih dohodkov za vse državne organe tako na ravni republike kakor tudi občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti. V obeh zakonih so določeni koeficienti za posamezne skupine delovnih mest oziroma funkcij od 0,8 do 6,6. Koeficiente za delovna mesta, ki sodijo v posamezno sku-

pino, določi republiški izvršni svet, za funkcije pa organ, pristojen za imenovanje oziroma od njega pooblaščen telo.

Tako je komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve republiške skupščine novembra razvstila funkcije in določila koeficiente za funkcije v skupščini, izvršnem svetu, ustavnem sodišču, v pravosodnih organih in družbenem pravo-

branilstvu samoupravljanja. Prav tako je ta komisija razvstila občine in posebne družbenopolitične skupnosti v skupine glede na njihovo družbeno in gospodarsko razvinitost ter določila najvišje vrednoteno funkcijo v posamezni skupini. Osnutek za določitev količnikov za delovna mesta v okviru posamezne skupine je pripravil tudi izvršni svet.

V večini občin OD delavcev z višjo izobrazbo višji od OD delavcev z visoko izobrazbo v republiških organih

Podatki, ki jih je zbral republiški sekretariat za pravosodje in upravo kažejo, da je raven osebnih dohodkov v večini občin znatno višja od ravni osebnih dohodkov v republiških upravnih organih. Tako so na primer v večini občin osebni dohodki delavcev z višjo izobrazbo višji od osebnih dohodkov delavcev z visoko izobrazbo v republiških upravnih organih. V posamez-

nih občinah pa so celo osebni dohodki delavcev s srednjo izobrazbo višji od osebnih dohodkov delavcev z visoko izobrazbo v republiških upravnih organih. Podobne ugotovitve veljajo tudi za primerjave med višjo in srednjo izobrazbo.

Primerjava čistih osebnih dohodkov brez vrednotenja delovnih izkušenj, ki so jih izračunali na podlagi količnika za najvišjo vrednoteno funkcijo (razvrstitev občine v skupine in količnike je določila komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve) in izplačanih čistih osebnih dohodkov za oktober za najvišje vrednoteno funkcijo pokaže, da tudi tu v občinah odstopajo navzgor. Izjema je le 18 občin.

Čisti osebni dohodki funkcionarjev z najvišje vrednoteno funkcijo v občini, izplačani v oktobru, segajo od 11.352 v Ormožu, 11.722 v Tolminu, 11.844 v Postojni in 11.863 v Radovljici, do 25.840 v Slovenski Bistrici, 24.569 Ljubljana Vič Rudnik, 23.786 Ljubljana Moste Polje, 23.133 Ljubljana mesto, 23.000 Maribor, 22.588 Ljubljana Bežigrad, 22.050 Velenje in 21.768 Grosuplje. Čeprav gre pri tem za najvišje osebne dohodke, pa je še bolj zgovorna primerjava osebnih dohodkov po določenih skupinah občin in koeficientih, ki jim pripadajo, saj nesorazmerja še bolj bodejo v oči. Kot je na posvetu s predsedniki občinskih izvršnih svetov povedal republiški minister za pravosodje in upravo Rajko Pirnat, v 26 občinah presegajo z zakonom določene osebne dohodke, v 10 občinah celo za več kot 30 odstotkov, v nekaterih pa celo za 50 odstotkov.

Zaostajajo v 37 občinah, med tem v petih za več kot 20 odstotkov.

Nagrade za zapravljenoupanje

Opozorilo Omanove kmečke stranke v Slovenski Bistrici, da so si tamkajšnji občinski funkcionarji nemoralno poročali minulo delo in si razdelili zajetne vsote denarja, je v Sloveniji sprožil plaz očitkov in preverjanja, kako je v resnici s tem.

Če zanemarimo moralno plat kritikov in stranke, katere članstvo je najmanj upravičeno upirati prst v kogarkoli, ker je bilo edino deležno desetletnega ujčkanja, kreditiranja, subvencioniranja in že sramotno nizkih davščin, ne moremo mimo resnice, da si je tudi ta »demokratska« občinska oblast po vsej državi Sloveniji po svoje rezala kruh.

Ko smo volili in se odločali za nove ljudi, ki naj bi do temeljev spremenili »boljševistično« razumevanje ekonomije in plačila po delu, smo to delali v prepričanju, da smo se v preteklih letih dovolj naučili in da ne bomo ponavljali napak.

Obubožano delavstvo v tistih občinah, v katerih so posamezni občinski veljaki svoje delo povzdignili nad vrednost samega predsednika vlade države Slovenije, že nekaj časa opozarja, da so za krmilom občinskih vlad v mnogih primerih nepravilno ljudje. To utemeljujejo s stvarnimi in še komaj vzdržnimi razmerami v gospodarstvu. Kako je namreč moč upravičiti »poročun« ali »dodatek za uspešnost« občinske vlade, ki se ji je v celoti sesulo gospodarstvo, kjer je na cesti vse več delavcev in kjer tovarne zapirajo vrata druga za drugo.

in vendar je vse to v duhu zakona. Sistema. Sistema, ki je v ideji sprejemljiv: da naj bi krmila prevzeli sposobni ljudje in za svoje delo bili tudi dobro plačani.

Veseplošna obsodba počez in poprek bo zato osnova za novo politiko iz minulih časov, ko so namreč za krmilom sedeli nesposobni in slabo plačani, vendar poslušni analfabeti.

Janez Sever

»Bogate« plače tudi pri »revezih«

Na omenjenem posvetu je bil še bolj kategoričen minister za finance dr. Marko Kranjec, ki je povedal, da so z osebnimi dohodki zelo visoko tudi v občinah, kjer je gospodarski položaj katastrofalen in pri izvršnem svetu prosjačijo za pomoč in dopolnilna sredstva. Med temi občinami je omenil Brežice, Maribor, Maribor Pesnica, Slovensko Bistrico, Šentjur in Velenje. Primer Slovenske Bistrice je dovolj znan in razpiti in zaradi »neumnega spodrsiljaja« je z obžalovanjem moral odstopiti občinski izvršni svet, ter seveda vrniti prek vseh meril izplačane novoletne poviške.

Poglejmo si še občine v katerih imajo najnižje osebne dohodke članov izvršnega sveta. To so občine Litija (7.849 din), Radovljica (8.959), Zagorje (9.535), Postojna (9.998). Med najvišjimi najnižjimi osebni dohodki članov izvršnih svetov pa so občine Slovenska Bistrica (22.440), Ljubljana Bežigrad (19.765), Ljubljana Moste Polje (19.462), Ljubljana Vič Rudnik (17.709) in Maribor (17.000). Najnižje najvišje osebne dohodke članov izvršnih svetov imajo v Ormožu (10.438), Postojni (10.460), Ribnici (10.662) in Tolminu (10.904). Najvišje osebne dohodke imajo člani izvršnih svetov v Slovenski Bistrici (24.140), Ljubljana Vič Rudnik (22.136), Ljubljana Moste Polje (20.948), Ljubljana mesto (20.684), Ljubljana Bežigrad (20.329), Grosuplje (19.341) in Koper (18.901).

Najnižji najnižji osebni dohodek upravnih delavcev z visoko izobrazbo imajo v občinah Metlika (6.122), Postojna (7.076), Logatec (7.442) in Mozirje (7.651). Najvišje najnižje osebne dohodke (kot smo omenili, gre povsod za izplačila oktobra, brez vrednotenja delovnih izkušenj) upravni delavci z visoko izobrazbo imajo v občinah Ljutomer (11.545), Maribor Pesnica (10.807), Ljubljana (10.639), Domžale (10.530). Najvišji osebni dohodki upravnih de-

lavcev z visoko izobrazbo najvišje sežejo v občinah Brežice (13.997), mestu Ljubljana (12.919), Ljubljana Vič Rudnik (12.789) in Celje (12.420).

Da ne bodo številke preveč suhoparne, pa tudi za ustrezno primerjavo z osebnimi dohodki v republiški upravi, naj navedemo še te številke. Najvišje vrednotena funkcija v republiki brez vrednotenja delovnih izkušenj je oktobra prinesla 16.930 dinarjev, najnižja za člana izvršnega sveta 14.560, najvišja pa 15.068 dinarjev, pomočnik predstojnika je dobil najmanj 11.009 in največ 11.773 dinarjev, svetovalec predstojnika najmanj 10.125 in največ 11.116 dinarjev. Delavci upravnih organov z visoko izobrazbo so dobili najmanj 7.534 in največ 8.668, dinarjev, z višjo izobrazbo najmanj 5.815 in največ 6.782 dinarjev, s srednjo izobrazbo najmanj 5.164 in največ 5.373 dinarjev.

Še tole. Delavec z višjo izobrazbo v občini Ljubljana Vič Rudnik dobi najmanj 9.226 dinarjev, v občini Ljutomer najmanj 9.019 dinarjev, v mestu Ljubljana pa najmanj 8.408 dinarjev. Največ pa dobi v občini Ljubljana Vič Rudnik – 12.916 dinarjev, v Dravogradu 11.581 dinarjev, v mestu Ljubljana 10.833, Brežicah 10.805, v Žalcu 10.619, Krškem 10.698, Domžalah 10.530 in Piranu 10.375 dinarjev. Najnižji najnižji osebni dohodki upravnih delavcev s srednjo izobrazbo so v Ormožu – 4.039 dinarjev, Radovljici 4.174, Trzinu 4.225 in Metliki – 4.461 dinarjev. Delavci s srednjo izobrazbo lahko največ dobijo v občini Ljubljana Vič Rudnik (11.302), Žalcu 10.144, mestu Ljubljana 8.845, Sežani 8.099 in Celju – 8.071 dinarjev.

Sodniki krepko zaostajajo

Do začetka leta 1990 so osebne dohodke v občinskih in republiških organih usklajevali z enakim odstotkom. Določila ga je komisija podpisnikov družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev, sredstev za osebne dohodke funkcionarjev v SR

Sloveniji. Lani je ta komisija nehala delovati, poleg tega pa sta bila za urejanje osebnih dohodkov delavcev in funkcionarjev v državnih organih sprejeta posebna zakona. V tem obdobju so občine začele usklajevati osebne dohodke glede na finančne možnosti proračunov, čeprav za to ni bilo pravne podlage.

Občine, ki so kljub priporočilom ob septembrski valorizaciji osebnih dohodkov v državnih organih in družbenih dejavnostih povečevale osebne dohodke nad dogovorjenim povzvišanjem (20 odstotkov), za to niso imele zakonske opore. Dejstvo, da so povečevale osebne dohodke bolj in hitreje, kot so se povečevali osebni dohodki v republiških državnih organih, pa je porušilo ustaljena razmerja med osebnimi dohodki za posamezne funkcije oziroma delovna mesta. Zlasti se je to odrazilo v pravosodnih organih. Prej je bil osebni dohodek sodnika temeljnega sodišča izenačen z osebnim dohodkom člana izvršnega sveta občine, kjer je sedež temeljnega sodišča, sedaj pa sodniki krepko zaostajajo. Podobno je tudi v republiški upravi, tako da v republiškem izvršnem svetu pravijo, da očitki o visokih osebnih dohodkih in »dragi državi« v pretežni meri rezultat rasti osebnih dohodkov v občinskih organih

Osnovne šole prekašajo srednje in kulturo

Ob tej analizi so zbrali tudi podatke o osebnih dohodkih v družbenih dejavnostih. Telefonsko anketo so opravili v sekretariatih za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, kulturo ter zdravstvo in socialno varstvo. Razlike med osebnimi dohodki v okviru iste izobrazbene stopnje so med različnimi dejavnostmi in med občinami tolikšne, da na splošno ni mogoče trditi, da so nekateri profili obravnavani bistveno bolje ali bistveno slabše. Nekoliko prednjači le osnovna šola, ki ima za dani profil nekoliko višje osebne dohodke, kot srednje šole pa tudi kulturne ustanove.

Največje razlike znotraj ene dejavnosti so pri istem profilu v kulturi. Najmanjše razlike med profili v isti izobrazbeni stopnji in med izobrazbenimi stopnjami pa so v osnovnem šolstvu. Glede na pravilo usklajevanja osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih z gospodarstvom konkretne občine, je poenotenje osebnih dohodkov med občinami veliko večje, kot bi bilo pričakovati glede na omenjeno usklajevanje z gospodarstvom.

Republiški izvršni svet je na zadnji seji določil osnovo za obračun osebnih dohodkov. Ta znaša 2.980 dinarjev in pomeni 48 odstotkov povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu oktobra lanskega leta. Ker omejene možnosti za splošno porabo ne dopuščajo dviga ravni osebnih dohodkov v dejavnostih, ki se financirajo iz republiškega proračuna, je jasno, da se bodo morale prilagajati občine. Republiški izvršni svet je res določil, da za nagrajevanje uspešnosti lahko uporabijo 10 odstotkov celotne mase OD, kar bo pripomoglo, da bodo nekateri najboljši delavci bolje nagrajeni. Ker zakon ne računa nato, da bodo v občinah kršitve, tudi pravnih sankcij ne predvideva. Tako ostanejo izvršnemu svetu druge možnosti, tudi »moralne«, ki se jim sicer radi izogibajo. Očitno pa imajo v sedanjem težkem gospodarskem trenutku v rokah dovolj vzvodov, s katerimi bodo občine pripravili k večji poslušnosti in poenotenju osebnih dohodkov v skladu s sprejetimi merili.

Igor Žitnik

IMV Adria zunaj kritičnega stanja

Za hip si bodo oddahnili

Ko bo ta številka Delavske enotnosti pri bralcih, se bodo delavci novomeške IMV Adrie vsaj začasno lahko oddahnili. Kot nam je zatrdil direktor IMV holding corp. Marjan Anžur, vse kaže, da bo Adria potem, ko je imela več kot 60 dni blokiran žiro račun in ko je novomeška SDK že predlagala uvedbo stečajnega postopka, že konec tega tedna deblokirana. Delavci pa naj bi prejeli plače za dvodnevno zamudo.

Kako jim je to uspelo? Marjan Anžur (mimogrede: bil je med desetimi nominiranci za prvega jugoslovanskega poslovneža v lanskem letu) je dejal, da so se lotili vseh mogočih finančnih operacij. Deblokirati žiro račun pa jim je uspelo predvsem z delnim izplačilom zveznih izvoznih stimulacij ter s finančnimi injekcijami znotraj in zunaj IMV holding corp. Je pomagala tudi vlada? Anžur je dejal, da ta trenutke ne more več povedati, kot je.

Kajpak moramo vedeti, da gre le za trenutno rešitev, ki

nikakor ne pomeni, da so zdaj v Adrii lahko brez skrbi. Pred njo sta namreč še januar in ves februar, ko v tem podjetju v glavnem le delajo, se pravi, da predvsem rabijo, medtem ko prilivi začnejo pritekati šele v mesecih pred turistično sezono in v njej. Po Anžurjevih besedah se torej prav lahko zgodi, da bo Adria v tem kritičnem času spet blokirana, čeprav skušajo ukrepati tako, da do tega ne bi prišlo. Razveseljive so njegove besede, da bodo uredili tako, da sodišče ne bo moglo sprožiti vprašanje stečaja, o čemer smo sicer nekaj več pisali že v prejšnji številki.

Na vprašanje, kakšen bi moral biti tečaj dinarja, da bi se glede na odstotek (95) Adriinega izvoza kazal za realnega, je Marjan Anžur dejal, da so oni v Novem mestu pred devalvacijo menili, da bi leta znašala 70 odstotkov. »To zdaj ne pomeni, da bi morali še za 40 odstotkov devalvirati dinar, če imamo pred očmi celotno gospodarstvo, toda samo za Adrio bi bilo to potrebno in

realno,« je poudaril.

In kaj je z notranjimi organizacijskimi spremembami in potrebnimi racionalizacijami? Po Anžurjevem mnenju so to stvari, ki bodo pač potekale na daljši rok in ki se jim ne bo moglo izogniti nobeno naše podjetje. Vsekakor pa bo tisti, ki bo to prej opravil, kar je nujno tudi za Adrio, v prednosti pri konkurenčnem spopadu na tujih trgih. Ko teče beseda o racionalizacijah, seveda mislimo tudi na produktivno zaposlenost, kar za Adrio ta trenutek pomeni, da je v njej kakih 400 delavcev (20%) preveč. O tem, kako bodo reševali (socialno, seveda) ta presežek delavcev v Adrii, govori poseben program, ki ga bodo po Anžurjevih besedah izvajali v »soglasju s sindikatom in na vse znane načine«. Upoštevali bodo socialno stanje potencialno presežnega delavca, lotevali se bodo predčasnih upokojitev, gotovo pa je, da bo vsaj na začetku nekaj ljudi čakalo na delo tudi doma.

Ivo Kuljaj

Janez Sodrznik, predsednik začasnega poslovnega organa v Snagi

Snaga je last mesta Ljubljane

Minuli teden, ko bi morala Snaga v stečaj (kasneje so to preklicali, saj javno podjetje ne more tako prenehati poslovati), je začasnemu poslovnemu organu, ki je na čelu podjetja dober mesec, začel ugotavljati krivca za razmere v njej. Prvi je bil na vrsti že razpuščenih stavkovni odbor, saj so njegovi člani v disciplinskem postopku zaradi neizpolnjevanja delovnih dolžnosti (torej zato, ker so stavkali), nekaterim pa očitajo psihično in tudi fizično mučenje drugih delavcev, predvsem nekdanjega direktorja Matjaža Medveda.

Zaslišanje, ki ga je opravila disciplinska komisija 16. januarja, naj bi ji omogočilo pravično odločitev o tem, ali so predlagani disciplinski ukrepi upravičeni. Večina obtoženih je na zaslišanju podala pisno obrazložitev in odgovor na obtožbe, tako da se je pogovor v glavnem sukal okoli tega, ali jih je k stavki kdo nagovoril. Disciplinsko komisija je posebej zanimalo, ali jih je kdo iz nekdanjega vodstva opozoril na poseben položaj, ki ga ima Snaga kot javno podjetje. Direktorja namreč lahko določi le mestna vlada in ne delavci sami, kot je povedal Janez Sodrznik, predsednik začasnega poslovnega organa. Po njegovem mnenju je ravno v tej neobveščeni ključ za vse kasnejše težave. Če bi delavci takrat vedeli, kdo o tem odloča in kakšne so njihove pravice, verjetno do tega ne bi prišlo.

Vendar je prišlo in zdaj je Snaga tam, kjer zaradi pomembnosti nalog, ki jih opravlja, nikakor ne bi smela biti. Za zdaj še edino podjetje, ki se ukvarja z odvozom odpadkov in skrbi za javno higieno v Ljubljani, je po besedah Janeza Sodrznika na ponedeljkovem zboru delavcev v zelo težkem položaju. Snagi so dolžni prek 14 milijonov dinarjev, medtem ko sama dolguje le 11 milijonov dinarjev. Zaradi nezmožnosti plačevanja so jim z odklopom že zagrozili v PTT, na Elektro

V četrtek, 17. januarja, nam je predsednik začasnega poslovnega organa Janez Sodrznik sporočil sklepe mestne vlade:

»V petek, 18. januarja, bodo v Snagi plače. Denar za to bo zagotovila mestna vlada, kar naj bi tudi zadoščalo za nadaljnje nemoteno poslovanje podjetja. Seveda pa je pogoj za to, da vsaj nekateri dolžniki plačajo svoj dolg. Tako smo poslali vsaj tristo opominov, kar naj bi prineslo skoraj tri milijone dinarjev. Če pa opomini ne bodo zalegli, bomo nekaterim velikim dolžnikom prenehali odvažati odpadke. Upam, da bo to dovolj veliko opozorilo, da mislimo resno.

Disciplinske postopke bomo nadaljevali prihodnji teden, saj so nekateri zahtevali soocenje s pričami, prav tako pa moramo še preučiti nekatera dokazna gradiva. Predvidevam, da bodo dokončne odločbe kmalu znane.

Ljubljana, KEL, prav tako pa še vedno ni zagotovljena dobava goriva za odvoz smeti. Kljub temu pa je Janez Sodrznik le obljubil, da bodo plače še ta teden, saj morajo delavci za svoje dobro opravljeno delo dobiti ustrezno plačilo. Navzoče (bilo jih je okrog 150) pa je še enkrat opozoril, da je Snaga javno podjetje in zato last mesta Ljubljane. Tako so delavci v bistvu le podaljšana roka države in o vseh pomembnih stvareh odloča le mestna skupščina, ne pa delavci.

Zdaj, ko je mestna vlada tudi javno priznala, da je last-

nik Snage in odgovorna za pomembne odločitve v njej, je torej na potezi. Zagotoviti mora denar za plače, za normalno poslovanje in predvsem povedati, kakšna je prihodnost Snage. Če jo bo odpravila, za kar, kot kaže, ima pravico, pa mora vsem zdaj zaposlenim zagotoviti vsaj tisto, kar določa zakon. Vse to pa mora, kljub očitnim odporom proti njemu, izvedeti tudi sindikat in seveda tudi javnost. Morda pa bo »javnost« ali Publicus, kot se imenuje zasebno podjetje za čiščenje in odvoz odpadkov, izvedela celo prej?

Robert Peklaj

Borza dela

Republiški sekretariat za delo
Republiški zavod za zaposlovanje

Informacije o objavljenih delovnih mestih dobite v podjetjih oziroma v organizacijah, ki so navedene v časopisu. Prijavitelj vas bo informiral tudi o roku prijave, delovnem času, drugih pogojih za zasedbo in komu pošljite vašo prijavo. Za informacije o objavljenem delovnem mestu odgovarja prijavitelj.

Enota Ljubljana

Poklic	OD	Naziv delovne organizacije
bolničar	7.100	Dom upokoencev Kamnik, Neveljska pot 25
ekonomski tehnik	8.800	Dom upokoencev Kamnik, Neveljska pot 25
materialni knjig.	9.200	Dom upokoencev Kamnik, Neveljska pot 25
medicinska sestra	9.640	Dom upokoencev Kamnik, Neveljska pot 25
glavni kuhar	6.000	Mercator - Kmetijska zadruga Litija, Valvazorjev trg 3
d.i. rudarstva pripravnik	5.000	Rudniki rjavega premoga Sl. Trbovlje DSSS, trg revolucije 12
prof. slov. j.	4.000	Srednja šola za rudarstvo in geologijo Zagorje, Cesta zmage 3
vzgoj. pred. otrok.	3.805	VVO Pedenped Zalog, Cerutova ul. 6
viš. uprav. delavec	6.500	UKC Lj., Tozd Kirurška služba Lj., Zaloška 7
vzg. v domovih pripravnik	5.094	Prehodni mladinski dom v Lj., Jarška 36
pru telesne vzgoje	4.570	Osnovna šola Nove fužine Lj., Leninov trg 11
zdr. terapevt	7.000	Mladinsko klimatsko zdravišče, Rakitna, Rakitna 96
zdr. terapevt	9.000	UKC Lj., tozd Kirurška služba Lj., Zaloška 7
radiološki inž.	7.370	UKC Lj., tozd Kirurška služba Lj., Zaloška 7
do.i. elektrotehnik	7.200	Inštitut Jožef Štefan, Jamova 39, Lj.
d.i. grad. org. teh.	7.200	Inštitut Jožef Štefan, Jamova 39, Lj.
dipl. ekonomist	11.000	DO Gorenje Tiki Elektro, Strojno podjetje Lj., Magistrova 1
d.eco. komer. dej.	15.000	DO Gorenje Tiki Elektro, Strojno podjetje Lj., Magistrova 1
upr. ekonomist	13.609	Iskra Holding d.d. Lj., Trg revolucije 3

Poklic	OD	Naziv delovne organizacije
d. filozof	9.500	ZP Cankarjeva založba Lj., Kopitarjeva 2
d. psiholog	10.242	Osnovna šola Nove Fužine, Lj., Leninov trg 11
d. biolog	7.200	Inštitut Jožef Štefan Lj., Jamova 39
dr. fizike	3.000	Inštitut Jožef Štefan Lj., Jamova 39
pomožni delavec	3.500	Agrostroj Lj., Draga 15
izd. pap. izd.	3.500	Kuverta, Lj., Titova 87
montažer	8.000	POZD Ofset tiskarna Medvode, Brilejeva 2, Lj.
zidar	4.500	Grum Andrej - Gradbena in zaključna dela, Lj., Trpinčeva 62
zidar	6.000	SGP Galjevec, d.o.o. Lj., Vlahovičeva 2
zidar	6.000	Gole Primož - zidarstvo, Krovstvo Lj., Partizanska 6
prodajalec	3.500	Extreme Audio - video computers Lj., Trnčičeva 7
var. pred. otrok	5.100	VVO nar. junaka Rezke Dragarjeve, Lj., Titova 312
var. pred. otrok	5.211	VVO Pedenped Zalog, Cerutova 6
lesarski tehnik	8.000	Gradbeno podjetje Universal Lj., Glonarjeva 3
el. teh. ind. elk.	4.000	TVI servis d.o.o., Lj., Vodnikova 4
računaln. tehnik	7.394	Kmetijski inštitut Slovenije, Macquetova 2, Lj.

Preklic objave

Republiški zavod za zaposlovanje preklicuje objavo z 11. 1. 1991, in sicer naslednji tekst:
SDK v SRS, Podružnica Koper, Delovna skupnost, Cesta JLA 10, poklic ekon. za anl. plan, ker navedeni tekst ni v skladu s prijavo po delavcu pri zavodu za zaposlovanje (reg. št. potrebe: 2692930)

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 2

Borzna sporočila sprejema Atris - borza sindikalnega turizma, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061/326-982, 322-975 in telefax 061/317-298

A. Počitniške zmogljivosti, ki vam jih nudimo

1. Počitniški dom na Golici - Španov vrh
Prijeten oddih, zimske počitnice, šola v naravi, v 2- in 4-posteljni sobah z možnostjo lastne priprave hrane. Skupno 38 ležišč. Proste zmogljivosti od 20. januarja dalje. Smuka in cene žičnic zelo ugodne.

Cene prenočitev:	
v enoposteljni sobi	80 din na dan
v dvoposteljni sobi	75 din na dan na osebo
v triposteljni sobi	60 din na dan na osebo
v štiriposteljni sobi	55 din na dan na osebo
soba s 7 ležišči	50 din na dan na osebo

V domu so tudi garsonjere s kuhinjo in kopalnico:
s tremi ležišči 310 din na dan
s štirimi ležišči 290 din na dan

MOŽNOST UPORABE SAVNE

Najem doma za skupine (najmanj 3 dni) 2200 din na dan.

Za člane Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 5% popust.

2. Počitniški dom v Bohinju

2- in 3-posteljne sobe - skupaj 19 ležišč
Termini in cene:
do 26. 1. - polni penzion 230 din; polpenzion 180 din
27. 1. do 30. 3. - polni penzion 380 din; polpenzion 230 din
Popusti za otroke: do 2 let brezplačno, od 2 do 7 let (brez lastnega ležišča) 40% popust, 7 do 10 let 30% popust.
Možnost izposoje tekaške smučarske opreme ali gorskega kolesa.

3. Počitniški dom v Kranjski gori - Jasna

2- in 4-posteljne sobe od 10. januarja do 2. februarja in od 11. februarja naprej.
Cena polpenziona: 210 din, otroci do 10. leta 157 din, otroci do 3. leta 84 din.

4. Izobraževalni center Radovljica

2- in 3-posteljne sobe - skupno 60 ležišč. Primerno za zimske počitnice, šola v naravi, družinski oddih.
Termini: 19. 1. do 26. 1. 1991
od 3. februarja naprej
Cena penziona: 270 din

5. Planinski dom RTC Trije kralji Pohorje

Termini in cene 19. 1. do 30. 1. od 10. februarja naprej
soba TWC 312 din otroci 228 din
soba THV 288 din otroci 216 din

6. Počitniška hišica v Čatežu

Opremljena hišica za 6 oseb
Cena 280 din na dan
Za člane Zveze svobodnih sindikatov Slovenije 4% popusta.

7. Počitniška garsonjera v Barabargi pri Pulju

Opremljena garsonjera s 4 ležišči. Cena 270 din na dan.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Počitniške zmogljivosti v Kranjski Gori od 2. 2. do 9. 2. 1991

- zasebne sobe za družinske počitnice z možnostjo priprave hrane
- polpenzijske storitve v počitniških domovih.

2. Počitniški apartmaji na Pokljuki

- V času počitnic od 2. 2. do 9. 2. 1991.

C. PRODAMO ● PRODAMO

1. Počitniške apartmaje na otoku Cresu - Miholaščica

Apartma v velikosti 53m² in apartma v velikosti 22m² po ceni 14.000 za m²
Apartmaja sta v celoti opremljena - oprema bo posebej ocenjena.

2. Počitniški dom - penzion v Puli

Prodamo penzion, ki ima 446m² uporabne stanovanjske površine in prav toliko zemljišča. Ima sedem apartmajev in 4 sobe. Opremljen je za celoletno penzijsko ponudbo.
Cena julija 1990 - približno 970.000 DEM.

3. Počitniška hišica na Veliki planini

Prodamo planinsko hišico velikosti 48m² s pripadajočim zemljiščem v naselju Gradišče. Možnost bivanja za 5 oseb.
Cena december 1990 - 680.000 din.

Informacije daje ATRIS!

Tudi v prihodnje bomo z vami sodelovali:

Doro Hvalica
Irena Prusnik
Metod Zalar

Z Mariko Nagy-Kardinar, najboljšo pomursko športnico

»Lepo bi bilo vse to ponoviti...«

»Že nekaj zadnjih sezon je v vrhu jugoslovanskega, evropskega in s tem tudi svetovnega kegljanja Marika Nagy-Kardinar, nekdanja svetovna prvakinja, svetovna rekorderka, ki je tudi v letošnji sezoni dosegla izredne uspehe. Štiri leta so minila od vrhunca njene športne poti; (težko, da športnik doseže kaj več na enem velikem tekmovanju), ko je v Münchnu tako suvereno »obračunal« z vso elito ženskega kegljanja in osvojila naslov svetovne prvakinja ter postavila obenem še svetovni rekord. Serija izrednih dosežkov še ni pretrgana, saj je še v svežem spominu ekipno »zlato« in Innsbrucka, kjer je za nameček osvojila še »bron« v parihi... Nedavno si je s klubom EMO-Celje priigrala »srebno« na svetovnem pokalu...«

– Kdaj ste vzljubili ta šport in kje je bila prelomnica, da ste se odločili za kegljanje?

»Z vrstniki sem se že v mladosti rada podila za žogo, uživala v nogometu in rokometu. Za kegljanje sem se navdušila tako rekoč sama, prelomnico pa je vsekakor pomenil naslov republiške mladinske prvakinja. To mi je dalo novo spodbudo, še več elana za športno

zvrst, ki sem jo resnično vzljubila. Naš kegljaški as Miro Steržaj, nekdanji svetovni prvak, mi je bil prvi učitelj in zglede...«

– Svetovno prvenstvo v Münchnu 1986 je bilo krona vaše bogate športne poti. Danes imate družino, tekmujete za državne prvakinja iz Celja... Poleg obveznosti na delovnem mestu opravljate vsa mogoča dela doma; kako vse to zmorete?

»To je vsekakor napor, tako telesni kot duševni, vendar sem na tak ritem življenja že navajena. Seveda se mora človek v takšnih okoliščinah marsičemu odreči, toda ob podpori in razumevanju soproga ter ljubezni do kegljaškega športa je vse laže.«

(Dodali bi, da je družina vse pogostejši spremljevalec njenih uspehov in tudi leto in pol star sinek Robi je zaploskal mamici, ko se je polegel viharini aplavz ob Marinkinem uspešnem nastopu!)

– Povejte nam, katere želje so ostale na športni poti neuresničene?

»Po toliko uspehih je težko najti nove motive, toda moj je kegljanje samo in z njim želja po novih uspehih in dokazovanjih. Brez tega v športu ni

Marika Nagy-Kardinar

rezultatov. Sicer res ne vem, kaj bi lahko še dosegla... Bila sem svetovna prvakinja, svetovna rekorderka... Lepo bi bilo vse to ponoviti...«

– Kakšne načrte imate za naslednje sezone?

»Začelo se je državno prvenstvo in v tej smeri gredo tudi moje ambicije, saj že tretje leto kegljam za EMO-Celje in ekipa ima za sabo pet lovorik državnih prvakinj zapored. Seveda je naš cilj naslov državnih prvakinj in v »svetovnem pokalu« zlato«, ki nam je letos za las ušlo iz rok. Naslednja sezona bo pomembna, čeprav ne bo velikih tekmovanj. Namreč, Celje bo leta 1992 prireditelj svetovnega prvenstva v kegljanju in sezona, ki prihaja, bo priložnost za vse, ki se potegujejo za reprezentativne selekcije.«

– V svetovni eliti kegljanja so še vedno znana imena, vendar prihajajo tudi nova... Kako je pri nas, ki smo v vrhu svetovnega kegljanja?

»Kegljanje je šport, v katerem leta nimajo tako odločilne vloge kot morda v nekaterih drugih športnih panogah, čeprav vsaka zamenjava generacije »povleče« za sabo manjšo ali večjo praznino. Naša reprezentanca drži korak z vodilnimi, kar je rezultat sistematičnega dela v nekaterih okoljih, vendar tudi zanesenja posameznikov. Celjski trener pionirjev Lado Gobec, na primer, obiskuje osnovne šole in izbira talente, saj je zanimanje za kegljanje tudi med najmlajšimi precejšnje.«

– Morda želite reči še kaj...?

»Ko smo že pri statusu kegljaškega športa, bi rada spomnila na žalostno resnico, da v regiji, kjer se lahko pohvalimo z dvema svetovnima prvakoma, nimamo kegljašča, ki bi ustrezalo velikim tekmovanjem in sploh izpolnjevalo osnovne pogoje.«

Besedilo in slika: Franc Bobovec

Vse manj je zapečkarjev in vse več prijateljev zime

Tek na smučeh brez tekmece

Prijateljem športne kulture je vsak letni čas posebno pri srcu. Tudi zima. Podeželski otroci se veselijo sankanja in smučanja po klancih okrog domačij, tisti z »gospoko« smuško opremo se bodo vozili k žičnicam, kjer bodo uživali v vijuganju po skrbno steptanih strminah. Tisti, ki so se navadili na tek, si bodo natakili lahke smuči na noge in bodo na lepo utirjenih smučinah nadaljevali svojo aerobno vadbo za zdravo srce in mladostne noge.

Starostnikom pomeni praznično pobeljena zimska krajina nostalgijo, spomin na tiste čase, ko so se kot otroci žarečih obrazov sankali in kepali, se kdaj pa kdaj odpejli z vlakom na imenitne smučke terene v Kranjsko Goro, Bohinj, na Pokljuko ali Pohorje, vsako leto pa v Planico, kjer so občudovali junaške skakalce Novšaka, Šramla, Finžgarja, Poldo.

V otroštvu smo bili prav vsi igrivi zimski športniki, v letih doraščanja in zorenja pa se je marsikdo zasedel in se uvrstil med zapečkarje. Vendar pa že prihaja čas, ko imamo kaj več znanja o zdravem načinu življenja – čas, ko se vse več ljudi zaveda, da je gibalna dejavnost človeka pogoj za zdravje. Uveljavlja se spoznanje, da je človek moralno dolžan potruditi se, da bi bil čil in zdrav ter vsestransko sposoben za delo. Potrebno je nenehno izobraževanje, prav tako pa tudi redno treniranje (gibalna dejavnost za zdravje in dobro počutje) vse do konca življenja.

Odločilnega pomena je prepričanje, da je življenje neprimerno lepše, če se človek ne odloči za zapečkarstvo, temveč za starosti in telesni pripravljenosti primerne aktivnosti v prostem času. Kdor se je v mladosti navadil smučati, tako nekako kakor plavati, kolesariti ali plesati, lahko uživa v svojem priljubljenem športu tudi v starosti, če je še vedno krepak ter tako izkušen in previden, da ne pada.

Če nima več veselja s hitrostjo in ga moti gneča ob žičnicah, se lahko odloči za hojo in tek na smučeh. Tako bo užival v varnem drsenju po utrjenih smučinah in v razgledih po zasneženi zimski krajini. Če pa ni nikoli smučal, pa mu ostane najbolj prvinska dejavnost in (skoraj) najbolj zdrav šport, hoja. Hoja po ravnem, navkreber in navzdol s palicami v rokah ali brez njih.

Za spodbudo naj omenim: ko je državni ameriški odbor za fizično kondicijo ljudstva postavil znanstvenikom vprašanje, kateri šport največ pripomore k dobremu spancu, je bila v odgovoru prav hoja pri vrhu razpredelnice. V tem poseka rokomet, squash, košarko, gimnastiko, tenis, alpsko smučanje, golf in kegljanje. Edine dejavnosti, ki so bile pred hojo, so tekanje, plavanje, kolesarjenje, drsanje in tek na smučeh.

Zanimivo bo izvedeti še to, da je z biološkega vidika med vsemi športnimi panogami na prvem mestu prav tek na smučeh. Če pa se odločite za navadno hojo po ravnem, navkreber in navzdol s palicami v rokah, je to fiziološko skoraj tako učinkovito, kakor tek na smučeh. Potemtakem: ko se pripravljate na zimske radosti, pojdite na valovita gozdna pota s palicami v rokah! Začnite z ogrevanjem, potem se potrudite kake pol ure, da boste pospešili utripanje srca, in končajte z umirjevalnim delom.

Teren, na katerem vadimo, naj bo kar najbolj podoben razmeram na snegu: tekači vadijo po položnih in valovitih poteh, alpski smučarji pa tudi po zahtevnih strminah. Alpski smučarji naj bodo igrivi in iznajdljivi, svojo vadbo naj popestrijo s kratkimi sprinti in skoki, tekači pa naj se urijo v enakomernem tempu na večje razdalje. Za začetek in konec enote treniranja priporočajo vsem smučarjem (tudi rekreativcem) gimnastične vaje za povečanje gibljivosti in sklepov in za raztezanje mišic (stretching).

Da bo zdravstvena korist zimskošportne vadbe kar najboljša, priporočajo prijetno (ne preveč zahtevno) treniranje vsak drugi dan.

Drago Ulaga

Na novoletnem »drinku« z Juretom Pavličem

Rad bi doživel še eno kalvarijo

V dneh okoli novega leta človek marsikoga sreča, celo »pozabljene«. Če pa na poteh po »še zadnjih« opravih pred silvestrovim naletiš na kakšnega takega, s katerim si se nekoč redno družil in z njim tudi marsikaj nepozabnega doživel, je to že zadosten razlog za »ovinek« na dodaten »drink«. Mi smo ga napravili z Juretom Pavličem, enim naših najuspešnejših kolesarjev, ki je po dvanajstih letih amaterskega biciklanja lani presedlal med »profilje«. In beseda je dala besedo...

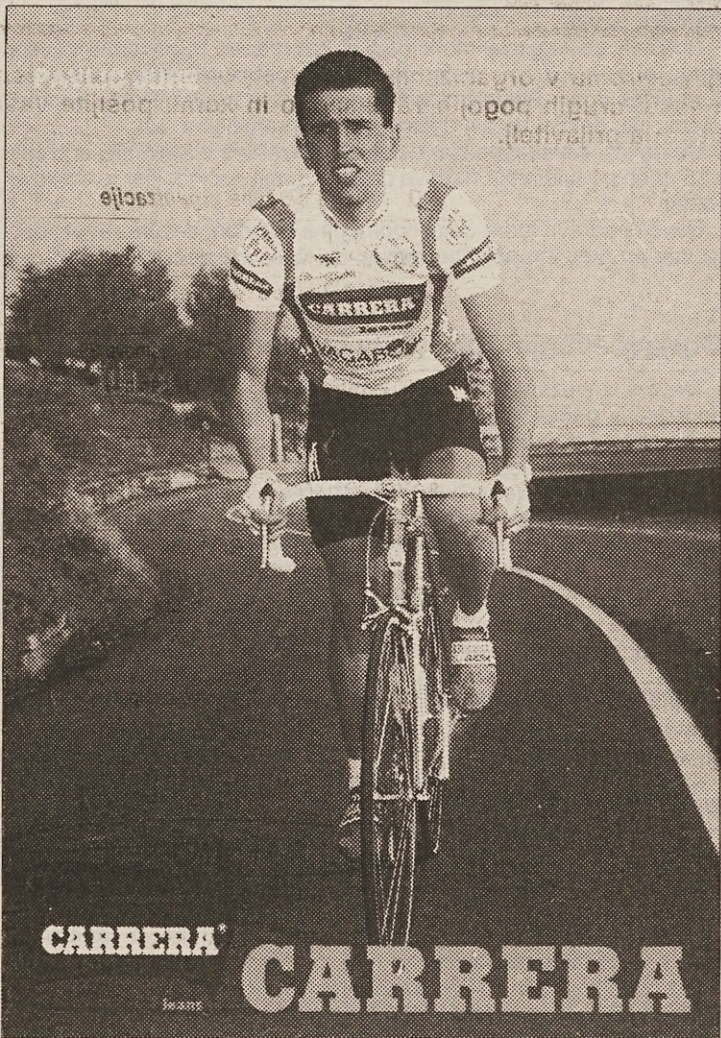
Med jugoslovanskimi amatelji je Jure Pavlič dosegel domala vse, kar se je dalo doseči, zato navsezadnje niti ni čudno, da ga je zamikal profesionalizem. »Bom vsaj videl, koliko resnično veljam« si je mislil, preden se je »dal« na tržišče. »Teško sem napravil ta korak, vendar mi zanj zdaj ni žal,« se spominja trenutkov odločitve. »Teško zavoljo tega, ker sem vedel, da se spuščam v nekaj neznanega. V državni amaterski reprezentanci so mi vse dobesedno k riti prinesli, zdaj se pa moram sam znajti, kakor vem in znam. Če si hočem popraviti krvno sliko, moram na svoje stroške, denimo, v St. Moritz; če hočem v Ameriko, moram sam po vizum v Beograd; če naj kam odletim, moram sam na letališče, še prej pa si moram seveda sam kupiti letalske vozovnice... Ne, tu ni kakšnega Hvastija, ki bi mislil namesto tega. Nenadoma sem ostal sam s sabo...« To je bilo leta 1989, sezono za tem, ko se je že »malo vozil« po Italiji, vendar še kot amater.

Tedaj ga je »opazil« Davide Boifava, eden bratov, ki vodijo družinsko podjetje Carrera, pri nas znano predvsem po izdelkih iz jeansa, in ga po-

baral, če bi prestopil v njihov tabor. »Ker sem vedel, da je Carrera najmočnejši sponzor za kolesarstvo v Italiji, sem si vabilo štel v čast. Seveda, z veseljem!« sem kar salutiral. Dirkali s takšnimi asi, kakršni

Kaj pa »soldi«?

Če je že beseda o profesionalcu, se vam bo slej ko prej zastavilo vprašanje, koliko neki je zaslužil v minulih sezonah. »Torej, Jure, ali se spleča?« ga vprašamo namesto vas. »V primerjavi s teniški igralci gotovo ne!« odločno odgovori. »Izmed vseh kolesarjev je na svetu samo eden, ki zasluži na leto več kot milijon dolarjev. To je šampion Greg Lemond, ki je dobil tudi letošnji 'Tour'. Kakšni štirje se vrtno okrog vsote 700- ali 800.000 dolarjev, jaz sem pa blizu minimuma.« In koliko naj bi bilo to? »Ali niso po novem tudi v Sloveniji plače – skrivnost,« se diplomatsko ogne konkretnemu odgovoru. No, če (pre)sodimo po njegovem avtomobilu – vozi Volvo 340 diesel – mu gotovo ne gre slabo...

»Korajza velja!« je prepričan Jure Pavlič. »Če ne bi prestopil med profesionalce, bi si najbrž večno očital, zakaj nisem vsaj poskusil...«

so Bontempi, Zimmermann in drugi, ki sem jih občudoval po televiziji, je bila zame res nezimerna čast...«

tudi na znamenitem 'Touru de France'. Kaj takšnega ne more doživeti nikjer drugje na svetu! Kar je za teniške

igralce Wimbledon ali Kitzbühel za smukače, to je za nas kolesarje nedvomno 'Tour'. Pa čeprav gre za 22 dni trajajočo kalvarijo v neznosni vročini,« pripoveduje Pavlič, ki se je na

Z nekajletno zamudo je tudi k nam segel »boom«, imenovan gorsko kolesarjenje. Kakšen odnos ima do te novitete Jure Pavlič? »Z mountain bykom se je po asfaltu muka voziti, denimo, v Polhograjske Dolomite, po gozdnih poteh pa neverjeten užitek,« mu govorijo izkušnje, razliko med uporabo »specialke« in gorskega kolesa pa takole ponazarja: »Če imaš Rolce-Royceja, se po cesti menda ja ne boš vozil z jeepom...«

pariške Elizejske poljane pripeljal kot 65. v skupni uvrstitvi.

Na novo sezono se pripravlja od novembra sem. Dnevno preplava po tri kilometre, pre-

teče od 15 do 20 km, »če je treba pa tudi mali maraton«, če ni premrzlo, sede na gorsko kolo in se zapelje v čudovite Polhograjske Dolomite; če je lepo vreme, se za kakšen dan »pravim«, kolesom zapelje tudi na morje. Takšen bo njegov dnevni red do 20. januarja, ko se bo odpravil na Sardinijo na prvi skupni trening s svojim profesionalnim moštvom. »Potem pa do konca oktobra ne bom mogel nikamor drugam kot na – kolo,« se zasmeje. »Ne boste verjeli, v tem času ne bom pretekel niti 500 metrov...«

Kakšna sezona se mu obeta? »O načrtih raje ne piši nič. Saj veš kako je: če ti pride, ti pride, če ne, pa ne. Lahko pa zapišeš, da bi rad še enkrat peljal 'Tour de France' je previdno konkreten, »Čeprav vem, da me čaka nova Kalvarija...«

Jure, srečno pot!

Damjan Križnik

Obdavčevanje dohodkov iz dejavnosti

Davčni zavezanci so družbe z neomejeno solidarno odgovornostjo in zasebniki (obrniki, samostojni kulturni delavci – za neavtorske dohodke iz opravljanja dejavnosti, odvetniki in kmetje – za dohodke od dejavnosti iz 33. člena). Pomembna novost je, da so zavezanci vsi zasebniki, ki dosegajo dobiček s poslovanjem v Sloveniji – torej tudi slovenski zasebniki, ki so se fiktivno registrirali na Hrvaškem ali kje drugje v Jugoslaviji. Za tovrstne zavezance se dobiček kot davčna osnova izračunava drugače kot za druge davčne zavezance. Davčna osnova je dobiček. Dobiček se ugotavlja tako kot za pravne osebe (glej poglavje o davku od dobička pravnih oseb), po Zakonu o računovodstvu z nekaterimi izjemami pri odhodkih (40., 41., 42., 43. člen in 45. člen).

Poslovni odhodki ostajajo taki, kot jih določa Zakon o računovodstvu, razen tehle izjem:

- amortizacija se kot odhodek prizna največ do višine, ki za petdeset odstotkov presega zakonsko določeno;
- nadomestila stroškov zaposlenim (med nematerialnimi stroški) se kot odhodek priznajo največ do višine, ki jo določa splošna kolektivna pogodba;
- med nematerialne stroške je moč uvrstiti le trideset odstotkov dejanskih reprezentančnih stroškov;
- z ukinitvijo vseh prispevkov razen treh (glej poglavje o socialnih prispevkih) teh tudi ni več med vkalkuliranimi davki in prispevki.

Tudi izredni odhodki in odhodki financiranja ostajajo taki, kot jih določa Zakon o računovodstvu, razen tehle izjem:

- zamudne obresti in denarne kazni niso več štete kot odhodki;
- sredstva za pokrivanje izgub iz preteklih let se priznajo le polovično.

Na novo priznana postavka izrednih odhodkov pa so donacije religioznim, političnim, humanitarnim, znanstvenim, kulturnim in drugim organizacijam iz 42. člena, ki se priznavajo le v višini 0,1 odstotka ustvarjenih prihodkov. Tako izračunani dobiček je deležen številnih **olajšav in oprostitev**. Najprej je treba ponovno omeniti olajšave iz 7. in 8. člena, s katerimi se znižuje osnova, ki jo predstavljajo celotni letni bruto dohodki in prejemki. Torej je pri zasebniku ta dohodek njegov dobiček, poleg tega pa še morebitni drugi prejemki oz. dohodki. Sam dobiček pa se pred uvrstitvijo v letno osnovo lahko zniža do deset odstotkov (47. člen) dve leti zapored (tudi vnaprej) zaradi dokazane nabave, rekonstrukcije in modernizacije osnovnih sredstev.

Ko je davek od dohodka iz dejavnosti že odmerjen, se lahko zniža za petnajst odstotkov zneska prvih dvanajstih mesečnih (bruto) osebnih dohodkov, ki jih je zasebnik izplačal na novo za stalno zaposlenim pripravnikom oz. delavcem, ki so pred tem več kot dve leti čakali na zavodu za zaposlovanje. V primeru zaposlovanje invalidov je olajšava ves čas trajanja zaposlitve invalida trideset odstotkov izplačanega osebnega dohodka invalidu. Če je invalid stoodstotno prizadet ali gluhonem, se prej omenjeni odstotek poviša na petdeset.

Davka od dohodka iz dejavnosti so prvih dvanajst mesecev povsem oproščeni davčni zavezanci, ki začnejo poslovanje na novo (49. člen). Drugo leto poslovanja je obdavčitev le enotretjinska in tretje leto dvotretjinska.

Davčni zavezanci, ki na novo začnejo opravljati dejavnost na nerazvitih ali demografsko ogroženih območjih, so oproščeni davka prvo leto, ko izkažejo dobiček, in še dve leti zatem, naslednje leto pa je oprostitve polovična in še leto zatem plačajo le tri četrtine odmerjenega davka.

Davka so oproščeni tudi vsi davčni zavezanci, ki v letih 1991–95 poslujejo v prostorih carinskih conah, in sicer za tisti del dobička, ki so ga ustvarili z izvozom (122. člen).

Davčna stopnja za akontacijo dohodnine v obliki davka od dohodkov iz dejavnosti med letom je odvisna od velikosti dobička davčnega zavezanca (48. člen). Znesek akontacije se izračuna tako, kot smo videli že pri izračunavanju zneska akontacije s pomočjo davka od osebnih prejemkov, le da je bila tam osnova bruto osebni dohodek oz. prejemek, tu pa je osnova dobiček. Pri izračunu akontacije davka od dohodka iz dejavnosti ni moč znižati osnove zaradi vzdrževanih družinskih članov že med letom.

Vrnimo se k našemu gospodu Novaku. Rekli smo, da ima popoldansko obrt, za katero mu sicer ni treba plačevati socialnih prispevkov, plačevati pa mora davek od dohodka iz dejavnosti. Predpostavljamo, da ima popoldansko obrt že več let in torej ni oproščen celotnega ali delnega plačila davka. Nadalje predpostavljamo: da ima v letu 1991 84.000 din dobička in da ne bo prosil davčne uprave za odlog plačila akontacije zaradi padca prodaje ter ima torej glede na leto 1990 nespremenjen obseg poslovanja. Spada v spodnji dohodkovni razred po 48. členu. Temu primerna je višina davčne stopnje za izračun akontacije – petnajst odstotkov. Predvidevamo lahko, da mu bo davčna uprava glede na njegovo davčno napoved odmerila 1050 din mesečne akontacije in bo torej plačal v letu 1991 12 x 1050 din = 12.600 din davka od dohodka iz dejavnosti.

Socialni prispevki se plačujejo neodvisno od plačevanja akontacije dohodnine in se ob koncu leta odštejejo pri izračunu osnove za dohodnino.

Odmera davka

Davčni zavezanci vložijo davčno napoved za preteklo leto na posebnem obrazcu po javnem pozivu najkasneje do 28. februarja davčni upravi občine, kjer so vpisani v register. Davčna uprava mora izdati odločbo o odmeri davka do 31. maja.

Če prenehajo opravljati dejavnost med letom, morajo davčno napoved vložiti v 30 dneh po prenehanju opravljanja dejavnosti.

Družba z neomejeno solidarno odgovornostjo predloži obračun davka SDK v petnajstih dneh po predložitvi letnega in periodičnih obračunov (po Zakonu o računovodstvu). Davek plačujejo kot akontacijo in v petih dneh po predložitvi obračuna davka plačajo še razliko med seštevkom že plačanih akontacij in obračunanim davkom ali pa sočasno s predložitvijo obračuna davka zahtevajo vračilo preveč plačanega davka. Vse tako, kot velja za pravne osebe v Zakonu o davku od dobička pravnih oseb.

Akontacija davka (v višini davka po zadnji odmerni odločbi) od dohodkov iz dejavnosti zapade v plačilo vsakega prvega v mesecu in jo je treba plačati v petnajstih dneh. Akontacija se glede na zadnjo odmerno odločbo revalorizira s količnikom, ki ga objavi republiški davčni organ.

Davčni zavezanci, ki začnejo opravljati dejavnosti na novo, za čas, ko se jim dobiček ne obdavči, niso zavezani plačevati akontacije.

V prvem letu, ko mora zavezanec plačevati akontacijo, pa ta še ne more temeljiti na prejšnji odločbi o odmeri davka, se višina akontacije določi z odločbo. Davčna uprava lahko odloži plačilo akontacije za čas do šestih mesecev, če davčni zavezanec izkaže, da so realizirani prihodki bistveno nižji od fakturiranih.

Obdavčevanje dobička iz kapitala

Dobiček iz kapitala se po tem zakonu (52. člen) pridobiva s prodajo:

- nepremičnin, ki jih je lastnik imel manj kot deset let. Davčna osnova je razlika med valorizirano nakupno ceno (ki se ji prištejejo valorizirani zneski plačil za investicijsko vzdrževanje in za investicije) in prodajno ceno. Davčna osnova se zniža za plačani znesek dvoodstotnega davka na promet nepremičnin in tako zmanjšana obdavči po petnajstodstotni stopnji;
- premičnih predmetov, ki jih je lastnik imel manj kot dve leti in katerih vrednost je večja od povprečnega letnega osebnega dohodka iz predhodnega leta. Davčna osnova je tudi v tem primeru razlika med valorizirano nabavno ceno (ki se ji prištejejo valorizirani zneski plačil za investicijsko vzdrževanje) in prodajno ceno. Tako ugotovljeni razliki se odštejejo še morebitne druge datjave in preostanek se obdavči po petnajstodstotni stopnji;
- vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu. Davčna osnova je spet razlika med valorizirano nabavno ceno in prodajno ceno, davčna stopnja je petnajstodstotna.

Spet si oglejmo primer gospoda Novaka. Omenili smo, da bo v letu 1991 svoje stanovanje prodal. Recimo, da je bil lastnik stanovanja že več kot 10 let. Proda ga npr. v juliju za 500.000 din. V tem primeru plača le 10.000 din davka na promet nepremičnin in to je vse.

Gospod Novak v aprilu 1991 proda tudi svoj traktor, ki ga je kupil leta 1990.

Kupil ga je za takratnih 100.000 din, proda ga za 200.000 din v aprilu. Recimo, da je valorizacija, ki jo predpiše izvršni svet, za ta čas petdesetodstotna. Torej je valorizirana nabavna vrednost 150.000 din (kar je več od povprečnega osebnega dohodka v Sloveniji po tabeli 2: 12 x 9734 din = 116.808 din), tik pred prodajo pa je gospod Novak peljal svoj traktor še na tehnični pregled, za katerega je plačal 5.000 din. Dobiček od kapitala je torej 45.000 din. Od tega je treba odšteti še plačani prometni davek (za katerega se še ne ve, kakšen bo v aprilu in če sploh bo za preprodajo motornih vozil), ki ga plača kupec. Pri prodaji traktorja bo moral gospod Novak tako plačati npr.:

45.000 din x 15% = 6.750 din davka.

Oba podatka si zapomnimo, ker ju bomo potrebovali pri izračunu dohodnine na letni osnovi.

Gospod Novak je v letu 1991 prodal tudi svoj delež v podjetju Finta d.o.o. za 10.000 din. Delež v višini 2.000 din je vplačal npr. v decembru 1989 in predpostavljamo, da je faktor za valorizacijo nabavne cene deleža do trenutka prodaje 1,9. Razlika med prodajno ceno in valorizirano nabavno ceno je torej:

10.000 din – (2.000 din x 1,9) = 6.200 din.

Gospod Novak bo moral ob prodaji tako plačati

6.200 din x 15% = 930 din davka.

Tudi tokrat si oba podatka zapomnimo, ker ju bomo potrebovali pri izračunu dohodnine na letni osnovi.

Odmera davka

Dobiček od kapitala mora davčni zavezanec napovedati davčni upravi občine, kjer ima stalno bivališče, v petnajstih dneh po tem, ko je dobiček dobil. Edinole dobiček od prodaje nepremičnine napove v tem roku davčni upravi občine, kjer nepremičnina leži.

Če davčni zavezanec nima stalnega bivališča v Sloveniji, dobiček v 15 dneh po nastanku napove davčni upravi občine, kjer je dobiček nastal.

Davčna uprava mora davek odmeriti z odločbo, davčni zavezanec pa ima po prejemu odločbe mesec dni časa za plačilo.

Obdavčevanje dohodkov iz premoženja

Davčni zavezanec je vsak posameznik, ki v Sloveniji dobiva dohodek iz premoženja. Dohodki iz premoženja so (58. člen):

- dohodki od udeležbe pri dobičku,
- obresti na posojila,
- dohodki od najemnin in plačila nočitev.

Vsak dohodek od udeležbe pri dobičku se sproti obdavčuje. Davčna stopnja za vse dohodke iz premoženja je petnajstodstotna.

Pri posojilih, ki jih fizična oseba da drugi fizični osebi ali pravni osebi, je davčna osnova znesek obresti, ki ga je navrgla obrestna mera, višja od eskontne stopnje Narodne banke.

Pri oddajanju stanovanj, poslovnih prostorov, vikendov, garaž in rekreacijskih površin v najem (61. člen) je davčna osnova najemnina (v denarnem znesku, povečana za vrednost morebitnih obveznosti in storitev, za katere se je zavezal najemnik). Ta je zmanjšana za štirideset odstotkov, kar predstavlja pavšal amortizacije in stroškov vzdrževanja, upravljanja, obratovanja. Če so stroški lastnika dokazano večji, se priznajo v dejanski višini.

Če je najemnik stanovanj, poslovnih prostorov, vikendov in rekreacijskih površin te objekte ali površine dal v najem naprej komu drugemu, je davčna osnova razlika med najemnino, ki jo zaračunava, in najemnino, ki jo plačuje. Najemnina, ki jo zaračunava, se prav tako poveča za vrednost morebitnih obveznosti in storitev, za katere se je zavezal najemnik.

Pri oddajanju zemljišč je davčna osnova najemnina. Pri oddajanju opremljenih sob (gre predvsem za podnajem in turistične sobe) je davčna osnova plačana najemnina oz. plačilo nočitev, zmanjšana za šestdeset odstotkov pavšalnega zneska stroškov. Če so dejanski stroški večji, se priznajo taki stroški (64. člen).

Pri oddajanju premičnin v najem je davčna osnova prejeta najemnina, zmanjšana za dokazane stroške investicijskega vzdrževanja, tekočega vzdrževanja in za davke, ki se od dohodkov za tovrstno oddajanje plačajo že po drugih predpisih (npr. davek od prometa storitev).

Davek se plačuje sproti od vsakega posameznega prejemka, razen pri oddajanju (premičnin ali nepremičnin v najem), ki traja po pogodbi eno leto ali dlje. V tem primeru se davek odmerja od letne osnove.

Kot smo zapisali, ima gospod Novak stanovanje, ki ga oddaja prvo polovico leta 1991 za 2.000 din na mesec. Najemnino dobi po preteku šestih mesecev, ko se podnajemnik izseli.

Po tem mora plačati:

6 x 2.000 din x 60% x 15% = 1.080 din davka.

Za izračun dohodnine na letni osnovi si zapomnimo, da je imel gospod Novak

2.000 x 60% x 6 = 7.200 din dohodka od premoženja in da je že plačal 1.080 din davka.

Morda je na tem mestu primerno opozoriti, da se samo premoženje obdavčuje z davkom od premoženja, ki je še vedno določen po Zakonu o davkih občanov. Ta zakon bo v letu 1991 spremenjen.

Odmera davka

Davčni zavezanci, ki pridobivajo dohodek z oddajanjem premoženja po pogodbi v najem za dlje od enega leta, vložijo davčno napoved (na posebnem obrazcu) za preteklo leto po javnem pozivu do 28. februarja. Napoved je treba oddati davčni upravi občine, kjer nepremičnina leži, če pa gre za pridobivanje dohodka od oddajanja premoženja (pri najemu, daljšem od enega leta), odda zavezanec napoved davčni upravi v občini svojega stalnega bivališča.

Če zavezanec nima stalnega bivališča v Sloveniji, odda davčno napoved (za primer premičnin) v občini, kjer je dobiček od kapitala nastal. Davek mora biti odmerjen z odločbo do 31. maja za preteklo leto, plačati pa ga je treba v 30 dneh po prejemu odločbe.

Dohodke, dosežene z oddajanjem nepremičnega premoženja v najem za manj kot leto dni, mora zavezanec napovedati v 15 dneh po preteku časa, za katerega je bilo dano premoženje v najem, pri davčnem organu občine, kjer nepremičnina leži.

Dohodke, dosežene z oddajanjem premoženja v najem za manj kot leto dni, mora zavezanec napovedati v 15 dneh po preteku časa, za katerega je bilo dano premoženje v najem, pri davčnem organu občine, v kateri ima stalno prebivališče. Zavezanec, ki ni rezident Republike Slovenije, mora dohodek napovedati v občini, v kateri so bili dohodki doseženi.

Pri pridobivanju dohodka z dajanjem posojil mora davčni zavezanec napovedati prejetje obresti v 15 dneh po prejetju le-teh davčni upravi v občini stalnega bivališča. Če tega nima v Sloveniji, pa v občini, kjer je obresti dobil.

Davek se odmeri z odločbo, zavezanec pa ga mora plačati v 30 dneh po prejemu odločbe.

DAVKI PO NOVEM

Iz vsebine:

– Pregled dosedanjih in predvidenih davkov s komentarjem

– Novi neposredni davki:

- dohodnina
- socialni prispevki
- davek na izplačane osebne dohodke
- davek na dobiček
- komunalne takse

Pri vsakem davku so za ponazoritev: **preglednica** dajatev, **primerjava** z dosedanjim sistemom ter komentar, **razlaga zakona** in navodila za izpolnjevanje davčne napovedi ter konkretni primeri za **delavca, upokojenca, kmeta, zasebnika**.

– Novi posredni davki:

- davek na promet nepremičnin
- prometni davek
- sistem javnih financ v samostojni Republiki Sloveniji

Cena 150,00 din. Brošura je izšla pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete naročilnico, naročite pa jo lahko tudi po telefonu št. (061) 321-255 in 310-033, int. 362.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvodov knjige DAVKI PO NOVEM (a 150 din). Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno, dne: _____
Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.

Žig za DO Podpis naročnika

Odklapanje

Stvari so začele zoreti

Ustavna komisija, ki jo je imenovala skupščina Republike Slovenije, se je dragi bralci, zelo resno lotila pisanja nove ustave države Slovenije. To je videti iz ekskluzivnega poročila našega dopisnika, novinarskega pripravnika Pepeta Papeža, ki nam ga je uspelo pretihotapiti na sejo, in ki ga zdaj tu zaradi večje bralnosti objavljamo v reportažni obliki. Sejo je doživljal takole:

Komisija je posedla za okroglo mizo in se zagledala v aktualne papirje. Del komisije je listal list za listom, vzdihoval in pihal oblake dima pod strop, del komisije pa se za papirje ni zmenil. Morda so možje tiste papirje prelistali že doma, morda pa že vse vedo in jim jih niti ni treba prelistavati.

Predsednik komisije je začel sejo z besedami:

– Mislim, da nam ni treba več čakati, ne? Se torej strinjate? Potem lahko začnemo. Najprej naj ugotovim, da je gradivo dobra podlaga za nadaljnje delo; veliko boljše, kot smo ga obravnavali na naši zadnji seji. Vendar ostaja kljub temu dejstvo, da je še vedno preveč ponavljanja, nekatere določbe pa so tudi precej pomanjkljive. To vrzel je treba popraviti ob nadaljnjem oblikovanju besedila.

Na današnji seji bi se zato morali še jasneje dogovoriti o nadaljnjem delu, da bi lahko osnutek teh besedil po današnji seji izoblikovale delovne skupine, katerih delo bi koordinirali vodje skupin. Seznam koordinatorev skupin bo objavljen tudi v dnevnem tisku.

O osnutku celotnega besedila bi ponovno razpravljali čez 14 dni, nato pa bi opravili tudi njegovo dokončno redakcijo ter ga predložili ustre-

nim organom v nadaljnjo obravnavo. Se strinjate?

– Omizje prikima.
– V gradivu je treba zlasti poudariti dosežene rezultate v javni razpravi. Predvsem bi se morali osredotočiti na osrednjo nalogo: na poglobljanje in razvoj naše aktivnosti. Kot podlaga pa naj bo struktura gradiva, ki smo jo sprejeli na prejšnji seji. Se strinjate?

– Strinjamo! zammra omizje.
– Prosim za razpravo! No, kdo bo prebil led?

Dva člana komisije takoj dvigneta roko. Predsednik oba pozorno pogleda, potem pa se odloči, tako kot že na prejšnji seji, za gospoda na svoji levi. Ta gospod namreč na takšnih sejah zelo uspešno ustvarja ustvarjalno razpoloženje.

– Zakaj deliti pereča vprašanja na samostojne dele? se gospod, ki je dobil besedo, zaskrbljivo vpraša, nato pa doda poučno in umirjeno:

– Še bolj je treba v gradivu uporabljati elemente o svetosti, gospodje! Izrazite je treba izpostaviti tudi aktualne poudarke v kontekstu stvari. Struktura teksta ni dobra, zato jo je treba zastaviti bolje, predvsem pa upoštevati neko logično zaporedje. Nekateri posnetki predlogov naših strank so slabi. Naštevaje vseh mogočih idej je treba strniti in predstaviti bolj dinamično in spodbujajoče.

Komisija resno poslušala, nekaj članov tudi prikima.

– Naslednji, prosim!
Naslednji je, tako kot po navadi, novi mladi minister, ki odločno začne:

– Obstajajo razlike, gospodje, med predloženim besedilom in tistim, ki smo ga obravnavali na prejšnji seji. Zastavlja se vprašanje, kaj in kako

prikazati ljudem novo, da ne bi bilo vse skupaj videti kot ponavljanje ali prepisovanje materialov iz boljševiskih časov. V besedilo bi morali vnesti splošne predpostavke pa tudi specifičnosti. Na podlagi tega bi lahko napravili boljšo celoto tudi v tem smislu, da ne bi bilo nobenih konceptualnih razlik v smislu predlagane preambule o svetosti življenja.

– Si zaključil, gospod?
– Sem!
– Naslednji, prosim!

Za besedo prosi minister za splošne zadeve.

– Besedila je treba bolj poenostaviti in vse misli postaviti v logično predstavitev, poudari. – Izgibati se je treba dolgovernosti, celotno gradivo pa skrajšati; s tem bi pridobili kvaliteto. Nesorazmerja so zelo opazna, stvari so postavljene zelo površinsko. Morda je ocena o kvaliteti preambule tudi realna, morda pa je preambula tez napisana preobširno, zato jo je treba strniti. Z eno besedo: stvari je treba postaviti bolj afirmativno. Teh stvari ni mogoče zapisati na tak način. Stvari je treba temeljito pretehtati.

Oglasi se še en gospod in reče: – Sedanja varijanta je boljše od dosedanjih. Kazalo pa bi prvi del še skrócićti, ker se nekatere stvari ponavljajo. Treba je navesti kot že rečeno tudi konkretne usklajevalce teh materialov. Nekateri ključne zadeve so obdelane skromno, nekatere pa precej na široko. Zato se je treba dogovoriti za enoten pristop. Nekateri formulacije v celotnem gradivu so tudi nejasne in zapletene. Naša osrednja naloga je, da se dokopljemo do jasnega besedila.

– Še kdo? vpraša predsednik. Ker nihče več ne dvigne roke, reče: – Če dovolite, bi na kratko povzel. Treba je ugotovi-

viti, da smo opravili precejšen napor in da se vidi naše prizadevanje. Še naprej je treba gojiti skupno delo in razmisliti, koga bi še pritegnili k delu, da bodo stvari pripravljene res temeljito. Bistvo današnjih sugestij in pripomb je v tem, da bi morali imeti pred očmi našo še večjo dejavnost, usposobljenost in učike itost. To naj bi bila rdeča, pa lon, delovna nit, in v tej smeri kaže stvari izostriti. Stvari je mimo tega treba tudi smiselno integrirati. Sem morda kaj izpustil?

Pa dvigne roko še naš poro-

čevalec Pepe Papež, in ekskluzivno za DE vpraša:
– Kaj in kako naj poročam s seje?

In se predsednik udari po čelu ter vzklikne: – Saj res, skoraj bi pozabil. Jasno, tudi o jeziku je treba nekaj reči. Glede jezikovnega stila je treba samokritično reči, da je to nasploh naša slabost. Zato mora biti uporabljen tudi drug samostojen in suveren slog, jezik, skratka, stvari je treba izčistiti in jih urediti po glavnih opredelitvah. Ali lahko zdaj zaključimo sejo?

Vsi pogledajo na uro in prikimajo. Potem komisija vstane in se začne razhajati.

Veliko jih odide še na druge pomembne seje, nekaj pa tudi nazaj na delo. Vaš poročevalec s seje pa odhiti v redakcijo, sede za pisalni stroj, vtakne vanj bel papir in odtipka z velikimi črkami sredi strani: STVARI V ZVEZI Z USTAVO SO ZAČELE ZORETI.

Pa veselo branje taga poročila vam želi

Tone Pakar

Humoreska

Bančni fašizem

»Veste, kaj je to demokracija?« je vprašal Cene Čebula, ko nam je tajnica Mimica nalila prvo kavo. Nadaljeval je, da je demokracija to, da lahko počneš vse, kar ni prepovedano, in zaključil z vprašanjem: »Kaj je to fašizem ali stalinizem?«

»Vidiš, to je pa nasprotno,« sem mu odvrnil, »danes je kava nekam slaba.«

Mimica je pojasnila, da je kava slaba, ker je nihče ni prinesel, postrgala je še tisto, kar je bilo na dnu. Vsi pa vemo, da kava ne raste pri nas doma na bukvah ali smrekah.

»Ni denarja,« je rekel Cene, »v banko te pa ne spustijo, na pošti ne dajo. To je tisto, kar sem rekel, to je bančni nacifašistalinizem. Tri mesece nisi mogel dobiti svojega denarja, mislim deviz.«

»Veste, kaj mi je rekel vodja ene ljubljanskih bančnih ustanov?« je rekel Peter, ki se je tega dne ustavljal v naši pisarni. »Telefoniral sem mu in ga vprašal, če lahko pri njih dvignem devize? Odgovoril mi je: – Ja, lahko. Vprašal sem, kako? Odgovoril je: – Se postavite v vrsto, čakate štiri, pet ur in, če boste imeli srečo, dobite svoj denar.«

»Vidite, to se imenuje stalinizem, čist kot solza,« je nadaljeval Cene. »Pa jim še ni bilo dovolj, sedaj nam s primitivnim poslovanjem, neotesanimi delavci in zastarelo teh-

nologijo onemogočajo dvigniti še naše uboge dinarje.«

»Krivični ste in nevoščljivi,« se je oglasil Francišek. »Če bi denar lahko kar tako dvignili, bi ga kaj hitro porabili, tako pa banka skrbi, da ne bi preveč zapravljali. Marsikdo raje gre in na hitro kaj zasluži, kot da bi čakal v banki.«

»Seveda pa ima takšna banka tudi svoje prednosti,« sem dodal še jaz. »Ne smemo zanemariti varnosti. Naše banke zagotovo ni mogoče oropati. Roparja bi enostavno pohodili, množica bi ga poteptala. Tako so naša skromna sredstva varna.«

»Lahko se je vam zafrkavat,« je spet prevzel glavno besedo Cene. »Pozabljate pa, da danes ne bomo pili druge kave zaradi...«

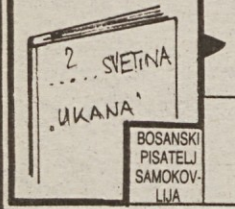
»Bančnega stalinizma,« je zaključila Mimica.

Tedaj smo se šele globoko zavedli, kakšne težke posledice lahko nastanejo zaradi navidezne malenkosti. Vsem nam je naenkrat postalo jasno, kakšna je razlika med demokracijo in najbolj črnim bančnim fašizmom. Večina je resignirano buljila v svojo kavno usedlino, ko je vstopila Janja iz sosednje pisarne.

»Šlogate?« je vprašala. Nikomur ni bilo do smeha.

Borivoj Repe

Delavska enotnost	DOMOVINA PALE-STINCEV	SODOBNI SLOV. PESNIK	TISKARSKA MREŽA	ANTON LAJOVIC	MAKEDONSKI PRO-SVETITELJ	AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	ČUTNI UŽITEK	ANTON NOVAČAN	OBJAVA REZULTATOV	BARVA KOZE, POLT	Delavska enotnost	POKRAJINA V SRBIJI	WEBROVA OPERA	RIBIŠKA MREŽA
MESTO V SLOV. PRIMORJU						DEL STOPALA					RUMENOKLJUNA PTICA			
HRIB PRI BEOGRADU						ORGANIZMI, KI NE RABIMO KISIKA ČASOVNI TERMINI					PRIPOROČ. IZDELKOV			
IZRASTEK NA GLAVI				ŠVIC. SMUKAČ RAEBER ŠP. OSVAJALEC IN RAZISKOVALEC				VSOTA AJŠILOVA DRAMA DEL TRILOGUE						
IZVEDENEC ZA ŽUŽELKE										PROSTOR V CERKVI ZA PEVCE				VIDAV IVAN
PRAVEC USMERITEV					MARK	KAR SE NAKAPLJA OD SVEČE					MESTO V SZ. POKRAJ SREDIŠČE V UKRAJINI			
ŽLEZA ŠČITNICA											PREBIVALCI AONIJE			
ISAAC NEWTON		LOVRO KUJAR DIVANAJST DUCATOV				DRŽAVA INDIJSKE UNIJE (ORIG.) SARAJEVO						DIPLOMATSKI DOPIŠ	SODOBNIK KELTOV	SARAJEVSKA TOVARNA AVTOMOBILOV
AKCENT, POUĐAREK							TITANOV SILIKAT. SFEN							
IMITACIJA IZDELKA V REKLAMNE NAMENE							ŽIVILSKA INDUSTRIJA V KAMNIKU				ŠVEDSKI PISATELJ HANSSON			
							PAVEL KUNAVER				IVAN LEVAR			
							VNETJE LEDVIČNEGA MEHA							
							SOD. SLOV. PISATELJ (PETER, -GRAJSKI BIKI-)							TVORBA V PANJU

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 3

Rešitev nagradne križanke pošljite do 29. januarja 1991 na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 3.

Rešitev nagradne križanke št. 53
 PAPIST, ANORAK, TARIM, ALO, PI, TRIGLAV, BU, ALET, ENN, KOKOLJ, STATIK, LENAINA, ILIRIZEM, KOLOKVIJ, IKAR, KOLONADA, ANK, SANA, VOGEL, LEA, ROŽ, MELJE, ISNIK, ZE, EN, RL, NV, SOLEV, TEVERE; AED, REMS, EZAGAŠ, TRAPIST, ŠARASATE, SIVKA, TOM, TIPIKA, ONA, ONAN, AVLA, AMATI, LARA, HOPLIT, LAH, OSAMILO, NARA, IT, ERINIJE, ITAL, LP, PLANJA; TELEMON, ROGLA, LANTANIDI, PILA, PIR, ANATOL, STROK, OBET, ANA, LIL, BS, TRATA, HAKON, ROMANCIER, ROMALHO, NOLIT, DIA, TIR, IKO, KORDA, REZANEC, MATI, NANA, RJAVINA, JOPA, OPEL, ARAK, TEHERAN, PET; LAVA

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 53
 1. Draga Papič, Pipanova pot 31, 61210 Lj. Šentvid
 2. Alenka Šlokan, Prebold 127, 63312 Prebold
 3. Mihaela Novak, Žabja vas 25 a, 68000 Novo mesto
 Nagrade bomo poslali po pošti.

Delavska enotnost

- List je bil ustanovljen 20. novembra 1942.
- Izdaja ČZP Enotnost – delovna organizacija v ustanavljanju, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Začasni poslovodni organ in glavni urednik: Franček Kavčič, telefon 313-942, 311-956
- Odgovorni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Clani uredništva: Andrej Agnič (posebne naloge, fotografija), Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Ciril Brajer (reportaže in samoupravni odnosi), Marija Frančeskin (socialna politika in varstvo okolja), Ivo Kuljaj (ekonomska ureditev), Damjan Križnik (urednik – reportaže), Remigij Noč (urednik – drobno gospodarstvo, delavci v samostojnem osebnem delu), Robert Peklar (novinar), Boris Rugelj (komentator urednik – družbenoekonomske odnose, delitev) Sonja Seljak (redaktorica – lektorica), Janez Sever (posebne naloge), Andrej Ulaga (turizem, rekreacija, šport in oddih), Igor Žitnik (znanost, kultura in izobraževanje), Jožica Anžel (tajnica) telefon 311-956, H.c. 310-033
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka Delavske enotnosti stane 12 dinarjev
- Rokopis in nenaročenih fotografij ne vračamo
- Poštnina plačana v gotovini
- Tisk Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Časopisni svet: Albert Vodovnik (predsednik), Meta Benčič, Franc Berginc, Andrej Coklin, Ivo Grlic, Vlado Haas, Niko Klavžar, Rajko Lesjak, Mira Majuna, Slavko Peklar in Nada Serajnik

Zanimiv umik

Kot poroča Novi tednik, je vodstvo Rekreativsko-turističnega centra na Rogli s 1. januarjem 1991 prevzela Lojzka Šprajc, dolgoletna direktorica splošno-kadrovskega sektorja v zreškem Uniorju. Zanj so, tako kot za druge direktorje Uniorja, delavci v splošni stavki zahtevali odstop. Kot je izjavila, se je za Roglo v resnici odločila zato, ker ji je bilo »dovolj neresnega dela sindikatov« in ker jo ima nasploh rada. Njeni cilji na novem delovnem mestu: »Rada bi, da bi vse, kar na Rogli že imamo, delovalo v dobro voljo in zadovoljstvo gostov.«

Uspešen umik, ni kaj. Vsaj do prve sindikalne »zabave«, ki si jo bodo na Rogli omislili nezadovoljni Uniorčani...

Vsekočevska stavka?

Pod tem naslovom je »Dolenjski list« začel uvodnik, v katerem med drugim beremo:

»Pomembni člani v kočevski verigi pokajo. Itas, Zidar, Tekstilana in še nekatera podjetja so tik pred stečajem, že tako velikemu številu brezposelnih pa se bodo pridružili še novi. To zbuja skrb, nezaupanje in nejevoljo, kar se

Pripravil: Damjan Križnik

med nami

rado kanalizira v množičen izbruh nezadovoljstva ali splošno stavko, o kateri se te dni v Kočevju že odkrito govori. Kot nekakšna grožnja visi nad napovedanimi pogovori predstavnikov kočevskega gospodarstva s predstavniki občine in republike, ki naj bi bili te dni, kot je slišati, v Sešljevem domu. Govorice tudi pravijo, naj bi bil na ploščadi pred domom – če pogovori ne bi bili uspešni – velik miting kot nekakšen uvod v generalni štrajk, s katerim naj bi končno izsilili rešitev...«

Scenarij je torej znan; na jugu je padel na plodna tla, vprašanje pa je, če se bo prijel tudi na hladnem severu. Ali pa, če se je že toliko segrel...

Občinarji pa nič...

Naš sodelavec Alfred Železnik je prejšnji teden zvedel za anonimno telefonsko sporočilo, da bo

v brestaniškem Sigmatu »v pone-deljek točno ob 6. uri štrajk«. Kaj je potem izvedel na kraju samem?

Po sedmi uri je prišel med delavce inž. Janez Gajšek, na zahtevo delavcev pa so mu prišli »pomagati« tudi pristojni iz Novega mesta, ki jih je vodil dipl. inž. Bojan Vernig. Slednji je z vsem ožjim vodstvom v direktorjevi pisarni z njemu svojsko odprtostjo razgrnil karte. Dejal je, da so Brestaničani s srbsko blokado izgubili skoraj četrtino tržišča; kakor pa bo z delom, pa da bo jasneje na skupščini krovnega organa, ki je najavljena za 21. t. m. Meja za ta obrat je 2 milijona dinarjev prodaje na mesec, kar z drugimi besedami pomeni, da je kruha za okrog 50 delavcev od nekaj več kot 100 zaposlenih. »Po deseti uri so tisti, ki imajo delo, šli delat, zato je bilo vse skupaj pogovor ali protest, nikakor pa ne štrajk,« je pojasnjeval Vernig.

Včasih bi si zaradi štrajka podajali telefone in kljuko občinski funkcionarji, zdaj pa na občini v Krškem za agonijo deset kilo-

metrov stran nihče niti vedel ni. Res čudni časi.

Volk je sit, koza cela

Po sedmih delovnih dneh stavke so delavci izolskega Mehana v sredo spet pognali stroje. Stavkovni odbor oziroma sindikalna pogajalska skupina je dan prej dosegla sporazum z vodstvom podjetja o vseh svojih zahtevah. Kot poroča Delo, so dobili celoten osebni dohodek, izplačane potne stroške in vrsto obljub, ki jih je podpisal direktor Marjan Starc. Sindikat je torej dobro vodil stavko. Za podjetje je pa tudi dobro, da škoda zaradi stavke ni velika, saj gre za obdobje mrtve sezone, ko imajo že po tradiciji najmanj dela. Seveda pa bo trajalo še nekaj mesecev, preden se jim bo vsaj za silo posrečilo izviti iz težavnega položaja.

Ampak: dokler bo volk sit, koza pa cela, bo nekako že šlo...

Še en svetnik

Direktor Hotelov Palace Portorož Mario Valič je prejšnji petek sporočil svetu podjetja, da odstopa, svoje dejanje pa obrazložil kot prispevek k hitrejšemu razreševanju problemov v podjetju. Kot poročajo Primorske novice, je svet odstop sprejel in za vršilca dolžnosti direktorja imenoval vodjo finančno-računskega sektorja Bogdana Kozino.

Kozina naj bi podjetje vodil do zaključnega računa, potem pa ne namerava kandidirati za mesto direktorja. Vodilne ekipe dotlej ne namerava spreminjati, čeprav je sindikat izrekel nezaupnico vsemu ožjemu vodstvu. Marko Valič naj bi v podjetju ostal do marca in naj bi kot svetovalec pomagal pri oblikovanju mešanega podjetja za prenovo starega Palaca.

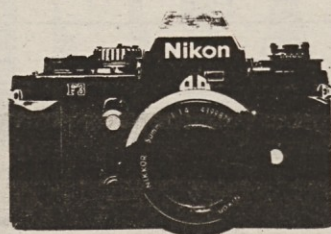
Pričakujemo dobrih nasvetov...

Še ena sedmina

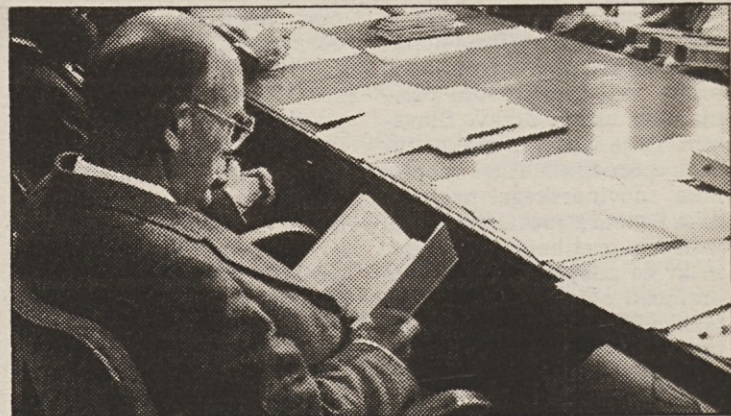
V prvi letošnji številki Elga, glasila delavcev elektrogospodarstva Slovenije, smo pod naslovom »Konec sindikata EGS«, prebrali tole žalostno vest:

»V sredo, 19. decembra, je potihoma, sicer na seji, prenehala obstajati dosedanja konferenca svobodnega sindikata sozda EGS. Kljub slovesu pa seja ni bila nič manj delavna, saj so delegati pregledali predloge, kako naj bi se povezovali v ROS – ali energetike ali celo samo elektrogospodarstva. Večina zadev je ostala odprti, saj so posamezniki le povedali svoje mnenje, o oblikah in načinu organiziranja pa se bo odločilo članstvo po posameznih podjetjih, ko bodo sedanji predlogi malce korektniji.«

Dotlej bodo elektrogospodarstveniki očitno še tavalili v – temi...

fotokronika

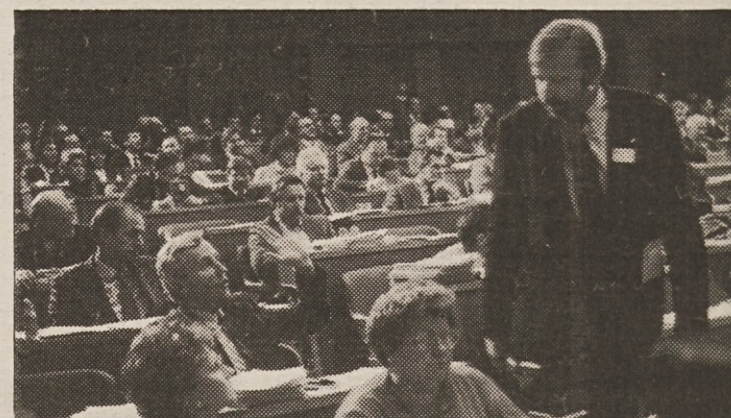
Dr. France Bučar, šef slovenskega parlamenta, očitno išče najboljše kompilacije za novo ustavo Republike Slovenije. Malo z vzhoda, malo z zahoda – pa bo...

Minister dr. Peter Vencelj, ki mu SDP očita, da želi poddržati šolo, vse bolj besen na Peterletovo vladu, dr. Hubert Požarnik in šef najmanjše politične stranke v parlamentu mgr. Viktor Žakelj so očitno skuhal, da bo postal novi šef RTV Slovenija dr. Slavko Splichal.

Andrej Magajna, po sporu s Pučnikom neodvisni poslanec, razočaran, le z enim ušesom poslušajo trdo jedro Socialdemokratske stranke Slovenije (v sredini Slavko Kmetič, revirski občan in šef sindikata strojevdij, desno dr. Jože Pučnik).

»Povej, Dimitrij, če si res želiš biti veleposlanik SFRJ v Washingtonu? Bom pa jaz prevzel slovensko zunanje ministrstvo,« mu je dejal vedno dobrovoljni Viktor Žakelj. (Slike: Sašo Bernardi)

Priročnik za sindikalne zaupnike in strokovne službe podjetij

Kako uveljaviti splošno kolektivno pogodbo v praksi

Vsebina:

- Gregor Miklič:** Uveljavljanje normativnega dela splošne kolektivne pogodbe – delovnopравни del
- Brane Mišič:** Delitveni del normativnega dela splošne kolektivne pogodbe
- Mag. Janez Zeni:** Podjetniško zasnovan sistem delitve osebnih dohodkov (na osnovi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo)
- Dr. Stane Uhan:** Uveljavljanje tarifnega dela kolektivnih pogodb
- Priloga:** Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo

Cena 170 din

Naročila pošljite na naslov ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 321-255, 310-033

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

_____ izvodov priročnika KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO

V PRAKSI po ceni 170 din. Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Naročeno dne: _____

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Priimek in ime podpisnika: _____

Zig _____

Podpis naročnika

● LIPE SVEDER: OBETI

